

T. C.
ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLM KULLANIMINA
İLİŞKİN ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Veysi ERDEM

Danışman: Doç. Dr. Mehmet YILMAZ

ADYAMAN-2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Mehmet YILMAZ danışmanlığında, Mehmet Veysi ERDEM tarafından hazırlanan "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımına İlişkin Öğretici Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı çalışma 21/12/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Ahmet AKKAYA

İmza:

Danışman : Doç. Dr. Mehmet YILMAZ

İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali YAKICI

İmza:

24/01/2019

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Mücahit ÇELİK

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımına İlişkin Öğretici Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

23./11./2018

İmza

Mehmet Veysi ERDEM

ÖZET

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLM KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Veysi ERDEM

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Ocak, 2019

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin Türkçe öğretim yöntemleriyle ilgili görüşlerinin ele alındığı bu çalışmada amaç, yabancılar Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin öğretici görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma deseni olan basit betimsel analiz desenine dayanmaktadır. Bu desen bağlamında çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu form “Google form” ile öğretmenlere gönderilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Şanlıurfa’da “Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi Projesi” (PİCTES) kapsamında Geçici Eğitim Merkezlerinde ve Halk Eğitim Merkezlerinde çalışan 45 öğreticidir. Araştırma basit betimsel analiz özelliği taşıdığı için 45 öğreticinin görüşüyle sınırlıdır. Bu öğretmenlerin 26’sı kadın, 19’u erkektir. Bu çalışmanın örnekleme sistematik örneklemdir. Çalışmada, öğretici görüşleri “Ö1, Ö2, Ö3...” şeklinde kodlanmıştır.

Görüşleri incelenen 45 öğretici, yabancılar Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımının Türkçe öğretime katkı sağladığına, öğrenme sürecini eğlenceli hale getirdiğine ve çizgi filmlerin kültür aktarımında önemli rol oynadığına değinmiştir. Bunun yanı sıra öğretmenler, yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin dil açısından açık ve anlaşılır, kültürel unsurları ve değerleri içeren, olumsuz içerik bulunmayan ve sadece eğlenceye dayanmayan özellikte olması gerektiğini belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Öğretici Görüşleri, Çizgi Film.

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF INSTRUCTORS' VIEWS ON THE USE OF CARTOONS IN TURKISH LANGUAGE TEACHING

Mehmet Veysi Erdem

Adiyaman University Institute of Social Sciences

Department of Turkish Education

January, 2019

The aim of this study is examining the views of Turkish teachers on Turkish teaching methods as a foreign language. The research is based on a simple descriptive analysis method which is a qualitative research method. In the context of this method, the interview technique was used from qualitative research methods. This form was sent to the instructors via 'Google form'. The working group of this research is 45 instructors who are working in Temporary Education Centres and Public Education Centres in the cope of Project on Promoting Integration of Syrian Children into Turkish Education System (PICLES). The research is limited to the views of the 45 instructors as it has a simple descriptive analysis feature. 26 instructors are female and 19 instructors are male. The sample of this research is a systematic sample. In the research, the instructors' views were shown as Ö1, Ö2, Ö3 and so on.

The 45 instructors, whose opinions were examined, stated that use of cartoons in Turkish teaching contributes to the teaching of Turkish, makes the learning process fun and plays an important role in the culture transfer. In addition to this, they stated that the cartoons which will be used in Turkish teaching to foreigners should have clear and understandable language, include cultural elements and values and be suitable for learners' levels, be without negative subjects and be not only based on entertainment.

Key words: teaching Turkish to foreigners, the views of instructors, cartoon.

ÖN SÖZ

Dil öğretiminde hedeflenen amaçlara ulaşılabilmesi için, öğretim sürecinde bireysel farklılıklar dikkate alınıp çeşitli yöntem, teknik ve araçlar kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra dil öğretimi ortamında, öğrencilerin etkin katılımını ve öğrenmede kalıcılığı sağlamak için farklı duyulara hitap eden araçlara yer verilmektedir. Bu kapsamda yer alan araçlardan biri de görme ve işitme duyularına hitap eden çizgi filmlerdir. Bu çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin öğretici görüşleri alınmış, alınan bu görüşler basit betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi film kullanım sıklığı, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin özelliklerinin nasıl olması gerektiği ve çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretimine katkıları belirlenmiştir.

Araştırmanın anlaşılabilir olmasını sağlamak amacıyla çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve varsayımına yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde dile, dil öğretimine, yabancılara Türkçe öğretimine, yurt dışında ve yurt içinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine, çizgi filme, çizgi filmlerin özelliklerine ve kullanım alanlarına ilişkin kuramsal bilgiye yer verilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme veri toplama tekniklerine, veri analizine ve araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine değinilmiştir. Araştırmanın dördüncü bölümü olan bulgular kısmında, örneklem olarak seçilen yabancı dil öğreticilerinin görüşleri problem cümleleri doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Beşinci bölümde, bulgular kısmında elde edilen veriler daha önceki çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Altıncı bölümde bulgular ve tartışma kısmında ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, araştırmacılara ve diğer ilgililere yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmamı tamamlama sürecinde bilgi ve tecrübesini benimle paylaşan, bana yol gösteren ve destek olan çok değerli danışmanım Doç. Dr. Mehmet YILMAZ'A, lisans ve yüksek lisans döneminde Türkçe öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında alt yapı oluşturmamı sağlayan saygı değer hocam

Doç. Dr. Ahmet AKKAYA'YA teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ayrıca araştırmamı tamamlama konusunda yardımını esirgemeyen İbrahim DOYUMĞAÇ ve Dilan CANPOLAT'A katkılarından dolayı teşekkürü borç bilirim.

Adıyaman, Aralık, 2018

Mehmet Veysi ERDEM

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Gelişen ve değişen günümüz dünyasında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin yaygınlık kazanması nedeniyle yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencinin motivasyonunu arttırma, öğrenmeyi kolaylaştırma ve içselleştirme, öğrenmede kalıcılığı sağlama, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurma, etkin katılım sağlama vb. gibi unsurları içeren öğrenci merkezli yaklaşımlar ön plana çıkmıştır. Buna bağlı olarak yabancılara Türkçe öğretiminde, öğrencilerin farklı zekâ türlerine ve birden fazla duyusuna hitap eden görsel ve işitsel araçların kullanımı da yaygınlık kazanmıştır. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan görsel ve işitsel araçlardan biri de çizgi filmlerdir. Çizgi filmler öğretilmesi güç soyut ifadeleri somutlaştırma, kültür aktarımını ve gizil öğrenmeyi sağlama, ilgi ve dikkat çekme vb. gibi özellikleri ile yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada, çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretimine katkısı ve yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin özellikleri, öğretici görüşleri doğrultusunda analiz edilip belirlenmiştir. Literatürde yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin az sayıda çalışma bulunduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu bu çalışmalar incelendiğinde, çalışmaların yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımına ilişkin öğretici görüşleri doğrultusunda hazırlanmadığı görülmektedir. Bu durum, bu araştırmanın önemli olduğunu göstermektedir. Bununla beraber bu çalışma, çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretimine sağladığı katkıları ve bu alanda kullanılacak çizgi filmlerin hangi özellikleri taşıması gerektiğini konu alması itibarıyla da önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin etkililiği ve çeşitliliği üzerine yol gösterici olacaktır.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.	
YEMİN METNİ	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.
ÖZET.....	İV
ABSTRACT	V
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI	VIII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XII
TABLOLAR LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	4
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	8
1.5. VARSAYIMLAR	8

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. DİL NEDİR?	9
2.2. DİL ÖĞRETİMİ	10
2.3. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ	11
2.3.1. Yurt Dışında Yabancılara Türkçe Öğretimi.....	11
2.3.2. Türkiye’de Yabancılara Türkçe Öğretimi.....	12
2.4. ÇİZGİ FİLM	14
2.4.1. Çizgi Filmin Ortaya Çıkışı ve Dünyada Gelişimi	16
2.4.2. Türkiye’de Çizgi Filmin Gelişimi	44
2.4.3. Çizgi Filmlerin Özellikleri.....	51

2.4.4. Çizgi Filmlerin Kullanım Alanları.....	53
2.4.5. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı	54
2.5. ARAŞTIRMAYLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR	58
2.5.1 İlgili Araştırmaların Değerlendirilmesi.....	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	68
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	69
3.3. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ VE VERİLERİN ANALİZİ	70
3.3.1 Araştırmanın Veri Aracı.....	71
3.3.2. Araştırmanın Veri Analizi	72
3.3.3. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği.....	72

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. BİRİNCİ PROBLEME İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR	73
4.2. İKİNCİ PROBLEME İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR.....	74
4.2.1. Çizgi Filmlerde Kullanılan Dilin Özelliğine İlişkin Bulgular.....	74
4.2.2. Kültürel Unsurları ve Değerleri İçermesiyle İlgili Bulgular	77
4.2.3. Çizgi Filmlerde Olumsuz İçerik Bulunmamasına İlişkin Bulgular	79
4.2.4. Çizgi Filmlerin Eğlenceli ve Öğretici Olmasına İlişkin Bulgular	80
4.2.5. Çizgi Filmlerin Programdaki Kazanımlarla Uyumlu Olmasına İlişkin Bulgular	81
4.2.6. Çizgi Filmlerin Günlük Yaşama Yakın Konuları İçermesine İlişkin Bulgular	82
4.2.7. Çizgi Filmlerde Görüntü ve Anlatımın Uyuşmasına İlişkin Bulgular... ..	83
4.2.8. Çizgi Filmlerin İlgi Çekmesi ve Merak Uyandırmasına İlişkin Bulgular	84
4.2.9. Çizgi Filmlerin Evrensel Değerleri İçermesine İlişkin Bulgular.....	85
4.2.10 Çizgi Filmlerin Uzun Süreli Olmamasına İlişkin Bulgular	86

4.3. ÜÇÜNCÜ PROBLEME İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR	87
4.3.1. Çizgi Filmlerin Görsel ve İşitsel Olmasına İlişkin Bulgular.....	88
4.3.2. Çizgi Filmlerin Sözcük Öğretimin Sağladığına İlişkin Bulgular	89
4.3.3. Çizgi Filmlerin İlgi Duymayı ve Dikkat Çekmeyi Sağladığına İlişkin Bulgular	91
4.3.4. Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımını Sağladığına İlişkin Bulgular	93
4.3.5. Çizgi Filmlerin Gizil Öğrenme Sağladığına İlişkin Bulgular	94
4.3.6. Çizgi Filmlerin Deneyimleme Sağladığına İlişkin Bulgular	95
4.3.7. Çizgi Filmlerin Etkileşim Sağladığına İlişkin Bulgular	96
4.3.8. Çizgi Filmlerin Motivasyonu Sağladığına İlişkin Bulgular	97
4.3.9. Çizgi Filmlerin Sosyal Uyumunu Sağladığına İlişkin Bulgular.....	98
4.3.10. Çizgi Filmlerin Zaman Konusunda Ekonomiklik Sağladığına İlişkin Bulgular	98

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1. TARTIŞMA	101
----------------------------	------------

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ.....	121
ÖNERİLER	125
KAYNAKÇA	127
ÖZGEÇMİŞ.....	139
EKLER.....	140

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.: Aktaran

AB: Avrupa Birliği

BÜSK: Hisar ve Boğaziçi Üniversitesi Sinema Kulübü

DVD: Digital Video Disc

E. T.: Erişim Tarihi

Ed.: Editör

FRIT: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler İçin Mali İmkan Anlaşması

GEM: Geçici Eğitim Merkezi

İÖ: İsa'dan Önce

MS: Milattan Sonra

MGM: Metro-Golgwyn-Mayer

PICTES: Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TDK: Türk Dil Kurumu

TÖMER: Türkçe Öğretim Merkezi

TRT: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

TV: Televizyon

UP: United Productions America

vb.: ve benzeri

VCD: Video Compact Disc

WB: Warner Brothers

YÖK: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akrabalar Topluluklar Başkanlığı

YTÖ: Yabancılara Türkçe Öğretimi

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler.....	1
Tablo 2: A1, A2 ve B1 Türkçe Kurslarına Kayıtlı Suriyeli Kursiyerler.....	2
Tablo 3: Araştırmaya İlişkin Bildiriler.....	5
Tablo 4: Araştırmaya İlişkin Makaleler.....	6
Tablo 5: Araştırmaya İlişkin Tezler.....	7
Tablo 6: Araştırmaya İlişkin Kitap.....	7
Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğretici Profili.....	71
Tablo 8: Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi film kullanma sıklığı.....	73
Tablo 9: Çizgi Filmlerde Bulunması Gereken Dil Özelliklerine İlişkin Öğretici Görüşleri.....	75
Tablo 10: Kültürel Unsurları ve Değerleri İçermesine İlişkin Öğretici Görüşleri	77
Tablo 12: Çizgi Filmlerin Eğlenceli ve Öğretici Olmasına İlişkin Öğretici Görüşleri.....	81
Tablo 13: Çizgi Filmlerin Kazanımlarla Uyumlu Olması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri.....	82
Tablo 14: Çizgi Filmlerin Günlük Yaşama Yakın Konuları İçermesi Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri.....	83
Tablo 15: Çizgi Filmlerde Görüntü ve Anlatımın Uyuşması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri.....	84
Tablo 17: Çizgi Filmlerin Evrensel Değerleri İçermesi Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri.....	86
Tablo 18: Çizgi Filmlerin Uzun Süreli Olmaması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri.....	86
Tablo 19: Çizgi Filmlerin Görsel ve İşitsel Olduğunu Belirten Öğreticiler.....	88
Tablo 20: Çizgi Filmlerin Sözcük Öğretimini Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri.....	90
Tablo 21: Çizgi Filmlerin İlgi Duymayı ve Dikkat Çekmeyi Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri.....	91
Tablo 22: Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımını Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri.....	93

Tablo 23: Çizgi Filmlerin Gizil Öğrenme Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri....	94
Tablo 24: Çizgi Filmlerin Deneyimleme Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri	96
Tablo 25: Çizgi Filmlerin Etkileşim Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri	96
Tablo 26: Çizgi Filmlerin Motivasyonu Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri	97
Tablo 27: Çizgi Filmlerin Sosyal Uyumunu Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri....	98
Tablo 28: Çizgi filmlerin Zaman Konusunda Ekonomiklik Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşü.....	99
Tablo 29: Öğreticilerin Çizgi Filmleri Kullanma Sıklığı Sonuçları.....	121

ŞEKİLLER LİSTESİ

Resim 1: Art Arda Çizili Resimler.....	15
Resim 2: Lascaux Mağarası Duvar Resmi.....	17
Resim 3: Disk Atan Adam Heykeli.....	18
Resim 4: İran’da Bulunan 5200 Yaşındaki Kâse.....	18
Resim 5: Zıplayan Keçi Figürü.....	19
Resim 6: Ding HUAN’ın Mucidi Olduğu Animasyon Cihazı.....	19
Resim 7: Bayeux Duvar Halısı.....	20
Resim 8: Sihirli Fener (Lanterne Magique).....	21
Resim 9: Sihirli Fener (Lanterne Magique).....	21
Resim 10: Dairesel Platformların Kullanıldığı Sihirli Fener.....	22
Resim 11: Thaumatrope.....	24
Resim 12: Phenakistiscope.....	25
Resim 13: Zoetrope.....	25
Resim 14: Mutoscop.....	26
Resim 15: Emile Reynaud Tarafından İcat Edilen “Praxinascope”.....	27
Resim 16: Muybridge Tarafından Farklı Açılardan Çekilen Fotoğraflar.....	28
Resim 17: Flaş Skeç Yapım Örneği.....	30
Resim 18: Emile Cohl’ün “Fantasmagoria” Filmi.....	31
Resim 19: Little Nemo in Slumberland.....	32
Resim 20: Mac Cay’ın Dinozor karakteri.....	33
Resim 21: Max Fleischer’ın Out of the Inkwell Adlı Çizgi Filmi.....	34
Resim 22: Fleischer Kardeşlerin Çizgi Film Karakterleri.....	34
Resim 23: Karzy Kat.....	36
Resim 24: Felix the Cat.....	36
Resim 25: Steamboat Willie ve Silly Symphony.....	39
Resim 26: Mickey Mouse.....	40
Resim 27: Warner Bros. Çizgi Film Karakterleri.....	41
Resim 28: Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü.....	46
Resim 29: Sansür.....	47
Resim 30: Bin Hikâye, Bin Ders.....	49

Resim 31: Duyu Organlarına Göre Bilgilerin Kalıcılık Oranları..... 55

EKLER LİSTESİ

EK 1: GÖRÜŞME FORMU	140
EK 2: İZİN DİLEKÇESİ	142
EK 3: KURUM LİSTESİ	144

GİRİŞ

Tarih boyunca ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, turizm, eğitim, kültür, sanat ve haberleşme gibi alanların etkisiyle toplumlar ve insanlar, ana dillerinin dışında başka bir dil öğrenme ihtiyacı hissetmiştir (Demircan, 2013: 6). Günümüzde Türkiye'nin bu alanlarda gelişim gösterip güçlenmesinden ve jeopolitik konumundan dolayı Türkiye ve dolayısıyla Türkçe önem kazanmıştır (Mete, 2012:104). Buna bağlı olarak yabancılara Türkçe öğretimi hem yurt içinde hem de yurt dışında yaygınlık kazanmıştır. 2011 yılında Suriye'de başlayan kriz sonucunda, milyonlarca Suriyelinin Türkiye'ye sığınmış olması, yurt içinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin yaygınlık kazanmasını sağlamıştır. Söz konusu krizin devam ediyor olması nedeniyle tablo 1'de belirtildiği gibi, Türkiye'ye sığınan Suriyeli sayısının giderek arttığı görülmüştür. Suriyeli sığınmacılar, Türkiye'de ana dillerinden farklı bir dille karşılaştıklarından eğitim, sağlık, iletişim vb. gibi yaşamsal nedenlerden dolayı Türkçe öğrenme ihtiyacı duymuş ve bu doğrultuda çeşitli kurumlar aracılığıyla Türkçe öğrenmeye başlamışlardır (Akkaya, 2013: 180).

Tablo 1: Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeliler

2011	0	2015	1.503.549
2012	14.237	2016	2.834.441
2013	224.655	2017	3.426.786
2014	1.519.286	2018	3.597.938

Kaynak: www.goc.gov.tr E.T.: 30.09.2018

Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılara Halk Eğitim Merkezi aracılığı ile A1-A2 ve B1 seviyesinde yabancılara Türkçe öğretimi kursu açılmıştır. Yabancılara Türkçe öğretimi kursu A1-A2 ve B1 seviyesinde açılan kurslara, tablo 2'de de belirtildiği gibi toplam 170.821 Suriyeli sığınmacının katıldığı belirlenmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretimine artan ilgi nedeniyle Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından "06-12 yaş öğrencilerin seviyelerine uygun olarak planlanan Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi Modülü de hazırlanmıştır. Bu modül

sayesinde halk eğitim merkezleri bünyesinde 06-12 yaş öğrencilere de kendi seviyelerine göre kurs verilebilmektedir” (<https://hbogm.meb.gov.tr>, E.T.: 30.09.2018). Bununla beraber 2016’da yine 13-17 yaş öğrencilerin seviyelerine uygun olan 3 seviyeden oluşan “Yabancılara Türkçe Öğretimi 1. Seviye, 2. Seviye ve 3. Seviye kurs programları da hazırlanmıştır.

Yıl	Seviye	Toplam
2015	A1	39.554
2015	A2	4.097
2016	A1	66.643
2016	A2	13.481
2017	A1	33.818
2017	A2	11.838
2017	B1	1.390
Toplam		170.821

Tablo 2: A1, A2 ve B1 Türkçe Kurslarına Kayıtlı Suriyeli Kursiyerler

Kaynak: <https://hbogm.meb.gov.tr> E.T.: 30.09.2018

Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların Türkçeyi öğrenmek istemesi ile birlikte yurt içinde yabancı dil olarak Türkçe öğretim çalışmalarının yaygınlık kazanması ve bunun sonucunda farklı yaş gruplarına ve seviyelere yönelik yeni programların hazırlanması, yabancılara Türkçe öğretiminde yeni gelişmelerin yaşandığını göstermektedir. Bu gelişmeler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin yaygınlık kazanması karşısında “yabancı dil olarak Türkçeyi başarılı ve verimli bir şekilde nasıl öğretiriz?” sorusunun cevaplanmaya çalışıldığını göstermektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde verimli ve başarılı bir sonucu sağlayan unsurlardan biri de öğrenciyi aktif hale getirecek, öğrencinin dil öğretimine karşı ilgisini koruyacak ve arttıracak yöntemlerin, tekniklerin ve araçların kullanılmasıdır. Birden fazla duyuya hitap ederek öğrenmede kalıcılığı sağlayacak, öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgisini koruyacak ve arttıracak araçlardan birisi de görsel ve işitsel araçlardır.

Görsel ve işitsel araçlar bir olayı veya durumu resim, fotoğraf, grafik, şema vb. gibi somut ifadelerle görünmesini sağlamanın yanı sıra, ses özelliği ile duyulmasını sağlamaktadır. Bu durum görsel ve işitsel araçların aynı anda birden fazla duyu organına hitap ettiğini göstermektedir. Yapılan bir araştırmada, hatırlama oranları ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır: İnsanlar, okuduklarının %10' unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50' sini, söylediklerinin %70' ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadır (Arslan ve Adem, 2010: 65; Bilen, 2010: 268; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2002: 79; Demirel ve Altun, 2011: 41; Seferoğlu, 2006: 54). Bu durum görsel ve işitsel araçların, öğrenilen bilgilerin hatırlanmasında ve kalıcı olmasında kolaylık sağladığını göstermektedir. Görsel ve işitsel araçlar şu şekilde sınıflandırılmıştır: Video filmi, televizyon, bilgisayar, DVD-VCD oynatıcısı, projeksiyon cihazı, multimedya ve diğer işitsel araçlar (MP3)" (Arslan ve Adem, 2010: 66). Bu görsel ve işitsel araçlar vasıtasıyla filmler, dizi filmler, animasyon, çizgi filmler, reklamlar, farklı türden klipler, haber programları, eğitim amaçlı etkinlikler vb. gibi yayınlar yapılabilmektedir. Dolayısıyla söz konusu yayınlar hem görsel hem de işitsel olduğu için işitme ve görme duyularına hitap etmektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilecek görsel ve işitsel araçlardan biri de çizgi filmlerdir. Çizgi filmler, soyut kavramları görüntü ve sesle birlikte sunmaktadır. Bu açıdan çizgi filmler, "anlatılmak istenen konuyla ilgili görselleri bulundurması, soyut olayların somutlaştırılarak aktarılmasına yardımcı olmasından dolayı ve öğrenme sürecinde öğretimi kolaylaştırması açısından yararlı olabilir" (Abdüsselam, 2013: 69). Bununla birlikte çizgi filmler, "katılımcılara dinleme ve konuşma becerilerini kazandırmada ilgi çekici ve eğlendirici bir görsel içerik sunmaktadır. Seviyeye göre seçilen sözlü-sözsüz çizgi filmler yabancılara Türkçe öğretiminde etkili olmaktadır" (Aytan ve Tunçel, 2015: 239).

Bu çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin öğretici görüşlerinin üzerinde durulmuştur. Ayrıca, öğretici görüşlerine ilişkin bulgular açıklanarak yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özelliklerine ve çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretimine katkısına yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve varsayımlarına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Günümüzde teknolojik gelişmelere bağlı olarak yabancılara Türkçe öğretiminde farklı yöntemler uygulanmaya başlanmıştır. Bu yöntemlerden biri de görsel ve işitsel yöntemidir. Bu yöntem kapsamında yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan görsel ve işitsel araçlar, dil öğrenenlerin ilgisini yüksek tutarak dil öğretiminin verimli edinmesini/öğrenmesini gerçekleştirmektedir. Bütün bu özellikler bağlamından hareketle bu çalışmada “yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin öğretici görüşleri” alınmış ve bu görüşler incelenip analiz edilmiştir.

Çalışmanın problem cümleleri şunlardır:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin çizgi filmleri kullanım sıklığı nedir?
2. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?
3. Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çizgi filmlerle ilgili çalışmaların daha çok kuramsal olduğu, öğretici görüşünün ne olduğunun ortaya çıkarılmadığı anlaşılmaktadır. Buradan hareketle, bu çalışmanın amacı dil öğretiminde çizgi filmlerin görsel ve işitsel özelliğe sahip olması nedeniyle birden fazla duyuya hitap

ederek öğrenmede kalıcılığı sağladığı düşünülüp bu bağlamda öğreticilerin çizgi filmlerle ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda alınan öğretici görüşleri analiz edilmiş yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin hangi özellikte olması gerektiği ve çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretimine katkısının ne olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

“YÖK Tez”, “ULAKBİM” ve “Google Akademi’de” yapılan araştırma sonucunda, literatürde yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçlar, video, film, dizi film, klip, reklam, animasyon ve çizgi film kullanımı ile ilgili araştırmaların yapılmış olduğu anlaşılmıştır. Çizgi filmin yanı sıra görsel ve işitsel araçlar, video, film, dizi film, klip, reklam ve animasyon film ile ilgili çalışmaların bu kapsamda ele alınmasının nedeni, çalışmaların çizgi film gibi görme ve işitme duyularına ve farklı zekâ türüne hitap eden araçları konu almasıdır. Bu doğrultuda ulaşılan çalışmalara ilişkin bilgiler tablo 3, 4, 5 ve 6’da verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya İlişkin Bildiriler

S.	Çalışmanın Adı	Yazarın Adı ve Soyadı	Yıl	Çalışmanın Türü
1	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kısa Filmlerin Yeri	Erol Barın	2007	Bildiri
2	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Video	Anipa Samatova	2010	Bildiri
3	Yabancılara Türkçe öğretiminde sinema filmlerinden yararlanma	Ethem Bilen	2010	Bildiri
4	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Önemi ve Kullanımı	Ümit Gülseven	2014	Bildiri
5	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çok Duyulu (Multisensory) Metodunun Kullanımı	Ahmet Gökçeğözoğlu	2014	Bildiri
6	Kültürel Etkileşim Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Reklam Filmleri ile Emir Kipinin Anlatımı	Murat Yiğit, Esra Yılmaz	2016	Bildiri
7	Çizgi Filmler Aracılığıyla Türk Soylulara Türkçe ve Değer Öğretimi	Yasin Mahmut Yakar, Oğuzhan Yılmaz	2016	Bildiri

Tablo 4: Araştırmaya İlişkin Makaleler

S.	Çalışmanın Adı	Yazarın Adı ve Soyadı	Yıl	Çalışmanın Türü
1	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı	Mustafa Arslan, Engin Adem	2010	Makale
2	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi	Adem İşcan	2011	Makale
3	Yabancı Dil Öğretimi Sürecinde Sanatsal Filmler	Hakan Saraç	2012	Makale
4	Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Dinlediğini Anlama ve Konuşma Becerilerine Katkısı	Çilem Od	2013	Makale
5	Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği	Adem İşcan, Yunus Aktürk	2014	Makale
6	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Olarak Animasyon Kullanımı ve Önemi	Fatih Yılmaz, Yeşim Talas	2015	Makale
7	Yabancı dil Olarak Türkçe Öğretimi/Öğreniminde Dizi ve Filmler	Gonca Kırbaş, Hümeysra Doğanay	2015	Makale
8	Filmlerle Yabancılar Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği	Fatih Yılmaz, Ayhan Diril	2015	Makale
9	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı	Necmi Ayta, Hayrettin Tunçel	2015	Makale
10	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözcükler: “Babam ve Oğlum” Film Örneği	Fatih Yılmaz, Yasemin Ertürk Şenden	2015	Makale
11	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi	Pelin Ünlüler Arabacı	2015	Makale
12	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi	Arif Çakır, Fatih Kana	2015	Makale
13	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı	Adem İşcan, Beytullah Karagöz	2016	Makale
14	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma	Adem İşcan	2016	Makale
15	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı	Adem İşcan	2016	Makale
16	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Film-Temelli Öğretim Etkinlikleri Geliştirme: Bütünleştirilmiş Beceri Yaklaşımı	Meliha R. Şimşek	2016	Makale
17	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B2 Düzeyinde Türk Filmleriyle Kültür Aktarımı: Neşeli Günler Örneği	İhsan Kalenderoğlu, Yunus Emre Çekici	2017	Makale
18	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Tv Dizilerinin Kullanımı	Fatih Yılmaz, Ayşegül Irşi	2017	Makale

19	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği)	Adem İşcan, Mahmut Delen	2017	Makale
20	Deyimlerin ve Kalıplaşmış Sözlerin Reklamlar Yolu ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanımı	Elif Kır, Cansu Candemir Özkan	2017	Makale

Tablo 5: Araştırmaya İlişkin Tezler

S.	Çalışmanın Adı	Yazarın Adı ve Soyadı	Yıl	Çalışmanın Türü
1	Video ile Türkçe Öğretimi	Mehmet Ceylan	1996	Yüksek Lisans Tezi
2	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi	Arif Çakır	2015	Yüksek Lisans Tezi
3	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği)	Mahmut Delen	2016	Yüksek Lisans Tezi
4	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Film Kullanımının Öğrencilerin Anlama Becerisine Etkisi	Büşra Dursun	2017	Yüksek Lisans Tezi

Tablo 6: Araştırmaya İlişkin Kitap

S.	Çalışmanın Adı	Yazarın Adı ve Soyadı	Yıl	Çalışmanın Türü
1	Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi.	Adem İşcan	2017	Kitap

Tablo 3, 4, 5 ve 6 incelendiğinde, yabancılara Türkçe öğretiminde birden fazla duyuya hitap eden araçların kullanımını konu alan 32 çalışma olduğu anlaşılmaktadır. 1996, 2007, 2011, 2012 ve 2013'te 1 adet, 2010 3 adet, 2014'te 3 adet, 2015'te 8 adet, 2016 7 adet ve 2017'de ise 6 adet çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların birçoğunun son dönemlerde yapıldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte çalışmalar tür olarak bildiri, makale, tez ve kitaptan oluşmaktadır. Ayrıca, çalışmaların yabancılara Türkçe öğretiminde birden fazla duyuya hitap eden farklı araçları konu aldığı anlaşılmaktadır. Çalışmalardan 4'ünün videoyu, 1'inin görsel ve işitsel araçları, 3'ünün çizgi filmi, 3'ünün dizi filmi, 1'inin animasyonu, 17'sinin kısa veya uzun metrajlı filmleri, 2'sinin reklam filmleri ve 1'inin de çok duyulu metodu konu aldığı görülmektedir. Dolayısıyla durağan nesne ve çizimlerin

hareketlendirmesi olarak tanımlanan çizgi filmle ilgili 3 adet ve yine bu tanım kapsamına giren animasyonla ilgili 1 adet olmak üzere, toplamda 4 adet çalışmanın doğrudan araştırmayla ilgilidir. Ayrıca söz konusu bu 4 çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımına ilişkin öğretici görüşlerinin alınmadığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber tablo 5 incelendiğinde, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımına ilişkin öğretici görüşlerini alan tez çalışması bulunmamaktadır. Bu açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmanın literatürde yapılan sayılı çalışma olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber bu çalışma, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanılmasına ilişkin öğretici görüşlerini konu alması ve görüşler doğrultusunda çizgi filmlerin özelliklerini ve yabancılara Türkçe öğretimi alanına katkısını analiz etmesi bakımından da önemlidir. Ayrıca bu alanla ilgili hazırlanmış sayılı tez çalışması olması ile ilgili de ayrı bir önem taşımaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu çalışma “Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi projesi” (PICTES) kapsamında Şanlıurfa’da Geçici Eğitim Merkezlerinde ve Halk Eğitim Merkezlerinde görev almış Türkçe öğretmenliği, Türk dili ve edebiyatı ve sınıf öğretmenliği bölümlerinden mezun olan 45 yabancı dil olarak Türkçe öğreticisi ile sınırlıdır.

1.5. VARSAYIMLAR

Çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin Şanlıurfa’da görevli 45 öğreticinin görüşü alınmıştır. Bu öğretmenlerden alınan görüşlerin diğer öğretmenlerin görüşleriyle aynı olabileceği varsayılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin ankete samimi cevaplar verdiği düşünülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında dile, dil öğretimine, yurt içinde ve yurt dışında yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin açıklamalara, çizgi filme, çizgi filmin dünyada ve Türkiye’de tarihi gelişimine dair kuramsal bilgilere ve araştırma ile ilgili çalışmalara ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. DİL NEDİR?

İnsan ve toplumla özdeşleşmiş ve birden fazla işlevi olan dil ile ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Dil, “insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemi”(Banguoğlu, 1974: 9); “insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessese” (Ergin, 2009: 2); “bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlık.” (Aksan, 2015: 11); “bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü” (Aksan, 2015: 13); “insanların duygu, düşünce ve gözlemlerine işaret veya kelimelerle paylaştıkları bir sistem” (Güneş, 2016: 21); “kişinin fiziksel yeterlik bakımından doğuştan getirdiği, çevresel faktörlerle gelişen, eğitimle derinleşen, kişinin hislerini ve düşüncelerini anlatmasına bunun yanında uyaranları anlamasına yardımcı olan bir iletişim aracı” (Dursun ve Akkaya, 2017: 1); “insanlar arasında iletişimi sağlayan uzlaşımsal ve dizgesel bir ileti kod” (Onan, 2017: 45); “insanın doğuştan sahip olduğu yetiyle karşısındaki varlıkları -bu canlı veya cansız olabilir- anlamlandırma bu anlamlandırma sonucunda varlıkları yorumlama, değerlendirme, analiz etme, bu varlıklarla ilgili karşılaştırma yapma ve bu karşılaştırma neticesinde varlıkları isimlendirme, varlıkları isimlendirerek öngörüler ve çıkarımlar yapmaya yarayan zihinsel yeti” (Doyumğaç, 2018: 39) şeklinde tanımlamaktadırlar. Bütün bu tanımlar incelendiğinde dilin “iletilişim aracı”, “sembol”, “işaretler sistemi” ve “zihinsel bir yeti” olduğu anlaşılmaktadır.

2.2. DİL ÖĞRETİMİ

Dil öğretimi dilin yaklaşım, yöntem, teknik, araç-gereçlerle belirli bir süreç içerisinde öğretimidir. Dil öğretiminde dilin dört temel becerisinin öğretilmesi veya geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu nedenle dil öğretiminde “önce ulaşılabilecek amaçlar saptanmakta ardından uygun içerik, yöntem ve süreçler sıralanmaktadır. Bu süreçte dilin kullanım alanı da önemli olmaktadır. Bunlar uygulanacak dil öğretim yaklaşımlarına göre belirlenmektedir” (Güneş, 2013: 37). Ancak dil öğretimi ana dili, yabancı dil ve ikinci dil öğretimi gibi şekilde farklılık gösterdiğinden söz konusu amaç, içerik, yöntem ve süreçlerin belirlenmesi de buna bağlı olarak farklılık göstermektedir.

“Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil” (www.tdk.gov.tr E.T.: 18.10.2018) olarak tanımlanan ana dili, doğumdan itibaren öğrenilmeye başlanmaktadır. Bu nedenle ana dilinin öğrenilmesinde ve gelişiminde aile ve çevre önemli bir rol oynamaktadır. Buna bağlı olarak ana dili öğretiminde dinleme ve konuşma becerileri doğal bir süreçte gelişmektedir. Okuma ve yazma becerileri ise bilinci ve planlı bir şekilde ve belirli bir süreçte, eğitimciler tarafından okullarda geliştirilmektedir (Mete, 2015: 14). Bununla beraber bu planlı süreçte dinleme ve konuşma becerilerinin gelişimine de devam edilmektedir. Bu durum ana dili öğretiminde aile, toplum ve eğitim kurumlarının etkin bir rol oynadığını göstermektedir.

Yabancı dil, başka bir toplum ve ülkede konuşulan ve bireyin ana dili dışında öğrenmiş olduğu uzmanlık dilidir (www.tdk.gov.tr E.T.: 18.10.2018). Dolayısıyla yabancı dil, bireyin ailesinde ve çevresinde konuşulan bir dil olmadığı için, dil becerilerinin gelişmesi konusunda aile ve çevrenin bir rolü bulunmamaktadır. Bu nedenle yabancı dil edinimi, “dilinin dört temel becerisinin doğal sürecin dışında bilinçli ve planlı bir şekilde öğretilmesini ve hedef dille ilgili bilgi, beceri ve bakış açısı kazandırmayı kapsamaktadır (Mete, 2015:15).

İkinci dil, yabancı dil gibi bireyin ana dili dışında öğrenmiş olduğu başka bir dildir. Ancak ikinci dil, bireyin yaşadığı ülkede, aynı kültüre sahip çevrede ve toplumda işlevsel olarak günlük yaşamda iletişim için kullanılması yönüyle yabancı

dilden ayrılmaktadır (Oruç, 2016: 288). Dolayısıyla ana dili dışında edinilmiş bir dilin ikinci dil olarak kabul edilebilmesi için, o dilin yaşanılan ortamda iletişim dili olarak kullanılması gerekmektedir. İkinci dil, çok dilli toplumlarda görülmektedir. Örneğin Türkiye’de yaşayan farklı etnik kökenden olan vatandaşlar için Türkçe ikinci dildir. Ancak bir Türkiye vatandaşının öğrenmiş olduğu İngilizce, Almanca, Rusça vb. gibi diller yabancı dil niteliği taşımaktadır. Çünkü yabancı dil bireyin vatandaşı olduğu ülkede özel ve resmi ilişkiler için iletişim aracı olarak kullanılmamaktadır (Oruç, 2016: 289).

2.3. YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

21. yüzyılda teknolojinin gelişmesine bağlı olarak iletişim ve ulaşım araçlarında gelişme sağlanmıştır. Buna bağlı olarak küreselleşen dünyada, uluslararası ticaret ve turizm gibi etkenlerden dolayı çok kültürlülük durumu benimsenmiş buna bağlı olarak da çok dillilik ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu nedenle toplumların çok dilli olma zorunluluğu doğmuştur (İşcan, 2011b: 30).

Akademik çalışmalar, ticari ilişkiler, diplomatik temaslar, Türklere karşı sevgi, Avrupa Birliği’ne (AB) üyelik aşamasında olan Türkiye’yi tanıma gibi nedenlerden dolayı, yabancılara Türkçe öğretimi önem kazanmıştır (Erdem, 2009: 889). Bu durum, “Türkiye Türkçesinin diğer ülkelerde öğretimi konusunda yeni kurumların oluşturulması, özel kurumlarda kursların açılmasını ve üniversitelerde yeni bölümlerin kurulmasını gerektirmiştir” (Mete, 2015: 28). Buna bağlı olarak Türkçe öğretim faaliyetleri hem yurt içinde hem de yurt dışında gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

2.3.1. Yurt Dışında Yabancılara Türkçe Öğretimi

Yurt dışında 34 ülkede Türkiye Türkçesi konuşulmaktadır. Bununla birlikte Sovyetler Birliği’nin dağılması ve Körfez Savaşı gibi yakın tarihte yaşanan olaylar, Türkiye Cumhuriyeti’nin bölgedeki ve dünyadaki önemini arttırmıştır. Bu durum Türkiye’nin çekim merkezi haline gelmesine etki etmiştir (Akalin, 2009: 202). Bu durum yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ilginin artmasını sağlamış ve buna bağlı olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi faaliyetlerini gerçekleştiren kurumların açılmasını sağlamıştır.

Yurt dışında Türk nüfusunun yoğunluğuna ve Türkçe öğrenme talebi doğrultusunda farklı ülkelerde farklı kurumlarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılmaktadır. Bu doğrultuda 87 ülkede ortaöğretim kurumunda, 9 ülkede üniversitede, 28 ülke bünyesinde Türk dili ve edebiyatı araştırmalarını yapıldığı Türkoloji bölümünde ve bazı ülkelerde talebe göre özel kurslarda Türkçe öğretimi çalışmaları yapılmaktadır (Akalin, 2009: 202-203).

Yurt dışında yabancılara Türkçe öğretimini hedefleyen diğer kurumlar Türkiye Maarif Vakfı ve Yunus Emre Enstitüsü'dür. Kültür ve Turizm Bakanı, TBMM'de yapmış olduğu konuşmada Türkiye Maarif Vakfı'nın çalışmaları ile ilgili şu açıklamalarda bulunmuştur: "Maarif Vakfı şu anda 68 ülkede faaliyet gösteriyor, 15 ülkede 87 okula sahip, bin 241 yerel ve Türk öğretmenle, eğitimciyle faaliyetlerini sürdürüyor ve yaklaşık 10 bine yakın öğrenci Maarif Vakfımızın eğitim şemsiyesinin altında eğitimden istifade ediyor" (<http://www.milliyet.com.tr>, E.T.: 10.10.2017). Bununla beraber Yunus Emre Enstitüsü'nün çalışmaları ile ilgili şu bilgilere yer vermiştir: "43 ülkede 54 kültür merkezi var, 46 ülkede 85 Türkoloji bölümüyle toplamda 61 ülkede 139 irtibat noktasında faaliyet gösteriyoruz" (<http://www.milliyet.com.tr>, E.T.: 10.10.2017). Bu durum yurt dışında Türkçe öğretimine yönelik ilginin arttığını ve buna bağlı olarak Türkçe öğretim çalışmalarının artmış olduğunu göstermektedir.

2.3.2. Türkiye'de Yabancılara Türkçe Öğretimi

Yabancılar için Türkçe öğretim çalışmaları yurt içinde de yapılmaktadır. Bu çalışmalar aşağıda verilen kurum ve kuruluşlar tarafından yürütölmektedir:

- ✓ Üniversitelerin bünyesinde kurulmuş olan Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) ve Dil Merkezleri
- ✓ Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)
- ✓ Milli Eğitim Bakanlığı
- ✓ Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (Halk Eğitim Merkezleri)
- ✓ Özel Kurslar

"Türkçenin yabancılara öğretimi alanında ilk sayılabilecek resmi kurum, 1984 yılında Türkçeyi en iyi biçimde öğretmen amacıyla Ankara Üniversitesi

bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER)'dir" (Metem, 2015: 51). İlerleyen süreçte farklı üniversitelerin bünyelerinde Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) açılmıştır. Türkçe Öğretim Merkezlerinde, yurt dışından gelip Türkiye'deki üniversitelerde eğitim görmek isteyen öğrencilere Türkçe öğretimi verilmektedir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın (YTB) Aralık 2015'te yayımlanmış olduğu raporda kurumun amacını şu şekilde açıklanmıştır: "2010 yılında kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), yurtdışındaki vatandaşlarımız, soydaş ve akraba topluluklarımız ile Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerimize yönelik çalışmalarını koordine etme, bu alanlarda verilen hizmetleri ve yapılan faaliyetleri geliştirme görevini üstlenmiştir" (YTB, 2015: 4). Ayrıca raporda kurumun Türkçe öğretimi ile ilgili yapmış olduğu çalışmalara değinilmiştir. "Başkanlığımız Türkçe hazırlık eğitimini uluslararası öğrencilerin üniversite eğitiminde başarı sağlamasının en önemli aşaması olarak değerlendirmekte ve Türkiye Burslarını kazanmış her uluslararası öğrenciye kazandığı ilde ve üniversitede bir yıllık Türkçe eğitim imkânı sunmaktadır" (YTB, 2015: 7). Söz konusu bir yıllık Türkçe öğretiminin yapılacağı Türkçe Öğretim Merkezlerinde (TÖMER) müfredat, kurs süreleri, ders materyalleri ve akademik takvimlerin standartlaşması için çalışmalarda bulunmuştur. "Bu amaçla yapılan çalışmalar kapsamında yerleştirilme yapılan her üniversitenin kendi Türkçe öğretim merkezini kurması 2012 yılında 21, 2013 yılında 32, 2014 yılında 38, 2015 yılında 48 üniversiteyle Türkçe hazırlık eğitimine ilişkin protokol imzalandı" (YTB, 2015: 9).

Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaş nedeniyle Ekim 2018 itibari ile 3.564.919 Suriyelinin Türkiye'ye sığındığı belirtilmektedir (<http://www.goc.gov.tr>, E. T.: 19.10.2018). Suriyeli çocuk ve gençlerin Türk eğitim sistemine entegrasyonunu sağlamak amacıyla, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe öğretim çalışmaları yapılmaktadır. Bizzat Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen "Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi Projesi" (PICTES) bu çalışmalardan biridir. "Bu proje kapsamında 5.600 Türkçe öğreticisi görevlendirilmiştir. Ayrıca bu öğretmenlere oryantasyon verilmiştir (<https://pictes.meb.gov.tr> E.T.: 19.10.2018). Bu öğretmenler, Türkiye'nin

farklı illerinde bulunan ve Suriyeli öğrencilerin eğitim gördüğü Geçici Eğitim Merkezleri'nde Türkçe öğretimi yapmak amacıyla görevlendirilmiştir. Bununla beraber Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 2016 Yılı İzleme Değerlendirme Raporu'nda, Halk Eğitimi merkezlerinde verilecek Türkçe dersleri için yaş gruplarına göre yabancılara Türkçe öğretimi programları hazırlanıp yayımlandığı belirtilmiştir (2017: 52-53). Söz konusu yabancılara Türkçe öğretimi programları şunlardır: “

- ✓ Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 1. Seviye
 - ✓ Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 2. Seviye
 - ✓ Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 3. Seviye
 - ✓ Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye
 - ✓ Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye
 - ✓ Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 3. Seviye”
- (<http://hbogm.meb.gov.tr>, E.T.: 19.10.2018).

Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretimi özel kurslar aracılığıyla da yapılmaktadır. Altun'a (2016) göre bu kurumlar şunlardır: “Affina (İstanbul), Dilmer (İstanbul), Lotus (İstanbul), Turkuaz (İstanbul), Türk-Amerikan Derneği (Ankara), Yüksek Kariyer (İstanbul)” (<http://www.dilbilimi.net>, E.T.: 12.10.2017).

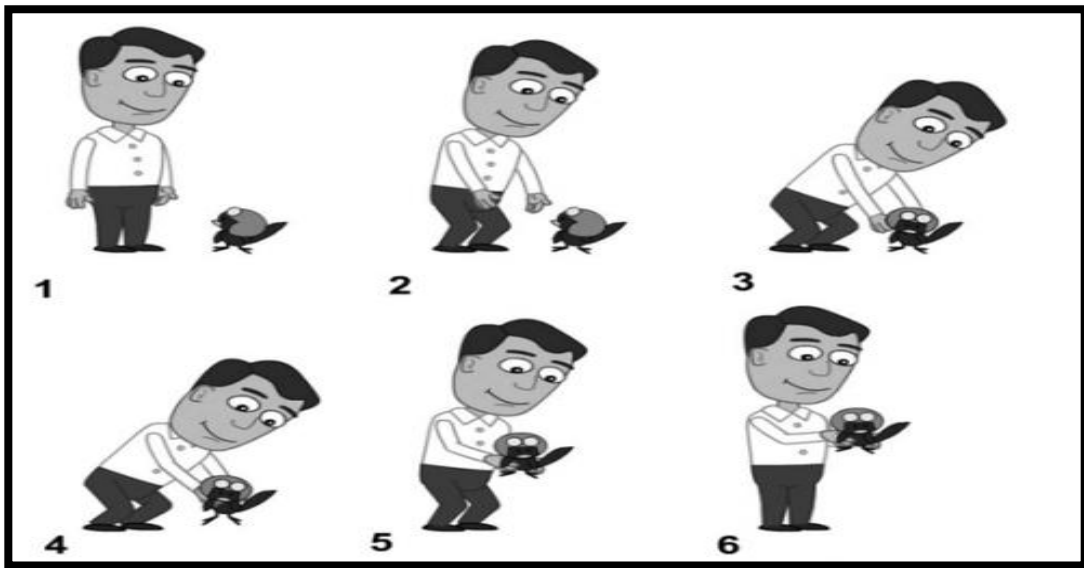
2.4. ÇİZGİ FİLM

“Bir konuyla ilgili olarak karakterlerin hareketlerini birleştirecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi” (TDK Büyük Sözlük, 2005: 442) şeklinde tanımlanan çizgi film, temelinde belirli bir konuyla bağlantılı, art arda dizili ve birbiriyle ilişkili olan resimlerin ve şekillerin hareketlendirilmesi bulunmaktadır (Resim 1). “Belli bir hareket dizisini oluşturan durağan görüntüler, tek tek filme alınıp saniyede 24 kare hızla izleyiciye sunulduğunda, her bir durağan resim bir sonraki resmin sunumuna kadar gözün retina tabakasında kalarak insanda hareket izlenimini yaratmaktadır” (Kaba, 1992: 1). Bu durum çizgi filmin temelinde, birbiriyle ilişkili olan ardışık 24 resmin hızlı bir şekilde gösterimi sonucunda bir akış oluşması ve bu akış vasıtasıyla resimlerin gözde devinim halinde bir yanılısamaya yol açması bulunduğu anlaşılmaktadır.

Söz konusu resimlerin, arka arkaya getirilerek hızlı bir şekilde gösterimi sonucunda bir akış oluşmaktadır. Bu akış vasıtasıyla, resimlerin gözde devinim halindeymiş gibi bir yanılasmaya yol açmaktadır.

“Tek tek resimlerin ya da devinimsiz nesnelere gösterim sırasında devinim duygusu verebilecek biçimde düzenlemek ve filme aktarma işi” (Özün, 1981: 48) şeklinde tanımlanan ve Türkçe karşılığı canlandırma olan animasyon (canlandırma) ile çizgi film arasında ilişki bulunmaktadır. Tanımlardan yola çıkarak animasyon (canlandırma) filmlerin temelinde resimlere ve durağan nesnelere, çizgi filmde ise çizim ürünü resimlere hareket duygusunun verilmesinin bulunduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla, canlandırma ile çizgi film arasındaki farkın görüntünün niteliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Animasyonda (canlandırma) hem resim hem de nesnelere hareket izleniminin kazandırılması bulunurken, çizgi filmlerdeki hareket izleniminin resimler için geçerli olduğu anlaşılmaktadır. Hünnerli’ye göre animasyon (canlandırma) üç ana teknikten oluşmaktadır. Bunlar çizgi film, duraklı çekim (stop motion), üç boyutlu bilgisayar canlandırmasıdır (2016: 300). Bu açıklamalar ve yukarıdaki tanımlar dikkate alındığında, çizgi filmlerin aynı zamanda bir canlandırma olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla çizgi filmler canlandırmanın kapsamında olduğu görülmektedir.

Resim 1: Art Arda Çizili Resimler

Kaynak: <http://platohaber.com>, Erişim Tarihi: 14.10.2017.

“Çizgi filmler sadece çizgi ile canlandırılan karakterlerin hareketlendirilmesinden oluşmazlar. Çizgi filmin bugüne kadar olan yapılanma sürecinde sanatçıların yaratma gücü ile birçok değişik konumda biçimlenmiştir” (Can, 1995: 5). Dolayısıyla çizgi filmin oluşum sürecinde sanatçıların yanı sıra, kullanılan tekniğin, senaryo içeriğinin de etkisi bulunmaktadır. Tarihsel süreç içinde çizgi film yapım tekniklerinin gelişmesine bağlı olarak farklı amaçlarla çizgi filmler üretilmiştir.

Çizgi filmi diğer film türlerinden farklı kılan özelliği, her hareketin kısa süren anlarını oluşturan tek tek resimlerin, bir veya daha fazla sanatçı tarafından çizilmesidir. Çizgi filmde, yazılan senaryo animatörler tarafından çizimlere aktarılır. Daha sonra resimler, farklı tekniklerle hareketlendirilir ve seslendirilir. Daha sonra bu çalışmaların filme aktarılması ile çizgi filmler oluşturulur.

2.4.1. Çizgi Filmin Ortaya Çıkışı ve Dünyada Gelişimi

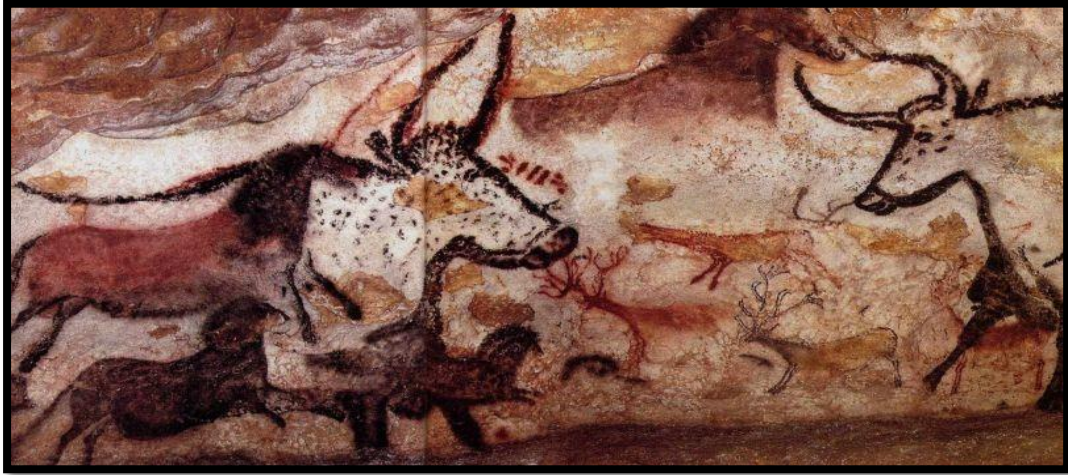
Durağan görüntülerine hareket izlenimi kazandırma çalışmaları, insanlık tarihi kadar eskidir. John Halas, durağan görüntülerin canlandırma çalışmalarını tarihsel süreçte 4 aşamaya ayırmıştır:

- 1- *Başlangıçtaki büyücülük ve gözbağcılığı dönemi,*
- 2- *1920'lerde, çizgi-filmin sinema endüstrisinin tecimsel eğlence araçlarından biri durumuna gelmesi,*
- 3- *1930 ve 40'larda, canlandırma filminin uzun gösterimli (metrajlı) eğlenti filmi biçimine dönüşmesine yol açan, teknik gelişim dönemi,*
- 4- *İçinde bulunduğumuz ve canlandırma filminin, televizyon reklamından özel deneme ve eğitim filmlerine değin, hemen her alanda büyük ölçüde yaygınlaşması dönemi”* (Halas, 1979: 260).

John Halas'ın “büyücülük ve gözbağcılığı (göz yanılsaması)” olarak açıkladığı dönem, mağara duvarlarına resimlerin çizildiği Paleolitik çağlardan 19. Yüzyılın sonlarına kadar devam etmiştir. İspanya ve Fransa'nın güneybatısında, duvarlarında bizon, geyik vb. gibi hayvan resimlerinin olduğu mağaralarda yapılan çalışmalar, tasvirin paleolitik çağlara (aşağı yukarı İÖ 60.000) giden bir geçmişinin olduğunu göstermiştir (İpşiroğlu ve İpşiroğlu, 2012: 17).

Eski çağ insanları, olay ve durumları betimleme, kalıcı hâle getirme ve aktarma ihtiyacı duymuş ve bu amaçla mağara duvarlarına resimler çizmişlerdir. Söz konusu resimler, devinimi ifade eden bir özelliğe sahiptir. Bu durum, insanların olay ve durumları resimlerle canlandırmak istediklerini göstermektedir. Fransa'nın güneyinde yer alan Lascaux mağarasında bulunan "Boğaların Büyük Salonu" adlı resimler incelendiğinde, resimlerde yer alan boğa, at ve geyiklerin hareket halinde olduğu izlenimi verdiği görülmektedir (Resim 2). Bu durumdan mağara insanların, çizimlerle bir devinim oluşturup bir ileti vermek istedikleri anlaşılmaktadır.

Resim 2: Lascaux Mağarası Duvar Resmi

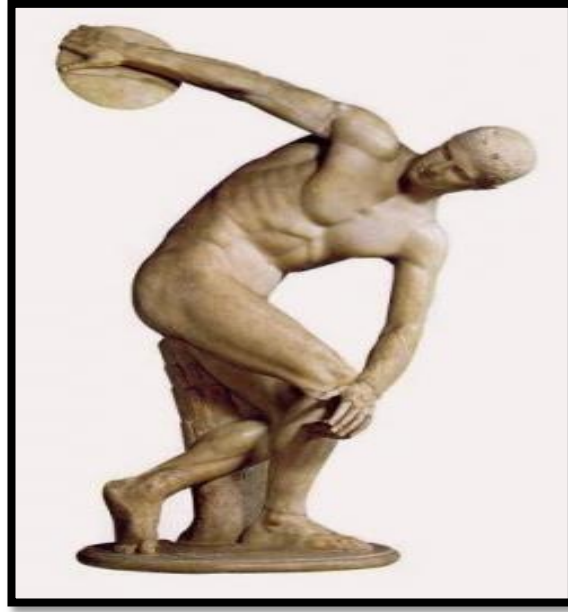
Kaynak: <http://www.arkeolojisanat.com>, Erişim Tarihi: 15.10.2017.

Görüntüyü yakalama ve hareketi ifade etme çalışmaları Eski Yunan ve Roma döneminde de görülmektedir. "Disk Atan Adam" adlı çalışmada, diski atmakta olan heykelin bacaklarına bakıldığında diski fırlatmak üzere olduğu anlaşılmaktadır (Resim 3). Ayrıca insan beyninde, bir sonraki harekette diski atacakmış gibi algı uyandırmaktadır. Başka bir ifadeyle durağan olan görüntüler devinecekmiş hissi yaratmaktadır. Aynı dönemlerde, seri halinde savaşa ilişkin farklı resimlerin bulunduğu ve döndürüldüğünde savaş ile ilgili kısa bir görüntüyü canlandıran savaş kalkanlarına rastlanmaktadır (Kaba, 1992: 7).

Çizim ürünü olan resimlerle devinim oluşturma çalışmaları, farklı coğrafyalarda yapıldığı görülmektedir. 1970'li yıllarda İran'da bulunan ve 5200 yaşında olduğu söylenen bir kâse (Resim 4) ilk animasyon çalışması olarak kabul

edilmektedir (Yılmaz ve Küçük, 2016: 198). Kâse incelendiğinde (Resim 5) üzerinde bir ağacın yapraklarını koparmak için sıçrayan bir keçinin hareketlerini aşama aşama gösteren resimler olduğu görülmektedir. Kâse döndürüldüğünde art arda olan bu resimler aracılığı ile sıçrayıp ağacın yaprağını koparan keçinin hareketini göstermektedir.

Resim 3: Disk Atan Adam Heykeli

Kaynak: <http://hattihitit.blogcu.com>, 15.10.2017.

Resim 4: İran’da Bulunan 5200 Yaşındaki Kâse

Kaynak: Yılmaz ve Küçük, 2016: 198.

Resim 5: Zıplayan Keçi Figürü

Kaynak: Köymen, 2008: 21.

Ancak Rojas ve Chow'a göre (2013) ilk animasyon örneği MS 180 yılında Çinli mucit Ding Huan tarafından icat edilen "fantezilerin görünür kılan silindir" adlı cihazdır (Resim 6). İçerisinde art arda ve birbiriyle ilişkili resimlerin çizili olduğu silindir, lambanın üzerine asılıp çevrildiğinde bir görüntüyü canlandırmaktadır (Akt.: Yılmaz ve Küçük, 2016: 199).

Resim 6:
Mucidi
Cihazı

Ding HUAN'ın
Olduğu Animasyon

Kaynak: Yılmaz ve Küçük, 2016: 198.

Görüntüyü canlandırma çalışmaları Mısırlılarda da görülmüştür. “Eski Mısır Uygarlığı’ndan kalan papirüslerde de benzer devinimlerde bulunan insan ve hayvan karakterleri gözlemlenmiştir. İ.Ö. 2000 yıllarına ait Mısır duvar süslemelerinde iki adamın güreşi ve balık avı sahneleri yatay bir düzlemde birbirini izler biçimde resimlenmiştir” (Demiriz, 2008: 7). Bununla beraber Orta çağda İngiltere’nin Normandiyalılar tarafından işgalini konu alan “Bayeux duvar halısı” da canlandırma için bir örnektir. Halı üzerindeki resimlere dikkat edildiğinde, figürlerin hareket

halindeymiş gibi izlenim uyandırdığı anlaşılmaktadır (Resim 7).

Resim 7: Bayeux Duvar Halısı

Kaynak: <http://sanatkaravani.com>, Erişim Tarihi: 15.10.2017.

“Görüntünün geçici bir süre retinada kalması ilk kez M.S. 130 yılında Mısır’da yaşayan Yunanlı bilim adamı ve filozof Ptolemy tarafından fark edildi” (Kaba, 1992: 8). Ptolemy, gece nöbetçilerini gözlemlediği esnada, meşalelerin hızlı bir şekilde kavis çizilerek hareket ettirilmesi sonucunda ışık dizgesinin oluştuğunu, meşalelerin yavaş hareket ettirilmesi sonucunda ise kesik alev görüntülerinin meydana geldiğini fark etmiştir. Daha sonra Ptolemy bu durumun bir göz yanılması olduğundan ibaret anlamıştır. Ptolemy’nin fark ettiği bu durum, Paleolitik

çağlardan beri insanların durağan çizimlere devinim kazandırma isteklerini ve çabalarını ileriye taşımıştır.

Madsen'e göre (1969) canlandırmaya ilişkin ilk örnekler 17. yüzyıla aittir. "17. Yüzyılda papaz Athanasius Kircher'in yaptığı basit projeksiyonu "Sihirli Lamba" bir mercek ve ayna ile "camera obscura"nın bir birleşimiydi. Bu aygıtta ışık kaynağı olarak gün ışığı refleksi ya da kandil kullanıldı" (Akt.: Sezgin, 1990: 193). Sihirli fener veya sihirli oyuncak olarak adlandırılan bu cihazın bir deliğinde, mercek bulunmaktaydı. Sihirli fener içinde bir kandil veya mum bulunmaktaydı. Kandil veya mum ışığı sayesinde merceğin arkasında, yatay şekilde bulunan bir cam üzerinde birbirleriyle ilişkili ve art arda çizili resimler duvara veya bir perdeye yansıtılmaktaydı. (Resim

Resim

8 ve 9).

8: Sihirli Fener
(Lanterne Magique)

Kaynak: <https://www.theatkinson.co.uk>, Erişim Tarihi: 16.10.2017.

Resim 9: Sihirli Fener (Lanterne Magique)

Kaynak: <https://www.oldbookillustrations.com>, Erişim Tarihi: 16.10.2017.

Canlandırmanın oluşumuna ilişkin atılan önemli adımlardan biri de Kircher'in öğrencisi olan Gaspar Schott tarafından, durağan görüntüleri hareket içinde sunan ve temelde "Sihirli Fener"e bağlı kalınarak yapılan çalışmadır (Kaba, 1992: 9). Kircher tarafından icat edilen "Sihirli Fener"de, üzerinde art arda çizili görüntülerin bulunduğu yatay cam kullanılırken, Schott tarafından geliştirilen aygıtta ise

dairesel

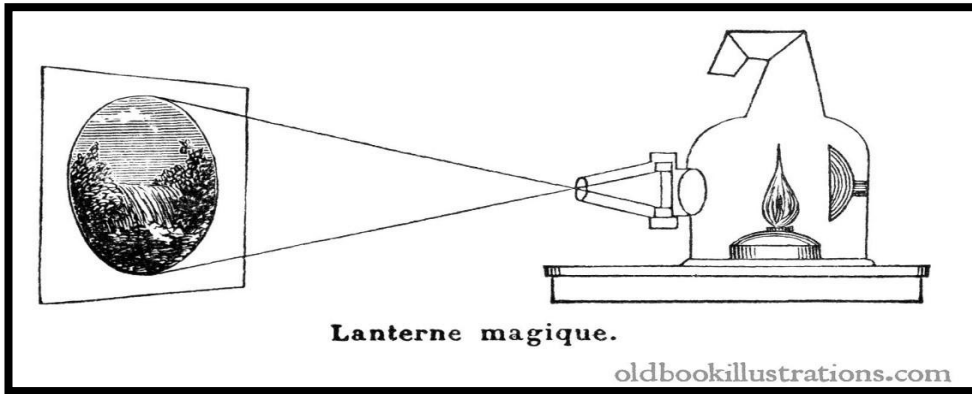
Daire

duvara

görüntüler
bir camda
bulunmaktaydı.
şeklindeki cam
sayesinde
görüntülerin
veya perdeye
yansıtılması
hızlandırılmıştır.

Resim 10: Dairesel Platformların Kullanıldığı Sihirli Fener

Kaynak: Türker, 2011: 228.

Madsen'e göre (1969) bugünkü anlamıyla ilk canlandırılmış görüntüyü sağlayan cihaz, 1736'da Hollandalı bilim adamı Pietr Van Musschenbroek'tir. "Pietr Van Musschenbroek üzeri delikli, disk biçiminde bir aygıt geliştirmiş, üzerine çizdiği resimlerin hareketli görünmesini sağlayarak, bugünkü anlamıyla ilk canlandırılmış görüntüyü elde etmiştir" (Akt.: Demiriz, 2008: 9). Musschenbroek'ten sonraki çalışmalarda, hızlı devinimler sonucunda sürekli görüntünün oluşması ilkesine dayalı çalışmalar devam etmiş ve sistemli çalışmalara doğru adımlar atılmıştır.

1824 yılında Peter Mark Roget, Kraliyet Ailesi'ne sunduğu "Presistence of vision with regard to moving objects" (Görüntünün sürekliliği ile devinimli nesnelere bakış) adlı bilimsel araştırmasında görüntünün sürekliliğini 4 temel ilke ile açıklamıştır. Bu ilkeler şunlardır:

"1. Görüntünün izleyicinin yalnızca bir anda bir resim görmesine izin verecek biçimde gösterilmesi gereği

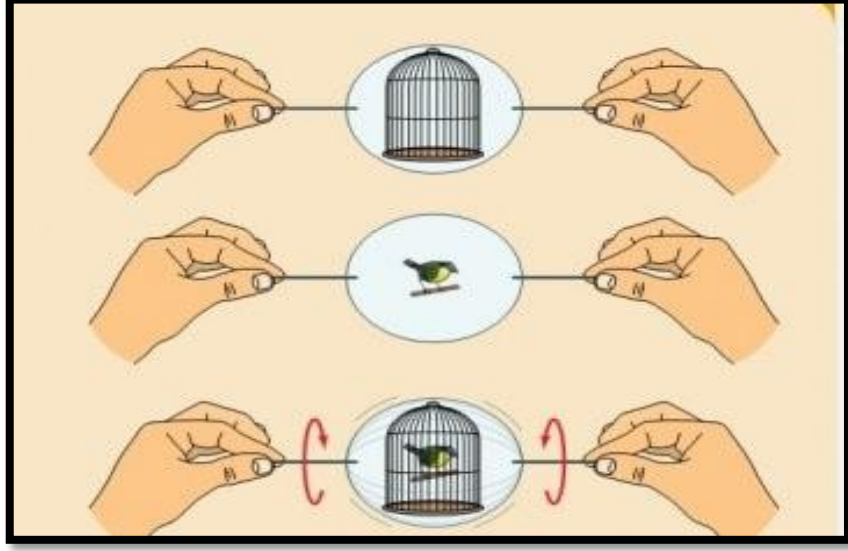
2. Birçok görüntünün tek bir noktada arka arkaya ve hızla gösterildiğinde retinada bir iz bırakması

3. Gözde yanılsamayı sağlamak için gösterim sırasında en az hız gerekliliği

4. Görüntünün sürekliliğini inandırıcı kılabilmek için büyük bir ışık kaynağı gereksinimi" (Demiriz, 2008: 10; Hünerli, 2000: 19).

Peter Mark Roget'in, arka arkaya dizili hareketsiz resimlerin belli bir hızda ve belli bir ışık seviyesiyle verilmesi sonucunda, retinada hareketliymiş gibi bir görüntü oluşturmayı bilimsel olarak açıklamasından sonra Thaumatrope, Phenakistoscope, Praxinoscope, Zoetrope ve Flipper Book gibi çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar, çizim ürünü olan resimlere devinim kazandırarak hareketli görüntüleri oluşturan ve eğlence amaçlı olarak kullanılan oyuncak niteliğindedir. Söz konusu çalışmalardan Thamumatrope, 1826 yılında William Paris tarafından icat edilmiştir. Thamumatrope, ön ve arka yüzünde iki farklı resim bulunduğu kartondan yapılmış bir diskin döndürülmesi ile iki resmin birbirinin içine geçmesi yanılsamasına yol açmaktaydı (Kaba, 1992: 10). Resim 11'de de görüldüğü gibi Thamumatrope, bir yüzünde kafes diğer yüzünde kuş resminin bulunduğu ve her iki tarafına ipin bağlı

olduğu bir diskten oluşmaktaydı. İpler aracılığı ile disk hızlı bir şekilde hareket

ettirildiğinde, kuşun kafeste olduğu izlenimi uyandırmaktaydı.

Resim 11: Thaumatrope

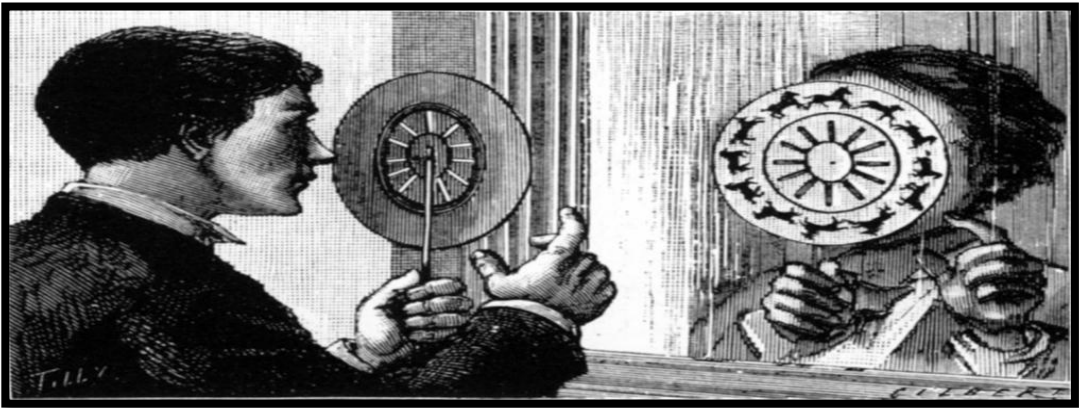
Kaynak: <https://teacherswebresources.com>, Erişim Tarihi: 17.10.2017.

Peter Mark Roget'in görüntünün sürekliliğine ilişkin ilkeleri doğrultunda icat edilen araçlardan biri de 1831 yılında Joseph Plateau'nun ve Dr. Simon Ritter tarafında gerçekleştirilen Phenakistiscope adlı cihazdır. "Phenakistiscope, üzerinde 16 resim bulunan bir diskten oluşur. Disk bir aynaya tutulup çevrildiğinde, disk üzerindeki yarıklardan geçen resimler devinimliymiş izlenimi verir" (Hünerli, 2000: 19). Plateau ve Ritter 1 saniyenin 16 resme bölünmesini ve bu resimlerin art arda sıralanıp hareket ettirilmesi ile hareketli görüntüyü sağlamıştır (Resim 12).

Resim 12: Phenakistiscope

Kaynak: <https://valentinagurarie.files.wordpress.com>, Erişim Tarihi: 17.10.2017.

19. yüzyılda art arda dizili durağan görüntüleri hareketliymiş gibi gösteren aletlerin icadı çoğaldığı görülmektedir. Pierre Devinges tarafından icat edilen "Zoetrope" (Resim 13) bu aletlerden biridir. Çinli mucit Ding Huan tarafından icat edilen animasyon silindire benzerliğiyle dikkat çeken bu alet, çevrildiğinde ve silindirin üst kısmında bulunan yarıklardan bakıldığında, art arda dizili resimlerin hareket ettiği yanılsaması oluşmaktadır (Resim 6).

Resim 13: Zoetrope

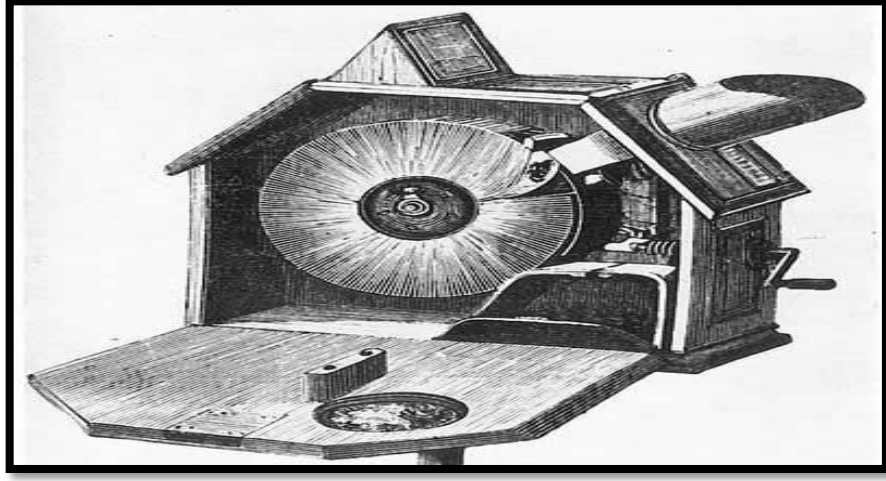

Kaynak:
<http://www.mcnallyjackson.com>,
Erişim
Tarihi:
17.10.2017.

Hay

at tekerleği anlamına gelen“zoetrope” sonra, 1937’de Amerikalı Herman CASLER tarafından “mutoscop” adlı cihaz icat edilmiştir (Atan, 1995: 17). Mutoscopta, göz deliklerinden art arda dizili resimlere bakılıp kol çevrildiğinde resimler hareketliymiş gibi bir izlenim oluşmaktadır.

Resim 14: Mutoscop

Kaynak: <http://www.historiasztuki.com>, Erişim Tarihi: 17.10.2017.

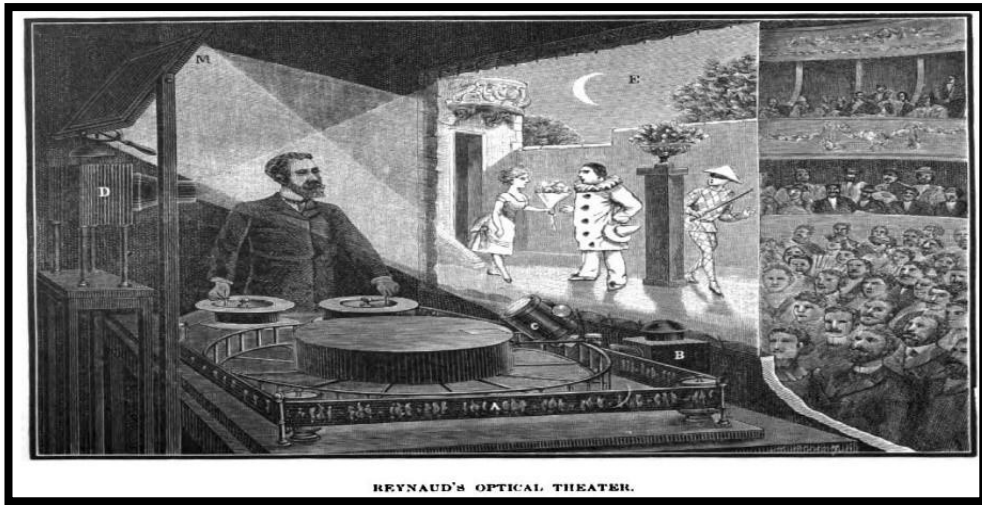
Emile Reynaud tarafından icat edilen “praxinacope” adlı cihaz “zeotrope” ve “mutoscop”un daha gelişmiş hali olarak kabul edilmektedir. Praxinacope’ta göz delikleri yerine, silindirin ortasına bir dizi ayna yerleştirilmiştir. Araç dndrlp aynalara bakıldığında hareket eden resimler görülmekteydi. Reynaud bu çalışmasını bir çeşit projektör ile birleştirerek 1882 yılında Paris’te dünyanın ilk sinema salonunu açmış ve çok sayıda izleyicinin canlandırmayı izlemesini sağlamıştır (Atan, 1995: 18).

Resim 15: Emile Reynaud Tarafından İcat Edilen “Praxinascope”

Kaynak: <http://bigvriotsquad.blogspot.com.tr>, Erişim Tarihi: 17.10.2017.

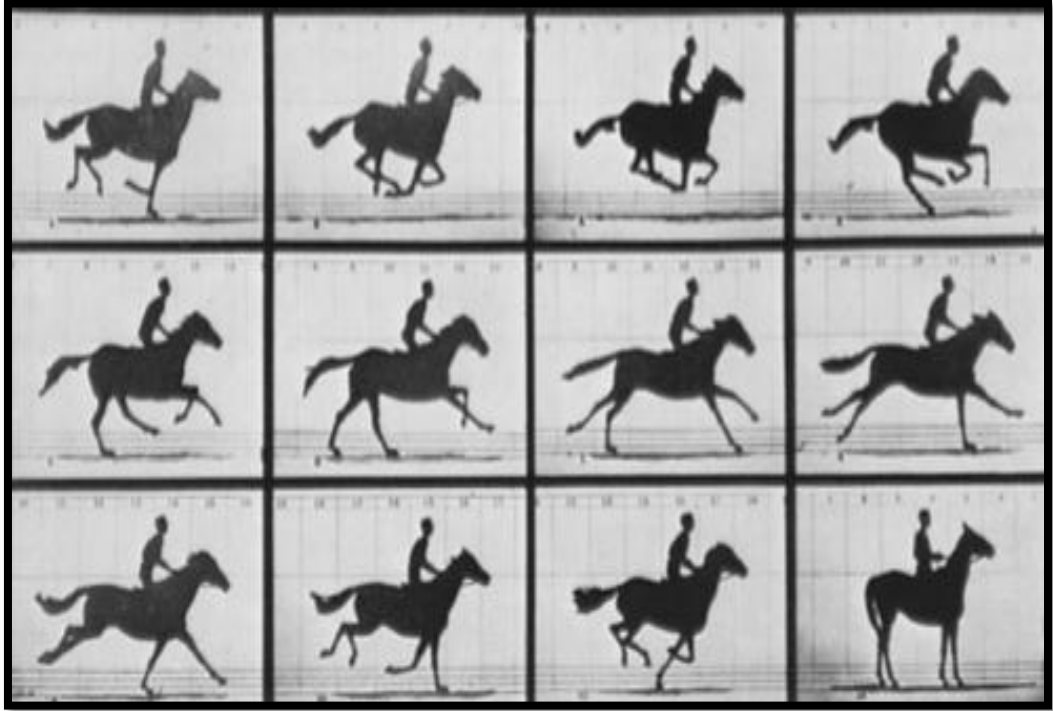
Emile Reynaud çalışmasından sonra, Muybridge 1877 ve 1880 yıllarında büyük ve karmaşık bir aletle bir atın hareketlerini kaydederek ilk sinematografik çalışmayı gerçekleştirmiştir. Muybridge'den önce yapılan çalışmalarda sabitleştirilen bir resimlerin plaka zeminler üzerine aktarılması üzerinde yoğunlaşmıştı (Kaba, 1994: 82). Ancak Muybridge bu çalışmasında, çok sayıda fotoğraf makinesi ile bir yarış atını farklı açılardan fotoğraflamış ve bu fotoğrafları art arda sıralayıp fotoğraflara hareket kazandırmıştır (Resim 16). Bu özelliği ile bu çalışma, canlandırma sinemasının bir tekniği olan ve “her seferinde bir tek resim saptama” (<http://www.tdk.gov.tr> E.T.: 19.10.2018) anlamına gelen stop motion'a örnektir.

Resim 16: Muybridge Tarafından Farklı Açılardan Çekilen Fotoğraflar

Kaynak: <http://www.mastersofphotography.com>, Erişim Tarihi: 18.10.2017.

Canlandırma sinemasından önce bir salon eğlencesi olarak nitelendirilen flaş skeçler (lightening sketch) kullanılmaktaydı. Flaş skeçlerin temelinde beyaz bir kâğıda veya kara tahtaya hikâyenin etkili ve canlı bir anlatımla resmedilmesi bulunmaktaydı (Resim 17). Flaş skeçler, temel kontur çizgileriyle hızlıca çizimler yapılmasından oluşmaktaydı. Mevcut olan çizimlere yeni çizgiler eklendikçe şekillerin anlamı değişip mevcut olan imgeler başka imgelere dönüşmekteydi. Böylece çizim tamamlandığında dramatik bir yapı içeren bir kurguya ulaşılmaktaydı (Samancı, 2004: 4-5). Bu yönüyle flaş skeçler canlandırma sinemasının oluşumuna

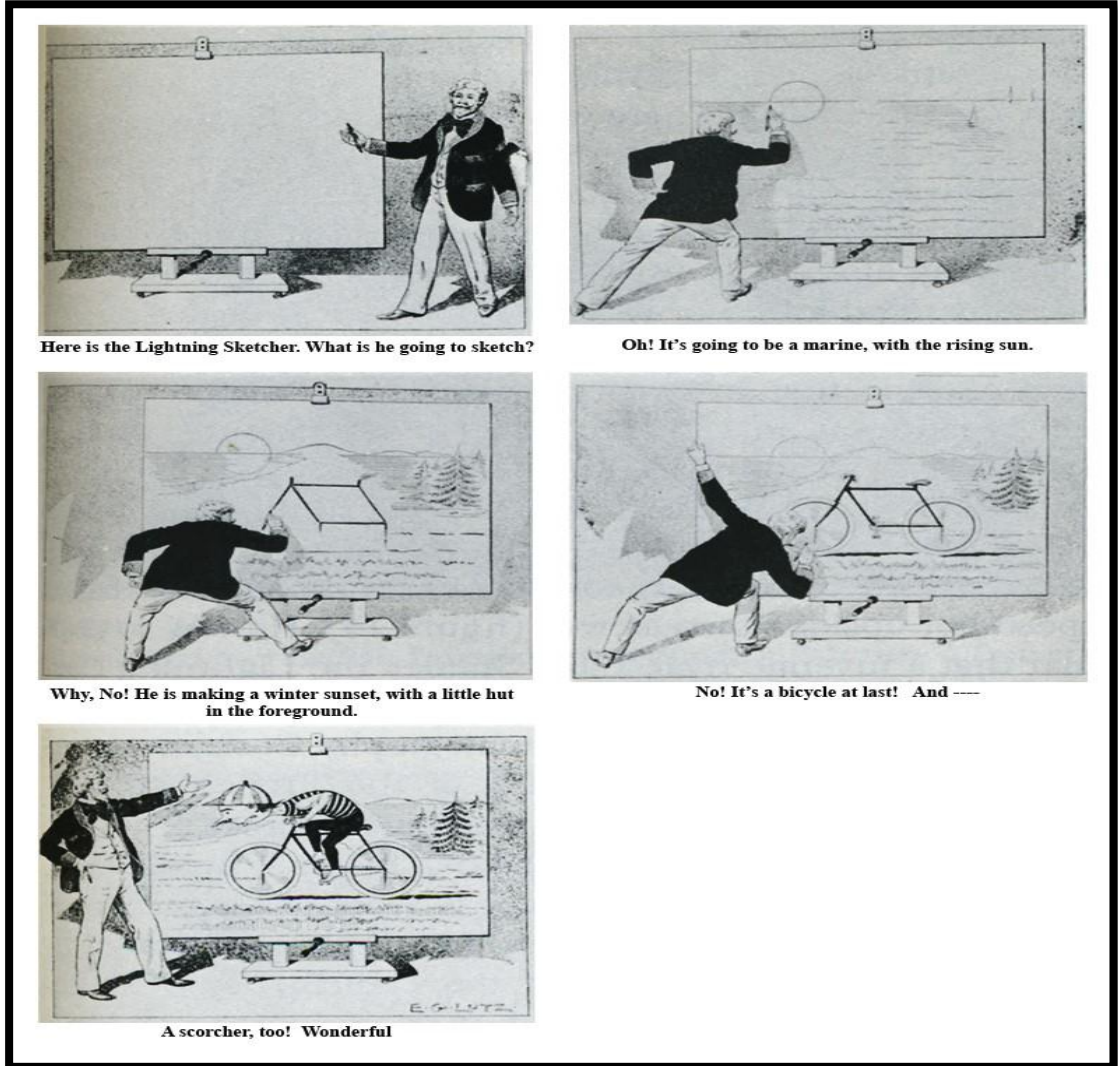

etki etmiştir. Crafton'a göre (1993) flaş skeç çizeri boş bir çizim tahtasının önünde durarak illüstrasyonlarla bir monolog sunar başlar. Önce bir deniz manzarası çizer sonra yeni çizimler eklemesi ile deniz manzarasını bir kış gün batımına dönüştürür. Sonra gün batımı manzarasına eklemiş olduğu çizimlerle manzarayı üzerinde bir bisikletçinin olduğu bisikleti ortaya çıkarır (Akt.: Samancı, 2004: 5-6). Açıklamalara incelendiğinde flaş skeçlerde her seferinde eklenen bir veya iki çizginin meydana getirdiği değişikliğe ve çizerin çizim hızının önemli olduğu görülmektedir.

Resim 17: Flaş Skeç Yapım Örneği

Kaynak: <http://gurneyjourney.blogspot.com.tr>, Erişim Tarihi: 18.10.2017.

Monaco'ya göre (2006) 1887'de Amerikalı Hannibal Goodwin'in fotoğraf çekiminde saydam film kullanması, George Eastman'ın saydam film şeridini geliştirip seri üretimini kolaylaştırması ve Thomas Alva Edison ile yardımcılarının kinetograf'ı, başka bir deyişle ilk kamerayı yapmaları sinemanın gelişimi adına atılan önemli adımlardır (Akt.: Demiriz, 2008: 13). 19. Yüzyılın sonlarında yaşanan bu gelişmelerle birlikte Auguste ve Louis Lumiere kardeşler tarafından geliştirilen ve ilk başarılı yansıtma aracı olarak kabul edilen sinematografi aracılığıyla, 1895'te Paris'te, Grand Cafe'de gerçekleştirdikleri ilk gösteri sinemanın başlangıcı kabul edilmektedir (Demiriz, 2008: 13). Bu çalışmalarla birlikte, kitlesel izleyici topluluklarına hitap eden sinemanın ve buna bağlı olarak

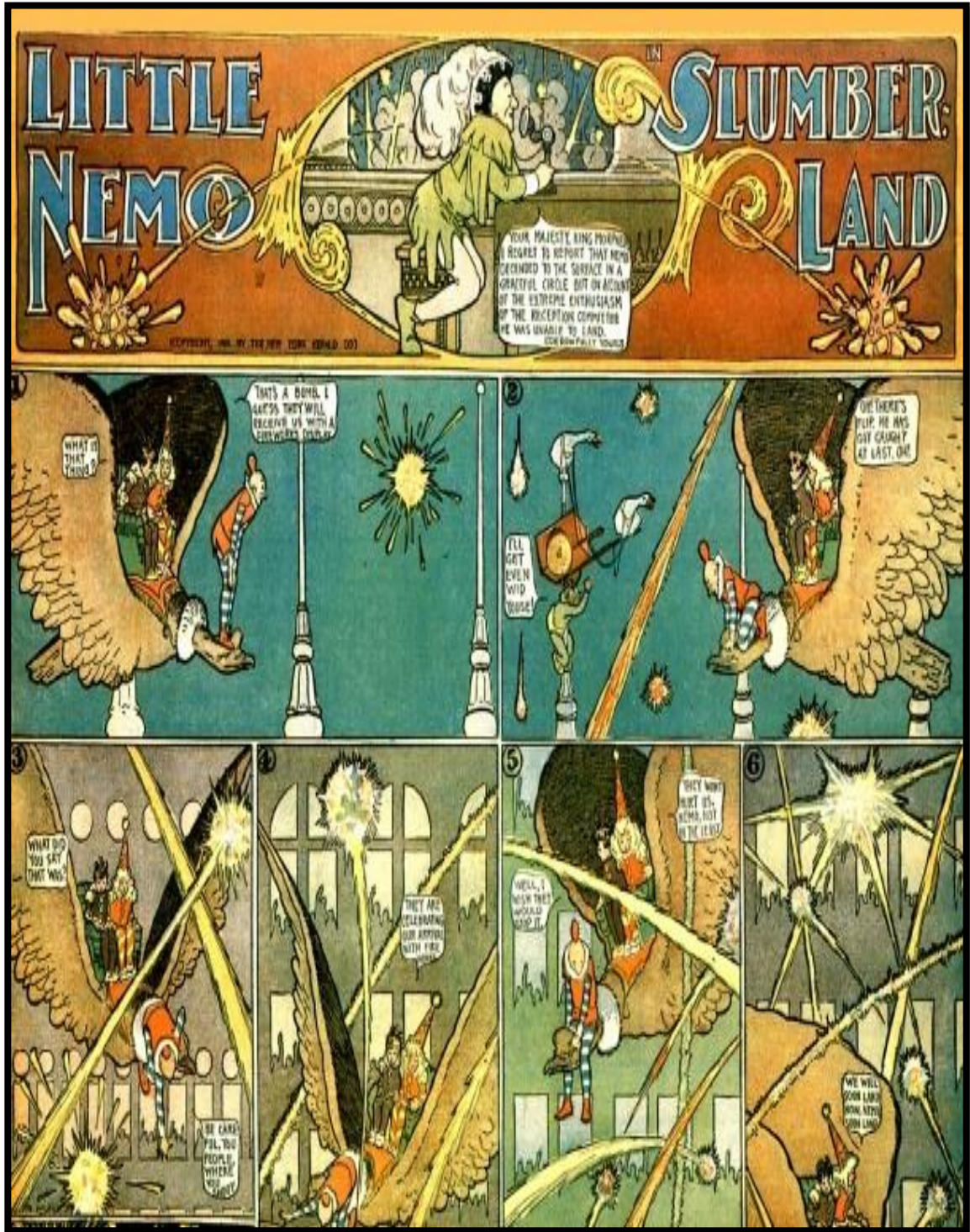
canlandırma sinemasının oluşumu hızlanmıştır.

Kameranın gelişimi ve sinema ile ilgili çalışmalardan sonra, flaş skeç çalışmaları fotoğraflanarak tek kare çekimiyle sinemaya uyarlanmıştır. Bu konuda ilk çalışmalar, Amerikalı James Stuart Blackton tarafından gerçekleştirilmiştir. (Ilgaz, 1997: 10). Blackton'ın 1900 yılında yapmış olduğu The Enchanted Drawing (Büyük Çizim) adlı ilk filminde tek kare çekimini uygulamıştır. Ancak, görüntüyü oluşturan çizimlerin hareketini atlamalı olarak gerçekleştirdiği için bu çalışması ilk animasyon filmi olarak kabul edilmemektedir. Blackton 1906 yılında gerçekleştirmiş olduğu Humorous Phases of Funny Faces (Komik Yüzlerin Gülünç Evreleri) adlı ikinci filminde çizimlerin hareketini kesintisiz olarak gerçekleştirdiği için bu filmi, ilk animasyon filmi olarak bilinmesini sağlamaktadır (Samancı, 2004: 6). Blackton daha sonra 1907 yılında çevirdiği The Haunted Hotel (Perili Otel) adlı filminin bazı sahnelerinde, hareketsiz nesnelere hareketliymiş gibi göstererek aynı tekniği uygulamıştır.

Blackton'un tek kare çekim çalışmaları, Emile Cohl'e ilham kaynağı olmuştur. "Canlandırma filminin ilk büyük yaratıcılarından olan Emile Cohl, 17 Ağustos 1908 gibi erken bir tarihte Paris'teki Gimnase Tiyatrosunda çöpe benzeyen adamlarını kare perde oynatıp zıplatmaya başlar" (Ilgaz, 1997: 10). Bu çalışmasının ardından film çalışmalarına başlayan Cohl'un "Fantasmagorie" adlı ilk filmi 1 dakika 57 saniye süresinde ve 36 m. uzunluğundadır (Ilgaz, 1997: 12). Cohl, beyaz kağıtlara siyah mürekkeple basit çöp adam çizimlerini yapmış ve filmlerinde bu çizimlerin negatiflerini siyah zemin üzerinde kullanmıştır (Resim 18).

Aynı zamanda gazete karikatüristi olan ve "Cohl'un sırlarını Flushing'te Gaumont Şirketinin şubesinde çözümlenmeyi başaran Mac Cay, 1911'de ilk filmi olan 10.000 resimlik "Dinazor"u gerçekleştirmiş ve 25000 resimlik "Lusintania'nın Batışı" filmini müjdeleyen 12000 resimlik filmler yapmaya başlamıştır" (Ilgaz, 1997: 12). Winsor Mac Cay bu çalışmaların dışında, yaratıcısı olduğu "Little Nemo in Slumberland" adlı çizgi romanın karakteri olan Little Nemo'yu hareketlendirmiş ve bunun için 4 bin resim çizmiştir.

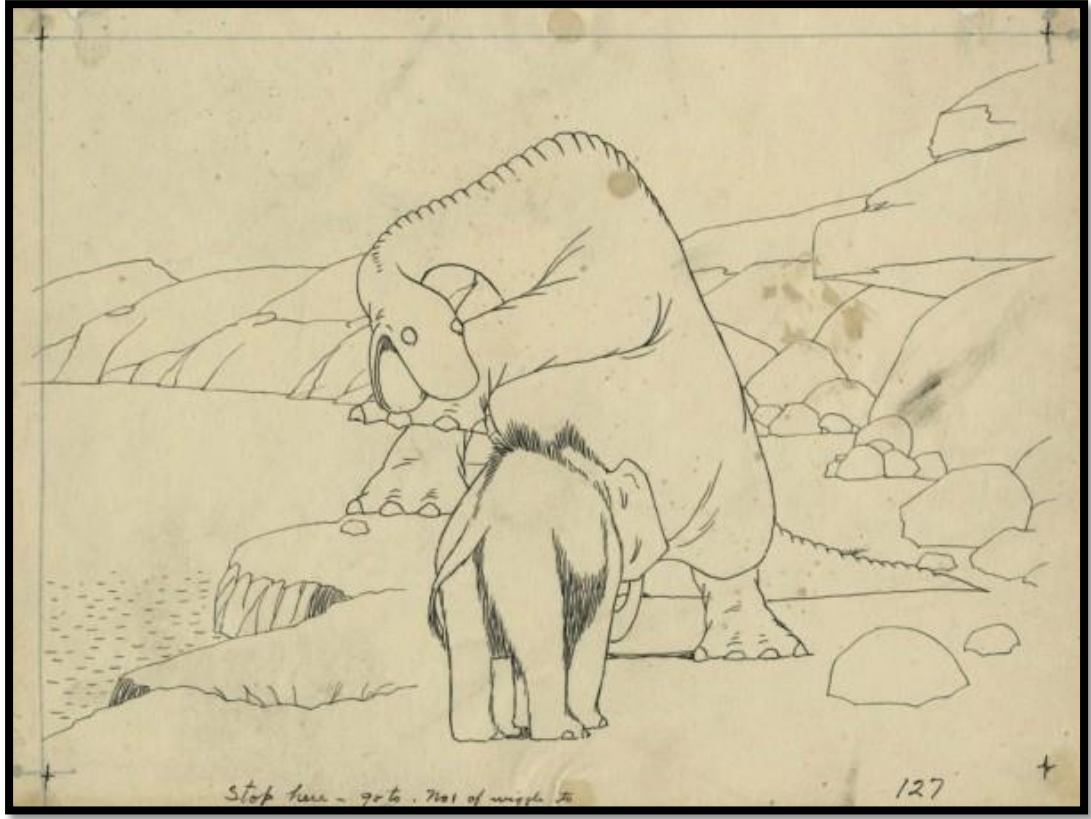
Resim 18: Emile Cohl'ün "Fantasmagoria" Film

Kaynak: <https://onedio.com>, Erişim Tarihi: 17.10.2017.

Resim 19: Little Nemo in Slumberland

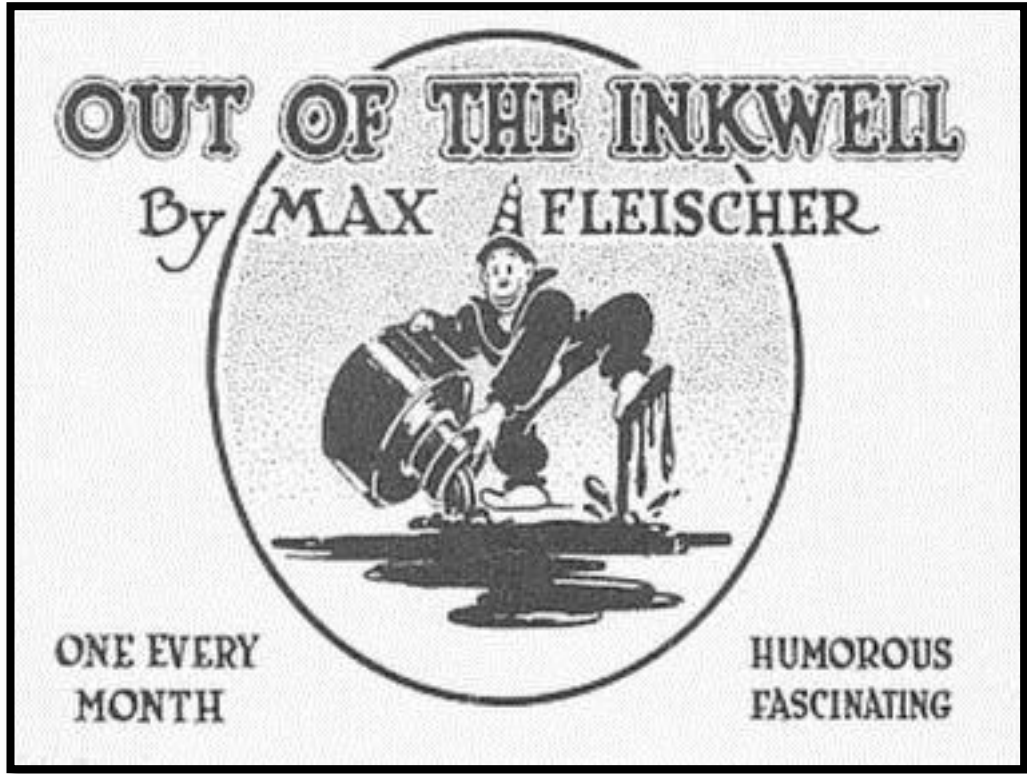
Kaynak: <http://www.traditionalanimation.com>, Erişim Tarihi: 18.10.2017.

Resim 20: Mac Cay'ın Dinozor karakteri

Kaynak: <http://www.traditionalanimation.com>, Erişim Tarihi: 18.10.2017.

Canlandırma sinemasının gelişimine çalışmalarıyla katkı sağlayanlardan biri de Max Fleischer'dir. Çizgi roman çizeri olan Fleischer, Out of Inkwell (Mürekkep Hokkasından Çıkış) adlı canlandırma filmini serisini halinde gerçekleştirmiştir. Gerçek yaşamdaki hareketleri olduğu gibi canlandırma filmlerine aktarmaya çalışan Fleischer, bu amaçla rotoskopu icat etmiştir. Çalışmalarında sosyal sorunlara da değinen Max Fleischer, kardeşleri ile birlikte Mutt ile Jeff, Popeye (Temel Reis), Betty Boop adlı çizgi dizileri çekerek üne kavuşmuştur (Hünerli, 2000: 23).

Resim 21: Max Fleischer'in Out of the Inkwell Adlı Çizgi Filmi

Kaynak: <https://trueclassics.net>, Erişim Tarihi: 18.10.2017.

Resim 22: Fleischer Kardeşlerin Çizgi Film Karakterleri

Kaynak: <https://www.fleischerstudios.com>, Erişim Tarihi: 18.10.2017.

Max Fleischer bu yapımlarının dışında *Coco The Clown* adlı yapımı ile adından söz ettirmiştir. Max Fleischer'in yanı sıra 1903 ile 1917 yılları arasında John R. Bray "*Colonel Hezaliar*", Ben Harrison Manny Gould *Karzy Kat*, Pat Sullivan *Felix the Cat* gibi çeşitli Amerikan çizgi film dizileri yapılmıştır (Halas, 1979: 260). Bu çizgi filmler, izleyiciler tarafından çok beğenilmiş ve çizgi film hayvan kahramanlarının yaşayan film yıldızları kadar ün kazanmasını sağlamıştır. Ayrıca bu

yer almıştır (Ilgaz, 1997: 12).

çizgi
filmler,
çizgi
öykü
olarak
dönemi
n
günlük
gazetele
rinde
düzenli
olarak

Resim 23: Karzy Kat

Kaynak: <http://tralfaz.blogspot.com> Erişim Tarihi: 18.02.2017

Resim 24: Felix the Cat

KRAZY KAT

WAY ABOVE

any other cartoon in
mirth are the

**KRAZY KAT
CARTOONS**

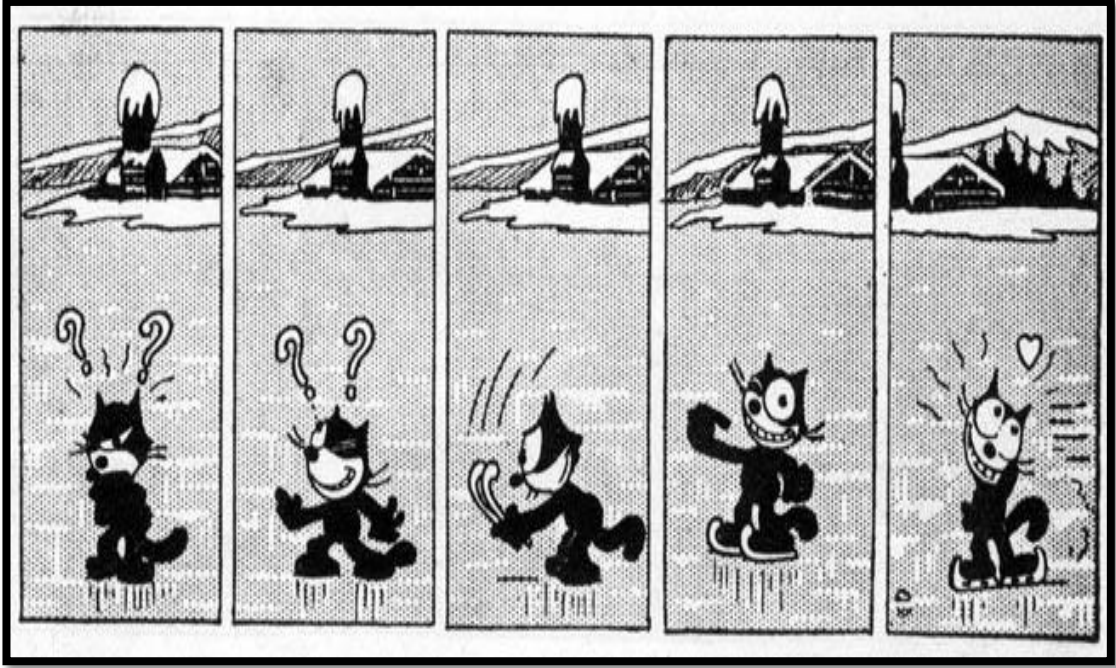
Animated by
Ben Harrison
and
Manny Gould

produced by the best
cartoon brains in the
country—therefore
**ARE SURE FIRE
PICTURES**

PRODUCED BY
CHARLES B. MINTZ

Paramount **MINTZ** *Cartoons*

Kaynak: <https://www.lambiek.net>, Erişim Tarihi: 19.10.2017.

Canlandırmanın tarihsel gelişimi göz önünde bulundurulduğunda, 20. yüzyılın başlarına kadar canlandırmaya ilişkin yapılan çalışmaların teknik olarak zayıf olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, canlandırma çalışmalarının şu özelliklere sahip olduğu anlaşılmaktadır:

- ✓ Çizgi film karakterlerin çiziminde geometrik biçimler kullanılmaktaydı. Bu durum canlandırmanın temel yapısında yer alan esnek ve estetik hareketlerin oluşumunu kolaylaştırmaktaydı (Kaba, 1992: 13).
- ✓ Çizgi film kareleri, beyaz kâğıt üzerinde siyah çizimlerle oluşturulmakta ve canlandırmada negatifleri kullanılmaktaydı. Bu durum çizgi filmlerin sadece siyah ve beyaz renkli olmasına neden olmaktadır.
- ✓ Çizgi filmlerde ses olmadığından, çizgi filmlerde yerilmek istenen iletilerin anlatımı için konuşma balonlarına yer verilmekteydi.
- ✓ Bu dönem çizgi filmlerinde, arka plan resimleri her kare için tekrar tekrar çizilmekte ve bu nedenle çizgi film yapımını uzun süre almaktaydı. 1914'te Earl Hurr'un saydam film tabakasını bulmasıyla çizgi filmlerde saydam

tabakadan oluşan tek bir dipyüzey kullanılarak bu sorun aşılmıştır (Hünerli, 2000: 21).

- ✓ Çizgi film karakterleri olarak hayvanlar veya insansı özellikleri taşıyan hayvanlar tercih edilmekteydi. “Dinozor Gertie ile başlayan süreç, 1920’lerin başında Otto Messmer’in, Pat Sullivan yapımlarındaki karakteri Kedi Feliks ile devam etmiştir. İnsan ve hayvan bileşimi canlılar ilgi bu dönemde ilgi çekmiştir” (Demir, 2013: 20).
- ✓ Bu dönem çizgi filmlerinde çizerler, gerçeğe bağlı kalmaya çalışma çabası içinde olmuştur. Bu amaçla “live action” film tekniğinin yanı sıra, rotoskop da kullanılmıştır.
- ✓ Bu dönemdeki çizgi film çizerleri, aynı zamanda karikatür veya çizgi roman çizerleri olduğu için genellikle karikatür veya çizgi roman karakterleri çizgi filme uyarlanmıştır.

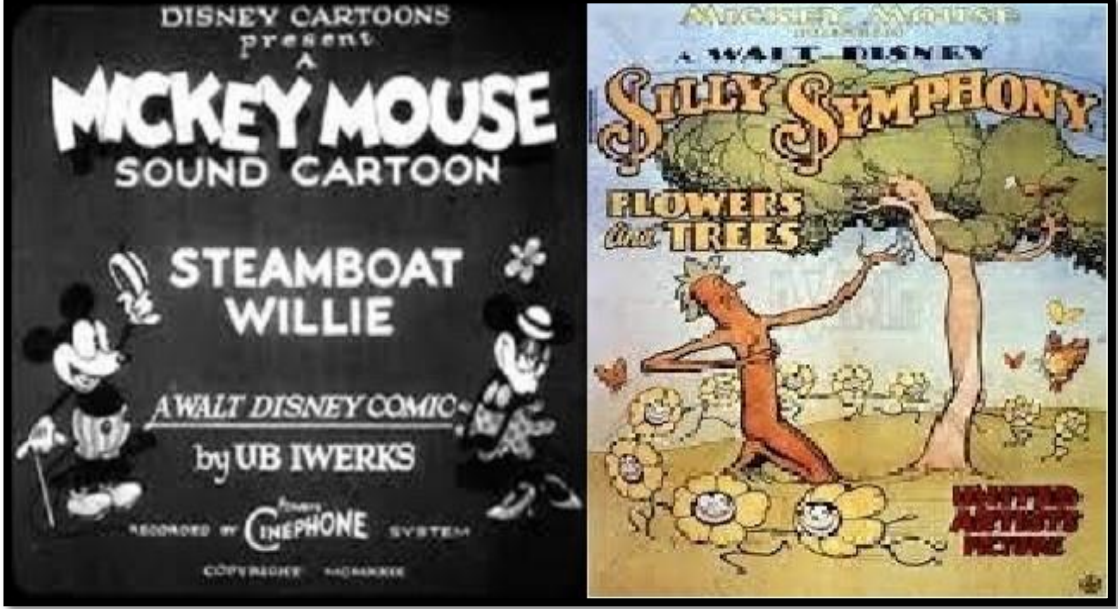
20. yüzyılın başlarında canlandırma sinemasının gelişiminde önemli adımlar atılmıştır. Felischer, Walt Disney, Terrytoons, Walter Lantz, Warner Brothers (WB), Metro-Golwyn-Mayer (MGM) ve United Productions America (UPA) gibi canlandırma stüdyoları kurulmuştur. Bu ilk dönem stüdyolarından Disney Stüdyosu canlandırma sinemasına birçok yenilik kazandırarak teknik açıdan güçlü yapımların gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Nag’a göre (2003) Disneyin canlandırma sinemasına getirdiği yenilikler şunlardır: “

- ✓ *Hikâyenin doğru planlanabilmesi için storyboard kullanılması,*
- ✓ *Karakterlerin hareketlerine ilişkin detayların tespit edilebilmesi için kara kalem eskizlerinin hazırlanması,*
- ✓ *Derinlik etkisi, zoom hareketi ve paralaks etkisini oluşturmaya yarayan çok düzlemli kameranın kullanılması”* (Akt: Demir, 2013: 22).

Çizim çalışmalarında gerçekçi bir tarz benimseyen Disney animatörlerinin önünde çizgi film tekniğine ilişkin iki sorun bulunmaktaydı: Çizgi filmlerde renk ve sesin olmaması. Bu doğrultuda Disney stüdyosu 1928’de ilk sesli animasyon filmi olan İstimbot Willie / Steamboat Willie’i, 1932’de ilk renkli animasyon filmi olan Saçma Senfoni (Ağaçlar ve Çiçekler) / Silly Symphony (Flowers an Trees)’yi gerçekleştirmiştir (Malatyalıoğlu, 2014: 8; Samancı, 2004: 39). Disney stüdyosunun

canlandırma sinemasına ses ve renkleri kazandırması canlandırma sinemasının gelişiminde etkili olmuştur.

Resim 25: Steamboat Willie ve Silly Symphony

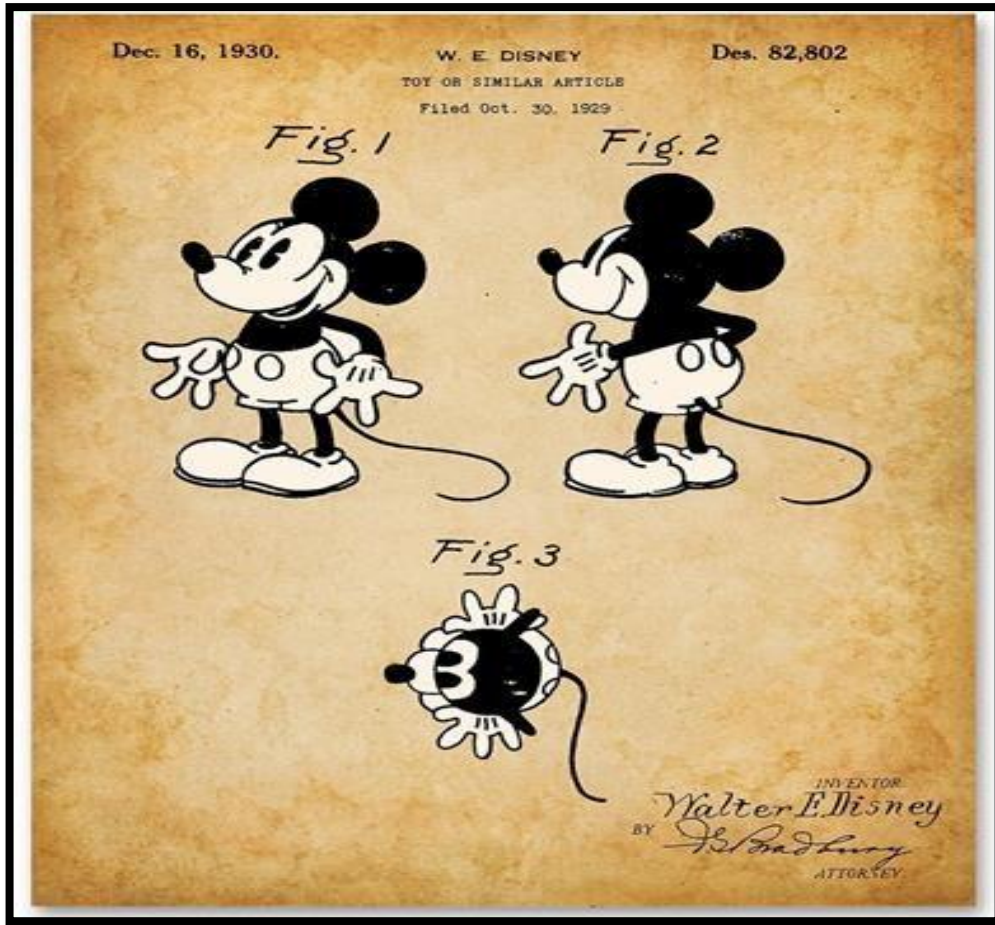

Kaynak: <https://www.sutori.com>, Erişim Tarihi: 20.10.2017.

Karakter şekillerinin ve hareketlerinin gerçeğe yakın olmasını isteyen “Walt Disney’in çizgi-filmcileri natüralist biçim ve insanın hareketlerine olan bağlılıkları nedeniyle, yaratıcı karikatür anlayışını gözardı etmekten çekinmemişlerdir” (Ilgaz, 1997: 14). Disney, gerçeğe bağlı kalma veya yakın olma amacından dolayı “live action” ve “rotoskop” tekniklerini kullanmıştır. Aynı amaçla, ilk uzun metrajlı animasyon filmi olan Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler / Snow White and the Seven Dwarfs’ın yapımında, animatörlerin karakter oluşturması konusunda gerçek oyuncular referans alınmıştır.

Disney animatörleri, insan karakterlerinin çiziminde olduğu gibi hayvan karakterlerinin çiziminde de gerçeğe yakın olma çabası içinde olmuştur. Bu nedenle Disney animatörlerinin 1942 yılında yapılan Bambi filminde, hayvanların anatomik olarak gerçeğe uygun çizimler yapmalarını sağlamak amacıyla, Disney stüdyosunda geyik, tavşan ve at beslenmiştir (Samancı, 2004: 44). Karakter çiziminde bu gerçeğe

yakın olma anlayışını benimseyen Disney, yaratmış olduğu çizgi film karakterlerinin Amerika toplumunun yanı sıra tüm dünya tarafından benimsenmesini sağlamıştır. 1920’li yıllarda popülerliği nedeniyle ilk çizgi film starı olan Pat Sullivan’ın “Felix’ini tahtından indiren yeni bir çizgi film starı yaratmıştır. Bu yeni yıldız 1930’lu yıllarda doğan hem Amerika’da hem de tüm dünyada beğenilen Mickey Mouse’dur (Demir, 2013: 231).

Resim 26: Mickey Mouse

Kaynak: <https://www.thepatentart.com> Erişim Tarihi: 19.10.2018.

Disney Stüdyosunun canlandırma sinemasına hâkim olduğu ilk dönemlerde, Disney’e rakip olarak farklı stüdyolar kurulmuştur. “Tepkisel süreç olarak adlandırılabilir bu karşı duruşu Terrytoons, Walter Lutz, Warner Brothers (WB), Metro-Goldwyn,-Mayer (MGM), United Productions America (UPA) stüdyoları

oluşturur” (Samancı, 2004:59). Yeni stüdyoların kurulması ve Disney ile rekabete girişmesi canlandırma sinemasının gelişmesine yol açmıştır.

“Warner Bros. Şirketinin "Looney Tunes" isimli canlandırma filmleri 1930'da doğmuştur. Bu filmlerin ortaya çıkışı eski Disney çalışanları Hugh Harman ve Ruby Ising sayesinde olmuştur. Warner Bros.'un bir sonraki adımı ise 1931 yılında "Merrie Melodies" isimli canlandırma dizisi olmuştur” (Demir, 2013: 23-24). Warner Brothers (WB) stüdyosu tarafından canlandırma sineması için önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar arasında “Daffy Duck” ve “Bugs Bunny” karakterlerinin yer aldığı çizgi filmler bulunmaktadır. Warner Brothers stüdyosu animatörleri Disney'in tarzı olan gerçeğe bağlı kalma anlayışını benimsememiştir. "Looney Toones" başlığı altında çıkan ve "Daffy Duck" karakterini tanıtan "Domuzcuğun Ördek Avı" (Porky's Duck Hunt) isimli çizgi film, karakterlerin komik etki yaratmak için fizik kuralları ötesinde çarpıtıldığı ilk yapıdır” (Demir, 2013: 24). Warner Brothers çizgi film çalışmalarında mizaha da yer vermiştir. Bu doğrultuda Warner Brothers karakterlerinden “Bugs Bunny” canlandırma sinemasında mizah anlayışının

zirvesini oluşturan karakteridir (Demir, 2013: 25).

Resim 27: Warner Bros. Çizgi Film Karakterleri

Kaynak: <https://thetalkingpot.wordpress.com>, Erişim Tarihi: 21.10.2017.

Çizgi filmlerde biçimsel olarak gerçeklikten uzaklaşmayı ve mizah anlayışını benimseyen bir diğer kurum da Metro-Goldwyn,-Mayer (MGM) stüdyosudur. “Tom ve Jerry” adlı çizgi film dizisi, MGM Stüdyosunda çalışan William Hanna ve Joseph Babera tarafından bu anlayışla yapılmıştır.

Canlandırma sinemasının gelişimine etki eden kurumlardan biri de United Productions America (UPA) stüdyosudur. “UPA, Disney Stüdyolarından bir sendika direnişi nedeniyle ayrılmak zorunda kalan Stephan Basustow ve arkadaşlarının kurmuş olduğu bir yapımevidir. Basustow, canlandırmacı diğer arkadaşlarını kesin yöntemlere bağlamamış, en geniş özgürlüğü tanımıştır” (Hünerli, 2000: 31). Bu durumda UPA animatörleri, Disney’de olduğu gibi karakter çiziminde gerçeğe bağlı kalmak zorunda kalmamış ve bu nedenle yaratıcılarını sergileyebilmişlerdir.

İkinci Dünya Savaşı döneminde UPA’nın birçok yapımevi gibi propaganda filmleri çektiği görülmüştür. “1944-1946 yıllarında da siyasi konulara doğru yönelmişlerdir. Roosevelt’in seçim kampanyasını destekleyen 1944 yapımı Hell Bent for Election (Seçim Cehennemi), 1947 yılı yapımı ırk ayrımı ve şiddete karşı çıkan Brotherhood of Man (İnsanın Kardeşliği) filmleri bu dönemin ürünleridir” (Hünerli, 2000: 31). Bu yönüyle sosyal ve siyasi konuları içeren çizgi filmlerin çekimi yapan U.P.A. Solomon’a göre (1979) “The Unicorn in the Garden”, “The Tell-Tale Heart”, “Rooty-Toot Toot” adlı filmleriyle animasyona bakış açısını değiştirdi. Daha sonra stüdyo, “Mr-Magoo” (1949) ve “Gerald Mc Boing Boing” (1951) gibi karakterler üretti” (Akt.: İnce, 1991: 38).

Aynı zamanda Walter Lantz Stüdyosunun kurucusu olan Walter Lantz’ın çizmiş olduğu Woody Woodpecker (Ağaçkakan Woody) karakteri dönemin anlayışını değiştiren nitelikte bir karakter olmuştur. “Karakter, muziplik ve kötülükleriyle çevresindekileri zor duruma düşüren, sonra da ilginç kahahtası ile onlarla alay eden yapısıyla ilgi çekmiştir” (Demir, 2013: 26).

Çizgi filmin gelişimine etki eden faktörlerden biri de İkinci Dünya Savaşıdır. Savaş sonrasında çizgi filmlerin yaygınlaşmasına bağlı olarak çizgi filmler, biçimsel

değişime uğramıştır. “Walt Disney’in katı, yuvarlak biçim anlayışı, insan, hayvan karakterlerini en ince ayrıntısına kadar tekrarlama anlayışı ile gelişen, ama oldukça pahalıya mal olan natüralist anlayışı yerini; Matisse ve Picasso’nun serbest, canlı ve basit çizgileriyle biçimlenmiş animasyonlara bıraktı” (Ilgaz, 1997: 14-15). Bu durum, animatörlerin Emile Cohl’un çöp adam ve biçim anlayışına dönmelerini sağlayarak özgün ve farklı biçimler ortaya çıkarmasını sağlamıştır.

İnsanları, İkinci Dünya Savaşının yaratmış olduğu bunalımdan ve tahripten uzaklaştırma çabaları çizgi filmlerin içeriklerini de etkilemiştir. “Savaş psikolojisinin insanlar üzerindeki etkisi düşünüldüğünde, fantastik, eğlenceli ve rahatlatıcı hikâyelere sahip çizgi filmler, insanların savaş ortamının oluşturduğu olumsuz şartlarından uzaklaşma dürtüsü talebini karşılamıştır” (Malatyalıoğlu, 2014: 10). Bu durum çizgi film izleyici kitlesinin yetişkinleri de kapsadığını göstermektedir. “2. dünya savaşı sırasında askerlerin eğlenceli vakit geçirmeleri için askeriye yapılan filmler, yetişkinlere yönelik yapılan içinde erotizm barındıran çizgi filmler, genel olarak insanlar için yapılan televizyon dizileri ve reklamları vardır” (Malatyalıoğlu, 2014: 10).

1950’den sonra televizyonun gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla beraber, sinema izleyicisi kitlesi yerini televizyon izleyici kitlesine bırakmıştır. Bu durum, çizgi film yapım stüdyolarının da televizyon yayınları için çalışmalar yapmasına yol açmıştır. Ayrıca çizgi filmin kullanım alanını da etkileyerek canlandırma sinemasının gelişmesini sağlamıştır. “1962’de, Televizyona özel ve ilk müzikal içerikli film olarak “Mr. Magoo’s Christmas Carol” yapıldı. Bu film aynı zamanda renkliydi. Sonraki animasyonlu televizyon filmi, 1965’de yapılan “Charlie Brown”du” (Köymen, 2008: 32). Bununla beraber “1969’da “Sesame Street” (Susam Sokağı)’in gösterime girmesiyle bağımsız çalışan animatörler ve animasyon stüdyoları için yeni bir pazar oluşturulmuştu” (Köymen, 2008: 33). Animasyon (canlandırma) yapımcıları için yeni pazarların oluşması, çizgi filmlerin ticari amaçlı tanıtım ve reklam, eğitim, halkla ilişkiler gibi alanlarda kullanımını sağlamıştır. Televizyon yayınlarının dışında “ısmarlama film (sponsored film) alanı da canlandırıcının çalışmalarının çok önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Yalnızca İngiltere’de pek

çok canlandırma filmi coğrafya, dil öğretimi, elektronik matematik, tarım ve endüstrisi gibi konularda yapılmıştır” (Halas, 1979: 265-266).

1960’lı yıllarda görüntüyü anında alan, görüntü ve sesi aynı anda kaydedebilen, kaydedilenleri anında izletebilen taşınabilir video sistemi geliştirilmiştir. Bu sistem, genel anlamda filmlerin teknik yapım süresini kısaltılmasını sağlamıştır. Ayrıca bu sistem ile animatörler, “çizdikleri hareketleri henüz kâğıt üzerindeyken çekip, görme imkanına ulaştılar. Bu, yapılan filmlerin seriliğini arttırdı” (Kaba, 1992: 16).

Bilgisayar teknolojisi gelişmesiyle birlikte çizgi film yapım teknikleri de gelişmiştir. “George Lucas kendine bir anda ün kazandıran yapımı “Star Wars” da sinemada daha önce gerçekleştirilmemiş görüntü ve tasarımlara yer verirken, bilgisayarlardan bu alanda yararlanan ilk yönetmen olmuştur” (Kaba, 1992: 16-17). Lucas’ın filmine uygulamış olduğu görsel efekt çalışması ilerleyen süreçte yaygınlaşmış ve bilgisayarın teknolojisinin canlandırma sinemasında kullanımını da sağlamıştır. Böylece çizgi film yapım teknikleri gelişmiş ve günümüz çizgi film çalışmalarını doğmuştur.

2.4.2. Türkiye’de Çizgi Filmin Gelişimi

“Türkiye’de animasyonun bilinen tarihi 1930’lu yıllarda karikatürist Cemal Nadir Gürel tarafından “Amca bey Plajda” isimli kısa animasyon denemesiyle başlamıştır. (Kaba, 2013: 6-7). 1942 yılında Eflatun Nuri Erkoç tarafından Türk canlandırma sinemasının en eski film şeridi özelliğini taşıyan ve 37 kareden oluşan “Dolmuş ve Şoförü” adlı bir film yapılmıştır. Bu film, doğrudan film karelerinin üzerine çini mürekkebi ile çizilerek gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, 1947 yılında Vedat Ar ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nden 15 öğrencisi ile birlikte 3 dakikalık uzunlukta olan ve Türkiye’nin ilk canlandırma filmi olarak kabul edilen “Zeybek Oyunu” adlı filmi çekmiştir (Hünerli, 2000: 51-52). Bununla birlikte Akademi’de “Zeybek Oyunu” haricinde farklı film denemeleri yapılmıştır. Ancak bu deneme çalışmalarına ilişkin tek belge 4 Nisan 1947 tarihli Vatan Gazetesi haberidir. Söz konusu gazete haberinde, Güzel Sanatlar Akademisi öğrencilerinden Ali Ferruh Durukan, Adnan Çoker ve Orhan Dağ hocaları Prof. Vedat Ar ve ilk büyük film

fabrikatörü Eflatun Nuri'nin yardımıyla 3 dakikalık bir çizgi film çalışmasının hazırlık aşamasında olduğu bilgisine yer verilmiştir (<http://www.kameraarkasi.org>, E.T.:15.11.2017).

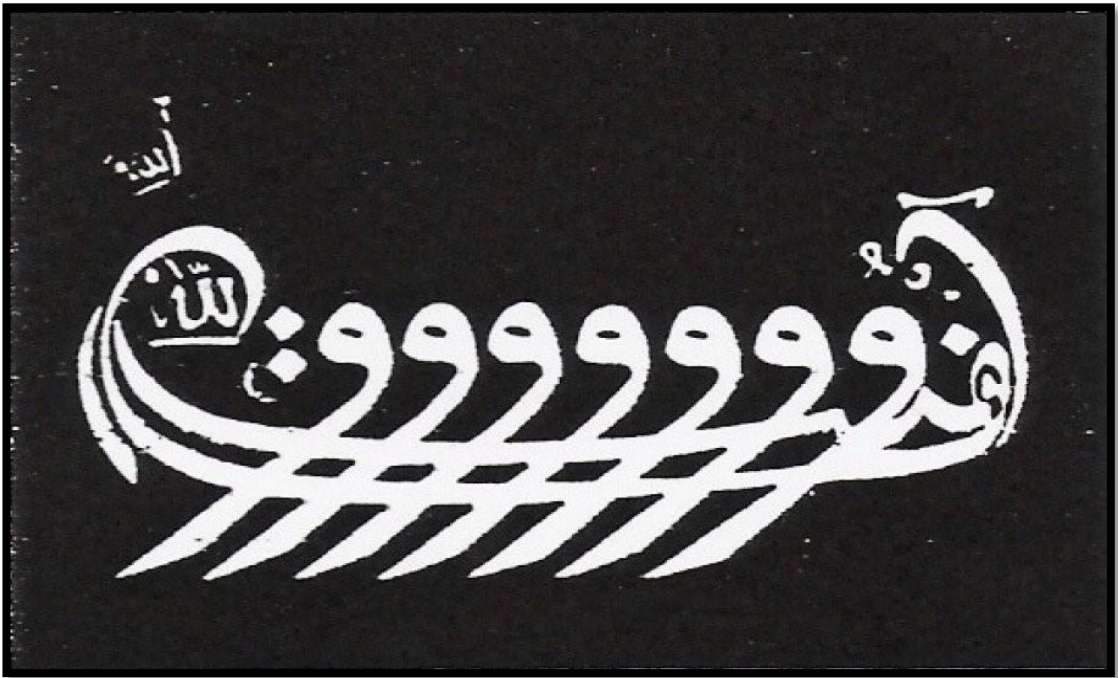
1950 ve 1951 yılları arasında, Yüksel Ünsal yönetimindeki 20 kişilik çizer ekibi tarafından çizilen ve yapımcılığını Turgut Demirağ'ın üstlendiği “Evvel Zaman İçinde” adlı canlandırma filmi yapılmıştır. Nasreddin Hoca ve Keloğlan gibi Türk masal kahramanlarının maceralarını konu alan ve aynı zamanda Türk canlandırma sinemasının ilk uzun metrajlı çalışması olan bu filmin negatiflerinin banyo için gönderilmiş olduğu Amerika'da kaybolduğu öne sürülmektedir (Demir, 2013: 32).

1960'lı yıllarda sinema gösterimlerinde, film araları değerlendirmek isteyen sinema sahipleri, film aralarında kısa reklamları göstermeye başlamıştır. Bu reklamların bir kısmı çizgi filmlerden oluşmaktaydı. Reklam amaçlı kısa çizgi filmler, izleyiciler tarafından benimsenince çizgi film çizerleri aranmaya başlandı. Bu gelişmeyle birlikte, Türkiye'de çizgi film yapımları endüstrileşmeye doğru ilerlemiştir. Bu nedenle Ateş Benice, Türkiye'de çizgi film sanatının başlayışını, gelişmesini ve bugünkü varlığını reklam sektörüne bağlı olduğunu belirtmiştir (Uçarcan, 2010: 12). Reklam sektörünün çizgi filme el atması ile birlikte karikatürcüler, reklam amaçlı çizgi film çalışmalarında bulunmuştur. Bu alanla ilgili “ilk başlarda düşük kalitede çizgi film üretilmesi, bu sanat dalının hiç bilinmiyor olmasına bağlanabilir. Sonraları yurt dışında görgü ve bilgilerinin arttıran çizerler, ürünlerinin teknik ve estetik değerlerini yükseltmeye başladılar” (Türün, 1989: 10).

1960'larda çizgi filmlerin reklam amaçlı yapımını sağlayacak birçok reklam ajansı kurulmuştur. “Bunların en önemlileri ve devamlıları Filmar, İstanbul Reklam, Kare Ajans, Radar Reklam, Stüdyo Çizgi, Canlı Karikatür, Ajans Bulu, Sinevizyon, Pasin Benice Animasyon, Arnet gibi ajanslardır” (Hünerli, 2000: 52.) Bu stüdyolardan Ferruh Doğan ve Oğuz Aral tarafından kurulan Canlı Karikatür, kültürel unsurlara ilişkin çizgi film çalışmalarında da bulunmuştur. “Direkler Arası” ve “Koca Yusuf” (1966), “Bu Şehr-i İstanbul” (1968), “Ağustos Böceği ile Karınca” (1971) adlı filmler, Canlı Karikatür tarafından yapılan kültürel konulu filmlerdir. Bununla beraber “1960 döneminde kurulan Radar Reklam ve Karikatür Ajans canlandırmanın Türkiye'deki gelişimi için önemli adımlar atmıştır. Yalçın Çetin aynı

dönemde Türkiye'ye dönmüş, uyguladığı tekniklerle önemli çalışmalara imza atmıştır” (Demir, 2013: 33).

Karikatür sanatıyla da ilgilenen Tonguç Yaşar, çizgi film yapımıyla da ilgilenmiştir. Yaşar hem reklam sektörü için hem de Türk kültürünü tanıtmak için deneysel çizgi film çalışmaları yapmıştır. Ayrıca Tonguç Yaşar, “ilk kişisel filmi olan "Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü" filmi ile 1970 yılında II.Altın Koza film şenliğinde büyük ödülü almıştır” (Türker, 2011: 23). Aynı zamanda Türk canlandırma sinemasının ilk deneysel filmi olan bu çalışma, Fransa'nın Annecy

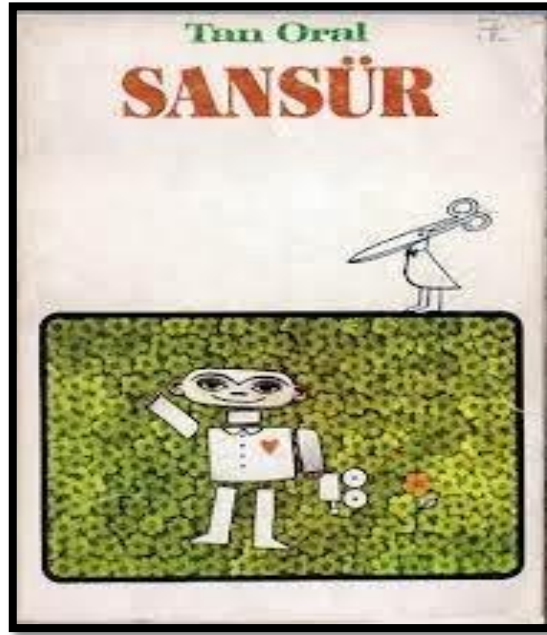
kentinde düzenlenen 9. film şenliğinde ön elemeyi geçerek gösterime giren ilk Türk çizgi filmi olmuştur. Onaran'a göre (1994) “daha önceki çalışmalardan oldukça farklı olan bu çalışmada Kur'an-ı Kerimden çıkartılan bir ayetin “Amentü billah! Ve bima cae min indillah!” ibarelerinin kürekle çekilen bir gemiye benzetilmiş figürasyonunun harekete geçirildiği gösterilmekte” (Akt.: Gülgen, 2014 <http://www.animasyongastesi.com>, E.T.: 23.10.2017).

Resim 28: Amentü Gemisi Nasıl Yürüdü

Kaynak: <http://www.tsa.org.tr>, Erişim Tarihi: 23.10.2017.

Türk canlandırma sinemasının ikinci önemli deneysel filmi 1969 yılında Tan Oral tarafından yapılan ve sansür olgusuna ilişkin eleştirileri konu alan “Sansür” isimli canlandırma çalışmasıdır. “Sansür” adlı canlandırma çalışması TRT’nin düzenlemiş olduğu Kültür ve Sanat Bilim Ödülleri Yarışması’nda, kısa film büyük ödülünü kazanmıştır (Uçarcan, 2010: 16).

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu’nun (TRT) çizgi film programlarına yer vermek yıllarda film “TRT’ye üreten Pasin stüdyolarının döneme Tomurcuk, Çelebi, ile Yüce dönemin 2013: 33). “Dede

istememesiyle 1970’li reklam dışında çizgi çalışmaları yapılmıştır. canlandırma filmleri ve Benice kurulması da bu rastlamaktadır. Süper Cıvcıv, Evliya Karınca Ailesi ve Ece isimli filmler bu ürünleridir” (Demir, Bununla beraber Korkut masallarından

biri olan Boğaç Han da bu dönemde çekilmiş ilk uzun çevrimli (50 dk) Türk filmidir. Bir diğer uzun çevrimli Türk filmi olan Midas’ın Kulakları ise halen gösterime girmemiştir” (Hünerli, 2000: 57).

Resim 29: Sansür

Kaynak: <http://www.animasyongastesi.com>, Erişim Tarihi: 23.10.2017.

1970’li yıllarda televizyonun yaygın bir şekilde kullanılması ile sinema izleyicisi yerini televizyon izleyicisine bırakmıştır. Bu nedenle uzun sinema aralarında gösterilen reklam amaçlı çizgi filmler, televizyon reklam kuşakları için hazırlanmaya başlanmıştır. 1970’lerin sonunda özellikle “Yöneticimiz uyuyor mu?” repliği ile hafızalarda kalan İzocam reklamı, televizyon reklam kuşağı için yapılan çalışmalardan birisidir.

Türkiye’de reklam filmlerinin yanı sıra, çizgi film yapım çalışmalarına katkıda bulunan etkenlerden birisi de ödüllü yarışmalardır. Deneysel alanda özgün çizgi filmlerin de yapılmasını sağlayan ve çeşitli kurumlar tarafından düzenlenen yarışmalar şunlardır: “1969’da TRT Kültür ve Sanat Bilim Ödülleri Kısa Film Yarışması, 1972’de Altın Koza Film Şenliği, 1967-1977 yılları arasında Hisar ve Boğaziçi Üniversitesi Sinema Kulübü (BÜSK) Kısa Film Yarışması, 1975’te Akşehir Nasreddin Hoca Canlandırma Film Yarışması, 1978’de Balkan Film Şenliği Ulusal Kısa Film Yarışması ve Kültür Bakanlığı Nasreddin Hoca Konulu Çizgi Film Yarışması, 1983’te Trafik konulu yarışma (Hünerli, 2005: 2)

1980’li yıllarda hem reklam amaçlı hem de ödüllü yarışmalar için çizgi film çalışmaları yapıldığı görülmektedir. “Çizgi Reklam, Tele Çizgi ve Ajans Bulu gibi şirketler devlet kurumlarına eğitici kamu spotları hazırlamışlardır. 1980’li yıllarda, Haşim Vatandaş ve Şafak Tavkul’un 85 dakikalık Hay ve Hatih Sultan Mehmet ve İstanbul’un Fethi isimli yapımlar dönemin önemli eserleri arasındadır” (Demir, 2013: 34). Yine bu dönemde Ateş Benice’nin “Sentez” adlı çalışması, Antalya Portakal ödülüne layık görülmüştür.

“Sonraki yıllarda, çizgi filme yeni bir bakış açısı daha eklenmiş, “çocuğa dini ve milli çizgi film” sloganıyla TRT ve devlet bakanlığı 1990-1991 yıllarında,

“Emre”, “Süleyman Çelebi ve Mevlit”, “Yusufçuk”, “İnsanlar Yaşadıkça” başlıklı çizgi filmleri yaptırmıştır” (Gülen, 2013: 17). Bunun yanı sıra “Bir Hikâye Bin Ders” adlı çizgi film yapımı da bu dönemde yapılan dini amaçlı çizgi filmler arasındadır (Resim 30). Dini değerlerin ön planda tutulduğu bu çizgi filmlerin yanı sıra, milli değerlerin ön planda tutulduğu çizgi filmler de yapılmıştır. “Kültür bakanlığı ise milli değerleri yeğ tutan bir gençlik yaratmak üzere filmler yapmayı düşünerek “Alparslan”, “Ergenekon Destanı”, “Bilge Kağan”, “Keloğlan”, “Pembe İncili Kaftan” gibi filmler yaptırmıştır” (Gülen, 2013: 17).

“1988 ve 89 yıllarında Anadolu Uluslararası Çizgi Film Festivali yapılırken 1989 yılında ilk çizgi film semineri gerçekleştirilmiştir” (Abalı, 2013: 9). Bu gelişmeyi takip eden yıllarda çizgi film alanı için farklı gelişmeler meydana gelmiştir. “Çizgi Film-Animasyon bölümü, 1990 yılında bu işin ustası rahmetli Erim Gözen, dönemin rektörü Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen ve dönemin Yüksekokul Müdürü Prof. Dr. Engin Ataç’ın önderliğiyle Anadolu Üniversitesi’nde kuruluyor” (Kaba, 2013: 8). Böylece canlandırma sinemasına ilişkin eğitimler verilmeye başlanarak, bu bölümde yeni animatörlerin yetişmesi hedeflenmiştir.

Resim 30: Bin Hikâye, Bin Ders

Kaynak: <http://www.animasyongastesi.com>, Erişim Tarihi: 23.10.2017.

"1990'lı yıllarda başlayan özel televizyon yayınları döneminde ise canlandırma tekniğinin kullanıldığı çeşitli yapımlar gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde, bilgisayar destekli canlandırma tekniklerinin kullanıldığı yapımlar da hazırlanmıştır" (Demir, 2013:35). Bu durum çizgi film yapım tekniklerinin gelişmesini ve yapım süresini kısaltmayı sağlamıştır. Bununla beraber 1993'te, Türkiye'de çizgi film yapımını desteklemek, çizgi filmciler arasında bir iletişim kurmak, uluslararası etkinlikler konusunda bilgi vermek ve Türk kültürünü çizgi film aracılığıyla çocuklara ve gençlere tanıtmak amacıyla Çizgi Filmciler Derneği kurulmuştur.

2000 yılında Türk çizgi filmlerinin yayını yapan 2 televizyon kanalı bulunmaktaydı. Bunlar Niklodeon ve Maxi TV'ydı. Ancak bu kanallar yabancı çizgi filmlerini yayınlamaları, Türk canlandırma sinemasının gelişimi için umut verici

gözükmemekteydi (Hünerli, 2000: 59). 2008 yılında Türkiye'nin ilk ve tek çocuk kanalı olma özelliği taşıyan ve yayın önceliğini yerel canlandırma filmlerine veren TRT Çocuk' un açılmasıyla Türk canlandırma sinemasında hareketlilik oluşmuştur. Bununla birlikte, 2005'te Maltepe Üniversitesi'nde ve 2006'da Kütahya Üniversitesi'nde Çizgi Film-Animasyon Bölümü açılması ile çizgi film yapım sektöründe çalışacak yeni sanatçıların yetişmesine ve Türk canlandırma sinemasının gelişimine katkıda bulunmuştur. Ayrıca, Radyo ve Televizyon Kurulu tarafından 15/2/2011 tarihinde "Genel ve tematik içerikli yayın yapan televizyon kuruluşlarının, çocuk yayınlarında çizgi filmlere yer vermeleri hâlinde, çizgi filmlerin en az yüzde yirmisinin, diğer çocuk programlarının en az yüzde kırkının Türkçe dilinde üretilmiş yapım olması ve Türk kültürünü yansıtması zorunludur" (www.mevzuat.gov.tr E. T.: 16.11.2017). Şeklindeki 14. Madde kabul edilmiştir. Bu durum, yerli çizgi filmlerinin yapımının desteklenmesini ve buna bağlı olarak Türk canlandırma sinemasının gelişmesini sağlamıştır.

2.4.3. Çizgi Filmlerin Özellikleri

Birçok açıdan diğer canlandırma teknikleri ve sinema filmleri ile benzer yönleri olsa da çizgi filmlerin kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Çizgi filmlerin genel özellikleri şunlardır:

Çizgi filmlerin temelinde, birbiriyle ilişkili çizim ürünü resimlerin art arda getirilip hareket ettirilmesi bulunmaktadır. Çizgi filmler bu özelliği ile diğer canlandırma türlerinden ayrılmaktadır.

Çizgi film, ses (müzik, diyalog ve anlatım) ve çizim ürünü görüntüden oluşur. Bu durum çizgi filmlerin birden fazla duyuya hitap eden bir araç olmasını sağlamaktadır.

Çizgi film, çok fazla çizim ürünü görselden oluşan simgesel bir anlatım aracıdır. Bu nedenle konuların içeriği, söz ve davranışlar, renk ve konunun sunuluş biçimiyle insanları etki altına almaktadır (Arıkan, 2002: 25; Can, 1995: 70).

Çizgi filmin hedef kitlesi genellikle çocuklardır. Bu nedenle çizgi filmlerde eğlendirici ve öğretici unsurlar bulunmakta ve genellikle basit ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır.

Çizgi filmler ekip çalışması ürünüdür. Çizgi filmlerde karakterler ve mekân yazılan senaryo sonrası çizilmekte ve kullanılacak yapım tekniği ile filme çekilmektedir.

Çizgi film güdüleyici eğlendirici ve öğreticidir. Çizgi filmlerde nesne ve kavramlar şarkılar yoluyla tekrar tekrar sunularak nesne ve kavramların öğretilmesi sağlanır. Ayrıca çizgi film karakterleri aracılığıyla olumlu rol modeller sunar (Deniz, 2014 <http://www.iletisimvediplomasi.com> E.T.: 29.10.2017).

Çizgi filmin sevilmesini sağlayan unsur, çizgi filmdeki masalımsı anlatım ve karakterlerdir. Çizim ürünü olan karakterler insan niteliklerini taşıyan ve insanla özdeşleşen bir yapıdadır (Can, 1995: 70; Deniz, 2014 <http://www.iletisimvediplomasi.com> E. T.: 31.10.2017).

Çizgi film karakterleri hayvanlar, insanlar ve gerçek dışı varlıklardan oluşmaktadır. Bu karakterlerden hayvan karakteri masumiyeti, çocukların iç dünyası yansıtılmaktadır (Abdüsselam, 2013: 26).

Çizgi filmlerde “var olma” savaşına yer verilmektedir. İyinin kötüye, kuvvetlinin zayıfa karşı duruşu şeklinde konular bulunmaktadır. Olaylar gerçekçi bir şekilde sunulmamaktadır (Can, 1995: 70).

Çizgi filmler iyilik, güzellik, doğruluk, yardımseverlik vb. gibi değerleri iyi-kötü, güzel-çirkin, melek-şeytan gibi zıtlıkların bulunduğu bir kurguyla sunmaktadır (Deniz, 2014 <http://www.iletisimvediplomasi.com> E. T.: 31.10.2017). Bu durum çizgi filmlerin aynı zamanda toplumsal bir işlevi üstlendiğini göstermektedir. Dolayısıyla bu yönüyle çizgi filmlerin bir iletişim aracı olduğunu söylemek mümkündür (Can, 1995: 70-71).

2.4.4. Çizgi Filmlerin Kullanım Alanları

Çizgi filmlerin temelinde, çizim ürünü olan durağan görüntülerin art arda dizilmesi ve hareketlendirilmesi bulunmaktadır. Bu durum çizgi film ile hayal gücü arasında bir ilişkinin olduğunu da göstermektedir. Hayal edilen, tasarlanan her şey sanatçı tarafından somut hale getirilerek izleyiciye sunulabilmektedir. Anlatılmak istenenlerin çizgilerle somut hale getirilerek canlandırılması, çizgi filmlerin birçok alanda kullanılmasını sağlamıştır. Dedeal'a göre bu alanlar şunlardır:

- ✓ *“Kısa ve uzun süreli filmler*
- ✓ *Dizi filmler*
- ✓ *Ticari amaçlı ürün tanıtım, reklam ve multimedya ürünleri*
- ✓ *Endüstri ürünleri ve grafik amaçlı tanıtımlar*
- ✓ *Özel konulu veya serbest yarışma filmleri*
- ✓ *Yeni tarz veya tiplerin araştırıldığı deneme filmleri*
- ✓ *Test ve maket filmleri” (1999:13).*

John Halas canlandırma ve çizgi filmlerin kullanım alanlarını şu şekilde belirtmiştir:

- ✓ *“Sinemalar için tasarlanarak yapılan uzun gösterimli filmler,*
- ✓ *Yine sinemalarda gösterilmek amacı ile sınırlı sayıda üretilen kısa eğlenceli filmler,*
- ✓ *Sinemalarda gösterilmek üzere yapılan reklam filmleri,*
- ✓ *Halkla ilişkileri geliştirmek ve endüstri, bilim, teknoloji ya da satış artırımı sağlamak gibi alanlarda kullanmak için yaptırılan çok sayıda film,*
- ✓ *Uluslar ve uluslararası kuruluşlarca yaptırılan belli sayıda film,*
- ✓ *Özellikle televizyon için üretilen ve çocuklar için tasarlanan eğlence çizgi-filmleri ve kukla filmleri,*
- ✓ *Üniversite ve liselerde, çeşitli bilim dallarında öğretim amacı ile, giderek çok sayıda üretilen filmler ve özellikle bilgisayar canlandırma filmleri,*

- ✓ *Öğretim kurumlarında, öğrenciler ve sanatçılarca bireysel anlatım ve devinim çalışması biçiminde yapılan deneme filmleri” (1979: 266-267).*

Hünerli ise canlandırma sinemasının kullanım alanlarını şu alt başlıklara ayırmıştır:

- ✓ “Kitle İletişim Araçları: Sinema, televizyon, reklamcılık, çoklu ortam (multimedia)
- ✓ Görsel Araçlar: Mimarlık
- ✓ Bilimsel Çalışmalar: Arkeoloji, kimya, mühendislik, tıp, astronomi
- ✓ Eğitim Alanında: Genel Olarak Eğitim, Benzetim (Simulasyon)
- ✓ Diğer Alanlar: Eğlence (Bilgisayar Oyunları), Bilgisayar ve İnternet” (2000: 67-73).

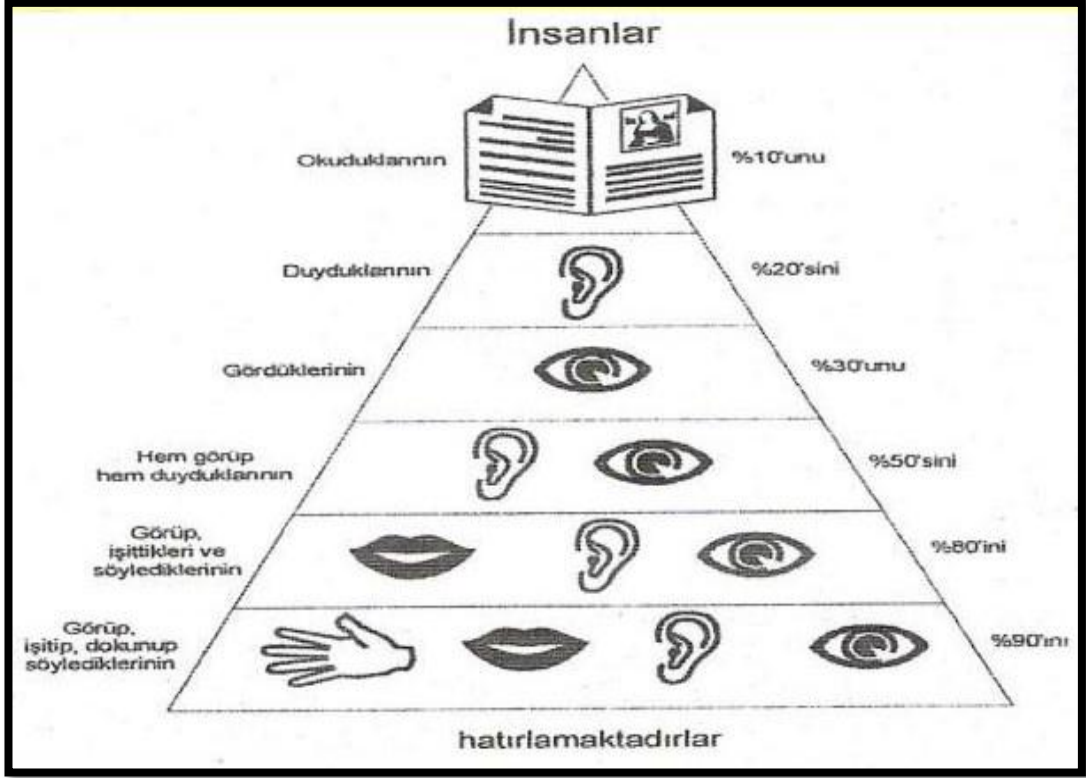
Dedeal (1999), Halas (1979) ve Hünerli'nin (2000) bu açıklamaları göz önünde bulundurulduğunda çizgi filmlerin tanıtım, reklam, eğlence, eğitim, bilimsel çalışmalar, sanat, mimari, tasarım gibi birçok alanda kullanıldığı görülmektedir.

2.4.5. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanımı

Yabancılara Türkçe öğretiminde birden fazla duyuya hitap eden araçların kullanılması, öğrenmenin kolay bir şekilde gerçekleşmesini ve kalıcı olmasını sağlamaktadır (Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2002: 79). Teksas Üniversitesinde tarafından yapılan araştırmaya göre insanlar okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadır (Arslan ve Adem, 2010: 65; Bilen, 2010: 268; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2002: 79; Demirel ve Altun, 2011: 41; Seferoğlu, 2006: 54). Bu araştırma sonucuna göre görme ve işitme duyusu öğrenilenlerin hatırlanmasını %50 oranında etkilemektedir. Başka bir araştırmaya göre, insanlar öğrendiklerinin %83'ünü görme, %11'ini işitme, %3,5'ini koklama, %1,5'ini dokunma ve %1'ini tatma yaşantıları yolu ile öğrenmektedir (Baytekin, 2004: 125; Bilen, 2010: 268; Kaya, 2006: 28; Yalın, 2002: 21). Bu açıklama ise görme ve işitme duyularının öğrenmenin gerçekleşmesinde %94 oranında etkili olduğunu göstermektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenmenin kolay

bir şekilde gerçekleşebilmesi ve öğrenilenlerin kalıcı izli olması için görsel ve işitsel araçlar kullanılmaktadır.

Resim 31: Duyu Organlarına Göre Bilgilerin Kalıcılık Oranları

Kaynak: Demirel, 1999: 48.

Görsel ve işitsel araçlar birden fazla duyuya hitap etmenin yanı sıra, bireysel farklılığa göre çeşitlilik gösteren zekâ türlerine de hitap etmektedir. Bilimsel olarak kabul edilmiş zekâ türleri göz önünde alındığında matematiksel, sözel, bedensel, sosyal, doğacı zekânın yanı sıra görsel ve işitsel zekânın da bulunduğu görülmektedir (Arslan ve Adem, 2010: 65; Çangal, 2012: 11; Demirel, Başbay ve Erdem, 2006: 15). Zekâ türlerinin bu şekilde farklılık göstermesi, öğrencilerin farklı öğrenme biçimlerine sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla öğretim sürecinde farklı öğrenme biçimlerine yönelik çoğulcu yöntemlerin, görsel ve işitsel araçlar gibi farklı duylara hitap eden araçların kullanılması gerekmektedir (Balım, Pekmez ve Erdem, 2004: 14).

Görsel ve işitsel araçlar birçok açıdan yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır. Demirel, Seferoğlu ve Yağcı'ya göre görsel ve işitsel araçların katkıları şunlardır:

- ✓ Sınıfa getirilmesi mümkün olmayan unsurları öğrenme ortamına taşımada etkilidir.
- ✓ İlgi çekici, heyecan verici ve açıklayıcıdır
- ✓ Öğrenmeye teşvik eder.
- ✓ Öğrencilerin tepkilerini gözleme imkânı sunar
- ✓ Görüntü, ses ve hareket özelliğiyle öğrenmeyi kolaylaştırır
- ✓ Kullanımdan sonra farklı etkinlikleri uygulamayı kolaylaştırır (2002: 85).

Bilen'e göre, görsel ve işitsel araç olan filmler şu nedenlerden dolayı yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmalıdır:

- ✓ Filmlerin konularını gerçek yaşamdan alması dolayısıyla gerçek yaşamdan izler taşıması
- ✓ Öğrencilerin dikkatini çekmesi ve hedef dil ile aralarında bir bağ kurmalarını sağlaması
- ✓ Deyim, atasözü ve diğer sözcükleri bağlam için kullanımını kavratması
- ✓ Doğal ortamda olup doğrudan gözlenemeyen cisim, olgu veya olaylara ilişkin söz varlığının öğrenilmesini sağlaması
- ✓ Öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerine ilişkin çalışmalar için birikim kazanmalarını sağlaması (2010: 269).

Yabancılara Türkçe öğretimine birçok açıdan katkı sağlayan görsel ve işitsel araçlar, yabancılara Türkçe öğretiminde farklı amaçlar doğrultusunda kullanılmaktadır. Yalın'a göre görsel ve işitsel araçların kullanım amaçları şunlardır:

- ✓ Karşılaştırma yapmak
- ✓ Önemli noktaları vurgulamak
- ✓ Kavramları açıklamak
- ✓ İstatistik ve diğer verileri daha anlaşılır kılmak
- ✓ Nesnelere açıkça görebilmek için büyütme ya da küçültme

- ✓ Grubun dikkatini çekmek
- ✓ Sözel mesajları desteklemek
- ✓ Soyut ifadeleri görselleştirmek (1999: 85).

Küçükahmet (2008: 119) ve Demirel (Demirel, 1999: 51) ise görsel ve işitsel araçların kullanım amaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ Zaman ve anlatım yönüyle ekonomiklik sağlamak
- ✓ Düşüncelerin canlandırılmasını sağlamak
- ✓ Açıklanması zor karmaşık fikirleri basitleştirerek açıklamak
- ✓ Öğretme ve öğrenme sürecine çeşitlilik katarak süreci canlı, açık ve eğlenceli hale getirmek
- ✓ Öğrencilerin motivasyonunu artırmak
- ✓ Öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekmek
- ✓ Öğrenilen konu üzerinde pratik yapma imkânı sağlamak (2008: 119).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek farklı görsel ve işitsel araç ortaya çıkmıştır. Bu araçlardan bazıları şunlardır: Video, televizyon, bilgisayar, cep telefonu, tablet, multimedya, kuklalar, filmler, animasyon filmler, çizgi filmler, reklamlar, klipler vb. gibi. Söz konusu görsel ve işitsel araçlar aracılığıyla, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine gerçek veya çizim ürünü görüntüler ses ve hareketli görüntülerle birlikte sunulabilmektedir. Bu nedenle öğrencilere Türkiye'nin gerçekliğini en iyi biçimde yansıtan ses-hareket ile desteklenen gerçek görüntüler kullanılabileceği gibi çizim ürünü olan ve öğrencileri güdülemeyi sağlayacak olan çizgi filmlerden de yararlanılabilir (Kaya, 2006: 189). Bu açıdan düşünüldüğünde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, çizgi filminden yararlanmak Türkçenin yabancı dil olarak öğretim ve öğrenimini daha eğlenceli hale getirir. Dolayısıyla görüntü ve sesin eş zamanlı olarak verilmesi, yabancı dil olarak Türkçe öğrencisinin motivasyonunu artmasını sağlar. Çünkü çizgi film, yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi sürecinde öğrencinin gördüklerini ve işittiklerini anlamlandırmasına ve öğrendiği dil yapıları üzerinde pratik yapmasına yardımcı olur.

Sajana'ya göre yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin kullanılmasının bazı avantajları bulunmaktadır. Bu avantajlar şunlardır:

- ✓ Öğrencilerin dikkatini çeker ve onları motive eder
- ✓ Öğrencilere insanlar ve olaylara ilişkin gerçekleri ilginç bir şekilde sunar
- ✓ Öğrencilerinin ilgi alanlarını, karakterlerini, hedef dile ve hedef dilin kültürün karşı tutum ve yaklaşımını olumlu yönde değiştirmeyi sağlar
- ✓ Mizahi özelliğiyle öğrencilerin eğlenmelerini ve aynı zamanda öğrenmelerini sağlar
- ✓ İzleme etkinlikleriyle öğrencilerin kendilerini ifade etmesine olanak sağlayarak konuşma ve anlatma becerilerini geliştirir (2018: 2440).

Çizgi filmler, dinleme becerisi üzerinde etkili olmakla beraber, öğrencileri konuşmaya ve yazmaya teşvik etme üzerinde de etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bu nedenle, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin sadece eğlenceye dayalı olmamasına dikkat edilmelidir. Çizgi filmler, ana dili konuşanları için hazırlandığından, doğal dil gelişimini sağlamada etkilidir (Katchen, 2002: <http://mx.nthu.edu E.T.: 28.10.2018>). Çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmasıyla, dil öğrencileri çizgi filmler aracılığıyla doğal dilin kullanım şeklini öğrenmesini sağlayabilir. Ayrıca, Türkçe öğrencilerinin Türkçe sözcüklerin doğal ortamdaki kullarılarını fark edip kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz etmeleri sağlanabilir (Yılmaz ve Talas, 2015: 119). Böylelikle, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler aracılığıyla dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisinin bütün olarak gelişimi sağlanabilir.

2.5. ARAŞTIRMAYLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Literatürde yapılan inceleme sonucunda akademik çalışmaların yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçlar, video, film, dizi film, animasyon ve çizgi film kullanımı ile ilgili araştırmaların yapılmış olduğu görülmüştür. Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçlar, video, dizi film, klip, reklam ve animasyon kullanımına ilişkin araştırmalar, çizgi filmde olduğu gibi görme ve işitme duyularına hitap etmelerinden dolayı bu kapsamda ele alınmıştır.

Sonuç olarak konuyla ilgili 32 araştırmaya ulaşılmıştır. Bu bağlamda yabancılara Türkçe ğretiminde görsel ve işitsel araçlar, video, film, dizi film, klip, reklam, animasyon ve çizgi film kullanımına ilişkin analiz edilen çalışmalar, yakın zamandan uzak zamana doğru araştırılmış ve bu çalışmaların sonuçlarına değinilmiştir. Yabancılara Türkçe ğretimi ile ilgili bu çalışmalar aşağıdaki gibidir:

Ceylan (1996) tarafından yapılan “Video ile Türkçe ğretimi” adlı araştırmada, Yabancı dil olarak Türkçe ğretiminde videolar aracılığıyla öğrenme süreci daha eğlenceli hale getirilerek Türk insanını, giyim kuşamını, her türlü yaşam biçimini tanıtılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca kullanılacak videoların sadece eğitim amaçlı olmayıp eğlenceli olması gerektiği de vurgulanmıştır. Bununla beraber video etkinliklerinin sadece konuşma becerisini geliştirmeye yönelik olmaması, dört temel beceriyi bütün olarak geliştirecek nitelikte olması ve dil öğrencisini ğretim sürecinde aktif kılması gerektiğini açıklanmıştır.

Barın (2007) tarafından gerçekleştirilen “Yabancılara Türkçe ğretiminde Kısa Filmlerin Yeri” adlı araştırmada, kısa filmler aracılığıyla yabancılara Türkçe ğretiminde dört temel becerisinin gelişiminin, kelime öğretiminin, doğal dil kullanımının, atasözü ve deyimlerin doğru kavratılmasının kısa bir süre içerisinde eğlenceli bir Şekilde gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir.

Arslan ve Adem (2010) tarafından gerçekleştirilen “Yabancılara Türkçe ğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı” adlı kuramsal çalışmada, yabancılara Türkçe ğretiminde görsel ve işitsel araçların kullanımının hem öğrenmeyi kolaylaştırdığı hem de öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Bilen (2010) tarafından gerçekleştirilen “Yabancılara Türkçe ğretiminde Sinema Filmlerinden Yararlanma” adlı çalışmada, birden fazla duyuya hitap etmesi nedeniyle öğrenmeyi kolaylaştıran, öğrenilenlerin hatırlanmasında etkili olan, doğal ortama ilişkin dil yapılarını sınıf ortamına getiren, hedef dilin söz varlığını bağlan içinde sunan filmlerin yabancılara Türkçe ğretiminde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca çalışmada, özellikle hedef dil olarak Türkçenin yurt dışında öğretilmesi durumunda, sinema filmlerinden etkin bir Şekilde yararlanılması

gerektiği, filmlerin etkinliklerle desteklenmesi, 30 dakikayı aşan filmlerin kullanılmaması gerektiği önerilmiştir.

Samatova (2010) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Video” adlı çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecini zevkli, eğlenceli, hızlı ve verimli bir şekilde tamamlamak için öğrencilerin hoşuna giden, Türkiye’yi ve Türk kültürünü tanıtan filmler, diziler, klipler ve çizgi filmlerin kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

İşcan (2011a) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi” adlı kuramsal çalışmada, filmlerin hem öğrencilerin Türkçe öğrenmesinde hem de Türk kültürünün öğrencilere aktarılmasında filmlerin kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Saraç (2012) tarafından gerçekleştirilen “Yabancı Dil Öğretimi Sürecinde Sanatsal Filmler” adlı çalışmada, sanatsal filmlerin hedef dildeki ulusal bilinci, milli ruhu, duygu ve düşünce yapısını, kültürel unsurları, milli değerleri yansıtan bir ayna olan sanatsal filmlerin dil edinimi sürecinde başarılı sonuçlara yol açtığı için yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması gerektiği açıklanmıştır.

Od (2013) tarafından yapılan “Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Dinlediğini Anlama ve Konuşma Becerilerine Katkısı” adlı çalışmada görsel ve işitsel bir araç olan çizgi filmlerin yabancı dil öğretiminde dinleme ve konuşma becerilerine katkı sağladığı ve öğrencide hedef dile karşı merak ve öğrenme isteği uyandığı belirtilmiştir. Bu nedenle çizgi filmlerin yabancı dil öğretiminde etkili bir ders aracı olarak kullanılabileceğine değinmiştir.

Gülseven (2014) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Önemi ve Kullanımı” adlı çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde film kullanımının tüm seviyelerde ve her türlü dil yapısının öğretiminde kullanılabileceği belirtilmiştir.

Gökçeğözoğlu (2014) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çok Duyulu (Multisensory) Metodunun Kullanımı” adlı çalışmada, yabancılara Türkçe öğretimde görsel ve işitsel araçların kullanımının birden fazla duyuya hitap

etmesi yönüyle önemli olduğu, ancak dokunsal, kokusal ve tatsal duyularına hitap eden araçların da kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Bu nedenle dokunsal, kokusal ve tatsal duyuların görsel ve işitsel duyulara göre arka planda kalmaması gerektiği vurgulanmıştır.

İşcan ve Aktürk (2014) tarafında gerçekleştirilen “Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği” adlı çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel bir araçlardan biri olan ve Türk kültürünü, tarihini yansıtan ve Türk toplumuna özgü davranış kalıpları içeren Türk dizi ve filmlerin kullanılmasının yararlı olduğu belirtilmiştir.

Çakır (2015) tarafından gerçekleştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi” adlı çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde video kullanılarak yapılan dinleme çalışmalarının dinleme becerisini geliştirmede etkili olduğu ve bu konuda yarar sağladığı belirtilmiştir.

Çakır ve Kanar (2015) tarafından gerçekleştirilen ve Çakır’ın (2015) aynı adlı tez çalışmasından üretilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi” adlı çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde Türk toplumuna ve kültürüne ilişkin unsurları içeren, bilgilerin kolay bir şekilde hatırlanmasında etkili olan, bilgilerin kalıcı olmasını sağlayan ve günlük hayata ilişkin konuları içeren videoların dinleme becerisinin gelişmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Aytan ve Tunçel (2015) tarafından tek grup son test modeli ile gerçekleştirilen “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanım” adlı çalışmada, gelişigüzel olarak seçilmiş A1 seviye grubundaki 15 katılımcıya “Oscar Çöllerde” adlı çizgi film (bağımsız değişken) izletilmiş ve etkinin sınav başarısı (bağımlı değişken) üzerindeki etkisi incelenmiştir. Ayta ve Tunçel bu çalışma ile yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımının başarıyı arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Ünlüer Arabacı (2015) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi” adlı çalışmada, çeşitli ölçütler doğrultusunda belirlenen, müfredatla da bağlantılı olan 26 uzun metrajlı sinema filmi ve 15 kısa metrajlı belgesel ve haber filmi öğrencilere izlettirilmiştir. Bu çalışmada sonuç olarak yabancılara Türkçe öğretiminde görsellik ve işitsellik içeren unsurların kullanılmasının öğrencilerin Türkçe öğrenme konusundaki motivasyonunu arttırmasında, öğrencinin öğrendiği bilgileri pekiştirmesinde, bilgilerin hatırlanmasında ve zihinde kalıcı olmasını sağlamasında önemli olduğu belirtilmiştir.

Kırbaş ve Doğanay (2015) tarafından gerçekleştirilen “Yabancı dil Olarak Türkçe Öğretimi/Öğreniminde Dizi ve Filmler” adlı çalışmada, dizi ve filmlerin yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine, günlük ve doğal Türkçeyi işitip kavramalarında ve Türk kültürünü tanımlarında etkili olduğu ifade edilmiştir. Mevcut olan dizilerin kültürel özellikleri yeteri kadar yansıtmaması nedeniyle kültürel unsurları içeren dizilerin yapımına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Yılmaz ve Ertürk Şenden (2015) tarafından doküman incelemesi yöntemiyle yapılan ve betimsel bir çalışma olan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözcükler: “Babam ve Oğlum” Film Örneği” adlı çalışmada, yabancılara Türkçe öğretiminde film kullanımının dil yapılarının (dilbilgisi, söz kalıpları, atasözleri, deyimler vb.) öğretmesinde, kültür aktarımının sağlanmasında, zamanı ekonomik kullanılmasında ve dilin doğal kullanımının öğretilmesinde gibi konularda etkili olduğu belirtilmiştir.

Yılmaz ve Diril (2015) tarafından yapılan “Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği” adlı çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde film etkinliklerinin öğrencilerin dört temel dil becerilerini geliştirme, kültür aktarımını sağlayarak kendi kültürü ve hedef kültür arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları kavrama, iletişimsel yetisini geliştirmeyi ve öğrenme sürecinde öğrencilerin etkin katılımının sağlama gibi konularda etkili olduğu belirtilmiştir.

Yılmaz ve Talas (2015) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Olarak Animasyon Kullanımı ve Önemi” adlı araştırmada, yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin birden fazla duyusunu aktif kılmada

motivasyonunu artırmada, eğitim olanaklarının öğrencinin ihtiyaçlarına göre şekillendirmede ve davranış değiştirme sürecinde uygun rol model örneklerini sergileyebilmede animasyonların tek başına veya diğer yöntemlerle birlikte kullanılmasının etkili olduğu ifade edilmiştir.

Yiğit ve Yılmaz (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada “Kültürel Etkileşim Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Reklam Filmleri ile Emir Kipinin Anlatımı” adlı araştırmada, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ve öğrencinin düzeyine uygun, konuyla ilişkili reklamların kültür aktarımı sağlamada, dört temel beceriyi geliştirmede ve dilbilgisi öğretiminde, kelime haznesini geliştirme, kelimelerin doğru telaffuzunu sağlamada ve hedef dildeki jest ve mimikleri kavramda etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

İşcan (2016a) tarafından gerçekleştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı” adlı çalışmada, filmler yoluyla yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin okuma becerilerinin geliştirilmesi konusu incelenmiş ve öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde bu amaçla kullanabilecekleri, filmler ve etkinlik örnekleri sunmuştur.

İşcan ve Karagöz (2016) tarafından gerçekleştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı” adlı çalışmada, filmlerin destekleyici etkinliklerle, doğru bir yöntemle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması durumunda, filmlerin eğlenceli bir süreç oluşturarak öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirme konusunda eğlenceli olabileceği açıklanmıştır.

İşcan (2016b) tarafından yapılan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma” adlı çalışmada, kurgu ve içerik açısından Türk tarihini ve kültürünü yansıtan filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca görsel ve işitsel bir araç olan ve Türk toplumunun gerçek yaşamını da yansıtan filmlerin uygulanmasında öğreticilerin gerekli bilgi ve beceriye sahip olması gerektiği açıklanmıştır.

Delen (2016) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalı Film Örneği)” adlı araştırmada, söz konusu filmin aile, evlilik, komşuluk ilişkileri, mahalle kültürü, kadın-erkek ilişkileri, fiziksel özelliklerin ve atasözü ve deyim gibi dil kullanımları gibi Türk kültüre ait unsurların yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine aktarılmasında katkı sağladığı belirtilmiştir. Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin kültür keşfi konusunda iyi bir organizatör görevi üstlenip, öğrencileri sorularla yönlendirerek filmdeki kültürel unsurları dikkat çekmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yakar ve Yılmaz (2016) tarafından nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilimsel desen ile gerçekleştirilen “Çizgi Filmler Aracılığıyla Türk Soylulara Türkçe ve Değer Öğretimi” adlı araştırmada, B2 ve C1 düzeyindeki 8 Kazak öğrenciye “Rafadan Tayfa” adlı çizgi filmin ilk 10 bölümü 2 defa izletilerek bu öğrencilerden, görüşme formundaki soruları cevaplamaları istenmiştir. Çalışmada, katılımcıların çizgi filmlerin aracılığıyla hem değer öğretimine hem de Türkçe öğretimine ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Şimşek (2016) tarafından gerçekleştirilen “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Film-Temelli Öğretim Etkinlikleri Geliştirme: Bütünleştirilmiş Beceri Yaklaşımı” adlı araştırmada, Türkçenin doğal, günlük kullanımını ve Türkçeyi ana dil olarak konuşanların gerçek iletişim esnasındaki davranışlarını, Türk kültürünü eğlenceli bir şekilde öğrenciye aktarabilmek için uygun Türk filmlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde sınıflarda etkin bir şekilde kullanımının gerekli olduğu belirtilmiştir.

Kalenderoğlu ve Çekici (2017) tarafından gerçekleştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B2 Düzeyinde Türk Filmleriyle Kültür Aktarımı: Neşeli Günler Örneği” adlı çalışmada, aile ve kardeşliği ön plana çıkaran söz konusu filmin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımını sağlamada etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca film kullanımının öğrencilerin düzeylerine göre gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Yılmaz ve Irşi (2017) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Tv Dizilerinin Kullanımı” adlı kuramsal araştırmada, yabancılara Türkçe

öğretiminde dizi kullanımının kültürel unsurları ve dil yapılarının doğal biçimde kullanım şekillerinin kavratılmasında önemli olduğu belirtilmiştir.

Dursun (2017) tarafından gerçekleştirilen “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Film Kullanımının Öğrencilerin Anlama Becerisine Etkisi” adlı araştırmada, film etkinlikleri ile yapılan çalışmalar aracılığıyla, öğrencilerin kelime bilgisinde artış sağlandığı ve öğrencilerin filmlerin dil öğretiminde kullanılmasını yararlı ve başarılı buldukları belirtilmiştir.

İşcan ve Delen (2017) tarafından yapılan “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği)” adlı araştırma, Delen (2016) tarafından aynı adla gerçekleştirilen tez çalışmasının makaleye uyarlanmış şeklidir. Bu çalışmada da söz konusu film aracılığıyla aile, evlilik, komşuluk ilişkileri, mahalle kültürünün kadın-erkek ilişkileri, fiziksel özelliklerin ve atasözü ve deyim gibi dil kullanımları gibi Türk kültüre ait unsurların yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine aktarmada etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Kır ve Candemir Özkan (2017) tarafından yapılan “Deyimlerin ve Kalıplaşmış Sözlerin Reklamlar Yolu ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanımı” adlı çalışmada, günlük yaşamı yansıtan ilgi çekici ve motivasyon artıran reklamların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, öğrencilerin görme ve işitme duyularını aktif kılarak sözlü iletişimi ve yazılı anlatımı kolaylaştırıp zenginleştirdiği belirtilmiştir. Ayrıca kültürel unsurlar arasında yer alan deyimlerin ve kalıplaşmış söz gibi dil yapılarının reklamlar yoluyla kavratılabileceği sonucuna varılmıştır.

İşcan (2017) tarafından yapılan “Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi” adlı çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin sözel iletişim, dinleme, okuma, yazma, kelime ve dil bilgisi öğretimi ile kültür öğretimi gibi alanlara göre farklı yöntemlerle kullanılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde film kullanımının “filmin tamamının kullanımı” ve “filmin bir kısmının kullanımı” şeklinde yaklaşımlar doğrultusunda kullanılabileceğine değinilmiştir. Bununla birlikte yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek 35 Türk filmi ve 2 dizi film örneği açıklanarak farklı öğrenme alanlarını destekleyici etkinliklere yer verilmiştir.

2.5.1 İlgili Araştırmaların Değerlendirilmesi

Yabancılara Türkçe ğretiminde çizgi filmlerin kullanımı ile ilgili yapılan literatür araştırmasında incelenen araştırmaların tür olarak bildiri, makale, yüksek lisans tezi ve kitap olduğu ve bu çalışmaların 1996 ile 2017 yılları arasında yapıldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu çalışmalar içerisinde 4 çalışmanın doğrudan durağan nesne veya çizimlere hareket izlenimi kazandırılarak oluşturulan animasyon ve çizgi filmi konu aldığı görülmektedir. Bu alışmalar Od (2013), Yılmaz ve Talas (2015), Aytan ve Tunçel (2015), Yılmaz ve Yakar (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmalardır.

Od (2013) tarafından gerçekleştirilen kuramsal çalışmada, birden fazla duyuya hitap eden çizgi filmlerin yabancı dil ğretiminde dinleme ve konuşma becerilerine katkı sağladığı ve öğrencide hedef dile karşı merak ve öğrenme isteği uyandığı belirtilmiştir.

Yılmaz ve Talas (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, “Arı” adlı animasyon filmden yola çıkarak A1 seviyesinde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine yönelik birer uygulama etkinliği düzenlenmiştir. Ancak bu etkinlikler uygulaması yapılmamıştır. Bununla beraber “Arı” adlı animasyon film incelendiğinde, filmin yerel yapım olmadığı, dolayısıyla Türk kültürü unsularını içeren bir film olmadığı anlaşılmaktadır.

Aytan ve Tunçel’e (2015) ait olan çalışma, 15 öğrenciye “Oscar çöllerde” adlı çizgi film izletilerek gerçekleştirilmiş uygulamalı bir çalışmadır. “Oscar çöllerde” adlı çizgi filmin hem sözsüz olması hem de yabancı kökenli bir çizgi film olması göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmanın yabancılara Türkçe ğretiminde dinleme becerisini ve kültür aktarımını göz ardı ettiği anlaşılmaktadır.

Yakar ve Yılmaz’a (2016) ait olan uygulamalı çalışmada ise 8 Kazak ğrenciye “Rafadan Tayfa” adlı çizgi film izletilerek çizgi filmin Türk soylulara Türkçe ğretiminde ve değer ğretiminde etkili olduğunu belirtmiştir. Bu durum, bu çalışmanın çizgi filmlerin sadece Türk soylulara Türkçe ğretiminde kullanımı

üzerinde durduğu göstermektedir. Bu her iki uygulamalı çalışmada da çizgi filmin yabancılar Türkte öğretiminde kullanılmasının olumlu sonuçlar doğurduğu sonucuna varıldığı tespit edilmiştir.

Söz konusu araştırmalar incelendiğinde, araştırmaların yabancılar Türkte öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin öğretici görüşlerini almadıkları anlaşılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde çalışmanın modeline, çalışma grubuna, çalışma ile ilgili verilerin toplanmasına ve veri analizine yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanımına ilişkin öğretici görüşlerinin alındığı bu çalışmada, nitel araştırmaya dayanan basit betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Basit betimsel analiz yönteminde “görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 256). Ayrıca çalışmaya veri sağlamak için görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

“Görüşmeler, uygulanan kuralların katılığına göre de: yapılandırılmış (formel), yarı yapılandırılmış (yarı formel), yapılandırılmamış (informal, serbest) olmak üzere üç’e ayrılabilir” (Karasar, 2012: 167). Kural itibarıyla yapılandırılmış görüşme katı kurallara, yapılandırılmamış görüşme ise esnek kurallara sahiptir. “Bu iki tür bir doğrunun iki ucunu temsil eder” (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 148). Yarı yapılandırılmış görüşme ise ne yapılandırılmış görüşme gibi katı kurallara ne de yapılandırılmamış gibi esnek kurallara sahiptir. Bu açıdan yarı yapılandırılmış görüşmenin iki uç arasında yer aldığını söylemek mümkündür. Yarı yapılandırılmış görüşme, “önceden belirlenmiş bir dizi soruların sorulmasını ve özel bazı konulara değinilmesini içermektedir. Bu sorular genellikle her katılımcıya sistematik ve tutarlı bir sırada sorulur, fakat görüşmecilerin bunların dışına çıkma özgürlüğü vardır” (Kaysi, 2015: 136). “Bu teknikte araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde yanıtlayıcının kısmen düzeltme hakkı vardır. Sorgulayan ve yanıtlayan, bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebilirler” (Sönmez ve Alacapınar, 2013: 108). Çalışmada öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmin kullanımına ilişkin görüşleri olduğu için araştırmanın problemine ve amacına uygun olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Ayrıca tüm öğretmenlere ulaşmak ve yüz yüze görüşme yapmak

mümkün olmadığından bu öğretmenlere e-posta yoluyla görüşme formu gönderilmiştir. Öğreticiler bu anketi doldurarak e-posta ile geri bildirimde bulunmuştur.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine artan ilgi nedeniyle yurt içinde ve yurt dışında Türkçe öğretimi çalışmaları yaygınlaşmaktadır. Yurt içindeki Türkçe öğretim çalışmaları, üniversitelerin bünyesinde kurulmuş olan Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) ve Dil Merkezleri, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve çeşitli özel kurslar tarafından yürütülmektedir.

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş nedeniyle milyonlarca Suriyeli ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. Ülkesini terk eden Suriyelilerden 2018 yılı itibari ile 3.564.919’u Türkiye’ye sığınmıştır” (www.goc.gov.tr, E.T.: 25.09.2018). Suriyelilerin Türk toplumuna uyumunu ve Türk eğitim sistemine entegrasyonunu sağlamak amacıyla farklı kurum ve kuruluşlar tarafından farklı projeler uygulanmıştır. Bu kapsamda yürütülen “Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi projesi” (PICTES) de bu çalışmalardan biridir. “Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi projesi Milli Eğitim Bakanlığı ile AB Türkiye Delegasyonu arasında “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı” anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunda Milli Eğitim Bakanlığının faaliyetlerini desteklemeyi amaçlayan bir projedir” (<https://pictes.meb.gov.tr>, E.T.: 25.09.2018). 2 yıl süreli olan, 03.10.2016 tarihinde başlayan ve faaliyetleri bizzat Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen proje kapsamında, geçici süreli olarak Türkçe öğretmenleri görevlendirilmiştir. Bu durum Türk Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 2016 Yılı İzleme Değerlendirme Raporu’nda şu şekilde açıklanmıştır: “Yabancılar Türkçe eğitimi için “Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi” kapsamında 4.200 geçici süreli öğretici alınmış ve bu öğretmenlere hizmet içi uyum eğitimi verilmiştir” (2017: 52). Ayrıca “Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi projesi” (PICTES) kapsamında “Yabancı Uyruklu

Öğrencilere Yönelik Telafi Eğitimi Çerçeve Öğretim Programı” hazırlanmıştır. Söz konusu program, Türkiye’de “resmî okul dışında olan ve/veya eğitimine çeşitli nedenlerden dolayı ara vermiş ya da devam edememiş 9-15 yaş aralığındaki başta Geçici Koruma Altındaki Suriyeli öğrenciler olmak üzere tüm yabancı uyruklu öğrencilerin kendi akranları ile eşit şartlarda ve kalitede eğitim görmelerini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır” (pictes.meb.gov.tr, E.T.: 30.09.2018).

Bu araştırmanın çalışma grubu “Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi Projesi” (PICTES) kapsamında Şanlıurfa’da Geçici Eğitim Merkezlerinde ve Halk Eğitim Merkezlerinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerdir.

3.3. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ VE VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmada nitel araştırma aracı olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda 45 öğretici ile görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılmadan önce görüşme soruları hazırlanarak bu alanda uzman 2 doçent doktor ve 1 okutmanın görüşü alınmıştır. Bu uzman kişilerin sorularla ilgili onayı alındıktan sonra form tamamen sistemli hale getirilip “Google formlar” dan düzenlenip yabancı dil olarak Türkçe öğretimi öğretmenlerine e-posta ile gönderilmiştir. Öğreticilerden görüş alındıktan sonra öğretmenlerin cevapladıkları formların çıktısı alınarak analiz edilmiştir. Analiz edilen bu veriler, araştırmanın problemine ve amacına göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan bu veriler belli başlıklar altında problem cümlelerine göre düzenlenmiştir.

Araştırmanın problemi ve amacına bağlı olarak yapılan yarı-yapılandırılmış görüşme formunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerden yararlanıyor musunuz? Yararlanıyorsanız ne sıklıkta yararlanıyorsunuz?
2. Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımı Türkçe öğretimine katkı sağlamakta mıdır? Neden?

3. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin hangi özellikleri olmalıdır?
4. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin dili nasıl olmalıdır?
5. Çizgi filmlerin kültür aktarımında bir işlevi var mı? Neden?
6. Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanılmasının sözcük öğretimine katkısı var mıdır? Neden?

3.3.1 Araştırmanın Veri Aracı

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğretici Profili

Öğretici Sayısı	45	
Cinsiyet	Erkek	19
	Kadın	26
Yaş	25 (4 öğretici), 26 (3 öğretici), 27 (11 öğretici), 28 (6 öğretici), 29 (6 öğretici), 30 (10 öğretici), 31 (1 öğretici), 34 (2 öğretici), 36 (1 öğretici), 40 (1 öğretici).	
Tecrübe	1 yıl (8 öğretici), 1,5 yıl (1 kişi), 2 yıl (24 öğretici), 3 yıl (5 öğretici), 4 yıl (3 öğretici), 5 yıl (2 öğretici), 6 ve 8 yıl (1'er öğretici).	
Mezuniyet	Türkçe Öğretmenliği	13
	Türk Dili ve Edebiyatı	22
	Sınıf Öğretmenliği	10

Tablo 7 incelendiğinde “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi projesi” kapsamında Şanlıurfa’daki Geçici Eğitim Merkezlerinde veya Halk Eğitim Merkezlerinde görev yapıp araştırmaya katılan 45 öğreticiden 26’sının kadın, 19’nun erkek olduğu anlaşılmaktadır. Öğreticilerin yaşlarının 25 ile 40 arası olduğu ve alan ile ilgili tecrübenin 1 ile 8 yıl olduğu görülmektedir. Ayrıca öğreticilerin mezun oldukları lisans programının Türkçe

öğretmenliği, sınıf öğretmenliği ve Türk dili ve edebiyatı bölümü olduğu anlaşılmaktadır.

3.3.2. Araştırmanın Veri Analizi

E-posta ile veriler yazılı olarak alındıktan sonra araştırmaya katılan 45 öğreticinin görüşleri araştırmanın problem soruları bağlamında analiz edilmiştir. Analiz edilen öğretmenlerin bu görüşleri yine araştırmanın problemleri doğrultusunda temalar oluşturulmuştur. Birçok öğreticinin farklı görüşlerinden dolayı çok sayıda tema ortaya çıkmıştır. Çok sayıdaki bu temalar, tekrar incelenerek öğretmenlerin yabancılarla Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanımına ilişkin görüşleri daha sistemli temalara bölünmüştür. Öğreticilerin bu görüşlerinden hareketle doğrudan alıntılar yapılmış ve yabancılarla Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanımına ilişkin veriler ortaya çıkartılmıştır.

3.3.3. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Nitel araştırmanın görüşme tekniğine dayanan bu çalışmada geçerlik ve güvenirliliğin sağlanabilmesi için öncelikle görüşme formu soruları hazırlanırken alanında uzman farklı kişilerle görüşme sağlanmıştır. Uzmanlardan alınan görüşeler doğrultusunda, görüşmede 6 açık uçlu sorunun sorulması kararlaştırılmıştır. “Araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelenmesinin istenmesi inandırıcılık konusunda alınabilecek önlemlerden bir diğeridir” (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 302). Bu incelemede uzman, araştırmanın tamamlanması sürecinde çalışmalara eleştirel bir gözle bakıp geri dönütlerde bulunarak araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğine katkı sağlar. Araştırmanın problem sorularına yönelik veriler sistematik bir şekilde bulgular kısmında verilmiştir. Bir araştırmada problem sorularının cevabının düzenli olarak bulgular kısmında verilmesi araştırmanın geçerlik ve güvenirliliği açısından önemlidir. Dolayısıyla araştırmanın problemi doğrultusunda bulgular kısmındaki veriler incelendiğinde araştırmanın bu bakımdan geçerli ve güvenilir veriler sunduğu anlaşılmaktadır. Araştırmada veriler alınırken ve temalar oluşturulurken aynı zamanda uzman

görüşüne danışılmış, temaların ve ortaya çıkarılan verilerin geçerliği test edilmeye çalışılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın problem cümleleri olan “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin çizgi film kullanım sıklığı nedir?”, “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” ve “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorularına ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilerek bulgu ve yorumlar açıklanmıştır.

4.1. BİRİNCİ PROBLEME İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR

Araştırmanın “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin çizgi film kullanım sıklığı nedir?” şeklinde olan birinci problemine yönelik bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 8: Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin çizgi film kullanma sıklığı

Kullanma Sıklığı	f	%
Haftada 1 defa	13	28,9
Bazen	10	22
Haftada 2 defa	10	22
Her gün	4	9
Sıklıkla	2	4,5
Haftada 3 defa	2	4,5
Hiç yararlanmıyorum	2	4,5
Haftada 3 saat	1	2,3
Ayda 2 defa	1	2,3
Toplam	45	100

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan 45 öğreticiden 13'ünün haftada bir defa çizgi film kullandığını ifade ettiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde haftada iki defa çizgi film kullandığını belirten öğretici sayısının 10 olduğu anlaşılmaktadır. Çizgi film kullanım sıklığı ile ilgili sayısal bir ifade belirtmeden sadece çizgi filmi kullandığını belirten öğretici sayısının da 10 olduğu görülmektedir. Ayrıca yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerden her gün, başka bir deyişle sürekli yararlanan öğretici sayısının 4 olduğu; hiç yararlanmadığını ve sıklıkla kullandığını belirten öğretici sayısının ise 2 olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 8'de yer alan bu veriler incelendiğinde, yabancılara Türkçe öğretimi alanında çalışan 45 öğreticiden 43'ünün yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmi mutlaka kullanmış olduğu ve 2'sinin hiç kullanmadığı görülmektedir. Bu açıklamalardan öğreticilerin %95,5'nin çizgi filmi mutlaka kullandığı anlaşılmaktadır.

4.2. İKİNCİ PROBLEME İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR

Bu başlıkta araştırmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” şeklindeki ikinci problem sorusuna yönelik görüşleri ve görüşlerin frekans dağılımları sunulmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmaya çalışılmıştır.

4.2.1. Çizgi Filmlerde Kullanılan Dilin Özelliğine İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine öğreticilerin çizgi filmlerde bulunması gereken dil özelliklerine ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin frekans değerleri tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Çizgi Filmlerde Bulunması Gereken Dil Özelliklerine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Dil Özellikleri	f
Sade, açık ve anlaşılır olmalı.	34
Seviyeye uygun olmalı	14
Konuşma hızı yavaş olmalı	10
Standart Türkçe kullanılmalı	10
Günlük yaşamda kullanılan dil yapıları olmalı	9
Basit ve temel ifadeleri içermeli	8
Öğrencilerin yaş grubuna uygun olmalı	5
Kısa diyaloglar olmalı	3
Uygun telaffuz olmalı	2
Uzun cümleler olmamalı	2
Konuşmalar diyalog şeklinde olmalı	1
Dil yapıları tekrar edilmeli	1
Aynı zaman çekimi olmalı	1
Somuttan soyuta olmalı	1
Bilinenden bilinmeyene doğru olmalı	1
Toplam	102

Tablo 9 incelendiğinde; yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde bulunması gereken dil özelliklerinin sade, açık ve anlaşılır olması, seviyeye uygun, konuşma hızı yavaş olması, standart Türkçe kullanılması, günlük yaşamda kullanılan dil yapıları bulunması, basit ve temel ifadeleri içermesi, öğrencilerin yaş grubuna uygun olması, kısa diyaloglardan oluşması, uygun telaffuz olması, uzun cümleler olmaması, konuşmalar diyalog şeklinde olması, dil yapıları tekrar edilmesi, aynı zaman çekimi olması, somuttan soyuta ve bilinenden bilinmeyene doğru olması şeklinde olması gerektiği görülmektedir. Dil öğreticilerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde bulunması gereken dil özelliklerine ilişkin bazı ifadeleri şöyledir:

“Sade olmalıdır. Edebi bir dil kullanılmamalıdır.” (Ö4)

“Dili sade olmalı, net olmalı. Uzun cümleler yerine kısa cümleler olmalı.” (Ö7)

“Standart dil olmalı, çocuklara özgü konuşma biçimlerine pek yer verilmemeli diye düşünüyorum. Örnek; geliyom, gelcem, çen (sen) vb.” (Ö9).

“Açık, anlaşılır ve akıcı olmalı. Öğrencilerin seviyelerine göre basit olmalıdır...” (Ö10)

“Açık ve anlaşılır, sade ve net, az ve öz diyaloglar olmalıdır.” (Ö12)

“Çizgi filmlerin dili yalın ve akıcı olmalıdır. Öğrenci kulağında tını bırakan kelimeler daha iyi öğrenilir.” (Ö14)

“Kelimeler telafuza uygun olmalı. Diyaloglar “çocuk dili gibi hayıyy” gibi değil de yetişkinlerin diyalogları şeklinde olmalı. Diyaloglar yavaş olmalı.” (Ö20)

“Tekrara sık sık yer verilmeli ve günlük konuşma hızından biraz daha yavaş ilerlemelidir... Basit, sade, tekrara dayalı ifadeler barındırması ve konuşmanın ağır bir tonda ilerliyor olması önemlidir.” (Ö21)

“Dili kesinlikle açık, sade olmalı. Mecaz anlama yer verilmemeli.” (Ö22)

“Dil çok yavaş konuşulmalı ve dil açık olmalı kelimelerin en sade hali kullanılmalıdır. Ve kelimeler anlaşılır bir şekilde telaffuz edilmelidir.” (Ö25)

“Günlük kullanımda olan kelimeler içermelidir.” (Ö26)

“Kullanılan kelimeler yaş gruplarına yönelik olarak seçilmelidir.” (Ö31)

“A1 seviyesi iletişimle eş değer ve açık anlaşılır olmalı.” (Ö33)

“Argo sözcükler ve yöresel ağız kullanılmamalı. Standart Türkçe kullanılmalı.” (Ö34)

“Dili açık ve anlaşılır olmalıdır.” (Ö39)

“Anlaşılması kolay, günlük hayatta kullanılan diyaloglar içermeli... Günlük hayatta kullanılan canlı dil olmalıdır.” (Ö41)

“Çizgi filmler konuşulan dilin anlaşılabilirliğini sağlamalıdır.” (Ö42)

“Ö4, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö20, Ö21, Ö22, Ö25, Ö26, Ö31, Ö33, Ö34, Ö39, Ö41 ve Ö42” kodlu öğreticiler ve diğer öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin kullanılan dil ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 9’da belirtilmiştir.

4.2.2. Kültürel Unsurları ve Değerleri İçermesiyle İlgili Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine dil öğreticilerin çizgi filmlerde kültürel unsurların ve değerlerin bulunması gerektiğine ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin frekans değerleri tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Kültürel Unsurları ve Değerleri İçermesine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Kültürel Unsurları ve Değerleri İçermesi	f
Hedef dilin kültürel özelliklerini taşımaları	25
Hedef dili konuşan toplumun değerlerini içermeli	23
Gelenek ve görenekleri içermeli	3
Kültürel kişi, olay, mekân ve eşya içermeli	3
Dini ve milli bayramlaşmaya ilişkin unsurlar olmalı	2
Deyim, atasözü ve söyleyişlere yer verilmeli	1
Toplam	57

Tablo 10 incelendiğinde; dil öğreticilerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde kültürel unsurlara ve değerlere yer verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Dil öğreticileri, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin hedef dilin kültürel özelliklerini taşıması, hedef dili konuşan toplumun değerlerini, gelenek ve görenekleri içermesi, kültürel kişi, olay, mekân ve eşya içermesi gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Ayrıca çizgi filmlerde dini ve milli bayramlaşmaya ilişkin unsurlar olmalı ve deyim, atasözü ve söyleyişlere yer verilmesi gerektiğini de ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Dil öğreticilerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde kültürel unsurların ve değerlerin bulunmasına ilişkin bazı ifadeleri şöyledir:

“Ulusal çizgi filmlerin illaki vardır. Örneğin bayramlaşma sahnesinin olması kültür aktarımına bir örnektir.” (Ö4)

“Eskiden kültürümüzde birçok oyun ya da gelenek artık güncel olarak yapılmıyor bazı yerlerde ve bu yüzden çocuklar o kültürü bilmeden büyüyor ama çizgi film sayesinde öğrenerek büyüyebilirler.” (Ö7)

“Özellikle yerli yapım çizgi filmlerin kültürel aktarıma oldukça etkisi vardır. Kültürel kişi, olay, mekân ve eşya içermesi gerekir.” (Ö10)

“Çizgi filmler yayınlandığı ülkenin kültür özelliklerine uygun olmalıdır. Dolayısıyla farklı ülke çocukları izlediğinde bir kültür aktarımı olacaktır.” (Ö12)

“Türk kökenli çizgi filmler (Keloğlan Masalları) veya Nasrettin Hoca çizgi filmleri kültür aktarımında etkili olur. Ama öncelikle izlettiğimiz çizgi filmler veya sinema filmleri bizim kültürümüze ait olmalı.” (Ö22)

“Kültür yapısı ile zenginleştirilmiş filmler kültür aktarımına büyük katkı sağlayacaktır.” (Ö23)

“Dil-kültür iki bir bütündür. Dil kültürün taşıyıcısıdır. Dil bulunduğu kültürün içeriğini deyim, atasözü ve söyleyişlerle aktarım yapmaktadır.” (Ö24)

“Çizgi filmler yerli olduğunda tabii ki içinde o kültüre ait unsurlar bulunur. Eğer bir kültüre ait bir bilgi verilecekse o çizgi film izletilebilir...” (Ö26)

“Evet. Aile kavramının öğretilmesinde, aile içindeki sevgi ve saygının öğretilmesi, aile ve akrabalık sıfatlarının (abla, ağabey, hala, dayı vs.) öğretilmesinde gibi konular olabilir. Ayrıca dini ve milli bayramları işleyen çizgi filmler de olabiliyor.” (Ö27)

“... çizgi filmler kültürümüzün bir parçası ve bizi yansıtmaktadır. Bu nedenle kültür aktarımına etkisi büyüktür.” (Ö39)

“Kültür aktarımında olumlu katkısı olabilir. İçinde yaşanan ya da öğrenilmeye çalışılan dili kullanan toplumun dünyaya görüşü, dünyayı algılama ve anlamlandırma becerisi kültürüne yansımıştır. Dil öğrenirken toplumun kültürel unsurlarının anlaşılması dil becerisinin gelişmesine olumlu katkı sağlar. Çizgi filmler aracılığıyla anlatılması ya da somutlaştırılması zor olan kültür öğeler yararlanıcıya daha rahat aktarılır ve anlaşılır hale gelir.” (Ö41)

“Özellikle toplumumuzun kültürel unsurlarını içeren çizgi filmler, yabancılara Türkçe öğretiminde gizil bir şekilde kültür aktarımını da sağlayacaktır. Bununla beraber bir kurgu içerisinde gelenek ve göreneklerimizi yansıtacaktır. Bu durumda kültürel aktarım gerçekleşecektir.” (Ö43)

“Yemek kültürü, giyim, müzik, dayanışma, komşuluk ilişkileri, aile ilişkileri, saygı ve sevgi gibi değerlere çizgi filmlerde yer verilmektedir. Bu durum dil öğretiminde kültürel aktarımı da sağlamaktadır. Örneği “pepe” adlı çizgi filmde

milli ve dini bayramlar konu olarak ele alınmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanıldığında hem dil öğretimi pekiştirilmiş hem de kültür aktarımı gerçekleştirilmiş olacaktır.” (Ö44)

“Öğretilmek istenilen dil kültürden bağımsız düşünülemez. Farklı kültüre ait çizgi filmleri karşılaştırdığımızda her iki toplumun aile yapısı, toplum yapısı, bakış açısı vb. özellikleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıkları ortaya koymanın en iyi yolu somutlaştırarak kitleye izletmektir. Bu da çizgi filmlerle mümkündür. Bu nedenle çizgi filmlerde kültürel unsurlar yer almalıdır.” (Ö45)

“Ö4, Ö7, Ö10, Ö12, Ö22, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27, Ö39, Ö41, Ö43, Ö44 ve Ö45” kodlu öğretmenler ve diğer öğretmenlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde kültürel unsurların bulunması gerektiğiyle ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 10’da belirtilmiştir.

4.2.3. Çizgi Filmlerde Olumsuz İçerik Bulunmamasına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine dil öğretmenleri, çizgi filmlerde olumsuz içerik bulunmaması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Çizgi Filmlerde Olumsuz İçerik Bulunmaması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerde Olumsuz İçeriğin Bulunmaması	f
Şiddet unsurları olmamalı	10
Cinsel içerik olmamalı	9
Savaş ve ölüme ilişkin unsurlar olmamalı	7
Zararlı içerik bulunmamalı	3
İrkçılığa ilişkin unsurlar olmamalı	2
Toplumsal cinsiyete duyarlı olmalı	1
Dini ve siyasi propaganda olmamalı	1
Toplam	33

Tablo11 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde şiddet unsurları, cinsel içerik, savaş ve ölüme ilişkin konular, zararlı içerik, ırkçılık, dini ve siyasi propaganda ve toplumsal cinsiyet ayrımı gibi olumsuz konuların bulunmaması gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Çizgi filmlerde olumsuz içeriğin bulunmamasıyla ilgili yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin bazı ifadeleri şöyledir:

“... çizgi filmin verdiği mesaj çocuğun kişisel gelişimine uygun olmalı, zararlı bir içerik barındırılmamalı.” (Ö1)

“Çizgi filmin içeriği şiddetten uzak olmalı...” (Ö9)

“Derse ve konuya yönelik olmalıdır. Şiddet veya cinsel içerikli şeyler olmamalıdır.” (Ö10)

“Şiddet içerikli olmamalı.” (Ö19)

“Şiddet, cinsellik, savaş ve ölüm gibi unsurlar bulunmamalıdır...” (Ö23)

“... Müstehcen içeriğe sahip olmamalıdır. Irkçılığa yönelik veya subliminal içerikli olmamalıdır.” (Ö30)

“Çocuğun kahramanlarla özdeşim yaptığı gerçeğine dayanarak psikolojisinde olumsuz etki bırakacak hiçbir öğeye yer verilmemeli.” (Ö34)

“Dini, siyasi propaganda ya da etnik kökenle ilgili öğelere yer verilmemelidir. Toplumsal cinsiyet ayrımına dikkat edilmelidir.” (Ö41)

“Şiddet ve gürültü içermemelidir. Olumsuz içerik olmamalıdır...” (Ö43)

“...şiddet unsurlarını içermemeli, cinsel öğelere yer verilmemelidir.” (Ö44)

“Ö1, Ö9, Ö10, Ö19, Ö23, Ö30, Ö34, Ö41, Ö43 ve Ö44” kodlu öğretmenler ve diğer öğretmenlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde “olumsuz içerik olmaması” ile ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 11’de belirtilmiştir.

4.2.4. Çizgi Filmlerin Eğlenceli ve Öğretici Olmasına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine dil öğretmenleri, çizgi filmlerin eğlenceli ve öğretici olması gerektiği yönünde görüş

bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Çizgi Filmlerin Eğlenceli ve Öğretici Olmasına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Film Özellikleri	f
Eğlenceli ve öğretici olmalı	13

Tablo 12 incelendiğinde; araştırmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi filmlerin eğlenceli ve öğretici olması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin konuyla ilgili bazı ifadeleri aşağıdadır:

“Sırf eğlenceye dayalı olmamalı. Eğlendirici olmalı ama aynı zamanda Türkçe de öğretiyor olmalı...” (Ö7)

“Eğitici, yol gösterici ve çocukların günlük yaşantılarından kesitler olmalıdır.” (Ö12)

“Öğretici ve eğitici tarzda olmalı.” (Ö19)

“Eğitici olmalı. Bir mesaj taşımalı. Ama didaktik özelliği ağır basmamalı.” (Ö22)

“Eğitici ve bilgilendirici olmalıdır.” (Ö24)

“Seçilecek veya hazırlanacak çizgi filmin eğlendirici olmasına dikkat edilmelidir. Böyle olması motivasyonu arttıracaktır.” (Ö42)

“Eğlendirici ve öğretici olmalıdır.” (Ö43)

“Ö7, Ö12, Ö19, Ö22, Ö24, Ö42 ve Ö43” kodlu öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin “eğlenceli ve öğretici olması” ile ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 12’de belirtilmiştir.

4.2.5. Çizgi Filmlerin Programdaki Kazanımlarla Uyumlu Olmasına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine

dil öğreticileri, çizgi filmlerin programdaki kazanımlarla uyumlu olması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13: Çizgi Filmlerin Kazanımlarla Uyumlu Olması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Film Özellikleri	f
Kazanımlarla uyumlu olması	7

Tablo 13 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programında yer alan kazanımlarla uyumlu olması gerektiğini ifade ettikleri görölmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin, programdaki kazanımlarla uyumlu olması gerektiğiyle ilgili öğreticilerin bazı ifadeleri şöyledir:

“Derse ve konuya yönelik olmalıdır.” (Ö10)

“Çocuğa anlatılan günlük veya haftalık konuyu pekiştirici özellikte olmalı.”
(Ö34)

“Verilen kazanımları destekleyici nitelikte olmalıdır.” (Ö40)

“Kazanımları desteklemelidir.” (Ö43)

“Gerekli kazanımları içerisinde barındırmalı...” (Ö44)

“Verilmek istenen temaya uygun olmalı.” (Ö45)

“Ö10, Ö34, Ö40, Ö43, Ö44 ve Ö45” kodlu öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin kazanımlarla uyumlu olması ile ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 13'te belirtilmiştir.

4.2.6. Çizgi Filmlerin Günlük Yaşama Yakın Konuları İçermesine İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine

dil öğreticileri, çizgi filmlerin günlük yaşama yakın konuları içermesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14: Çizgi Filmlerin Günlük Yaşama Yakın Konuları İçermesi Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Film Özellikleri	f
Günlük yaşama yakın konuları içermesi	5

Tablo 14 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin günlük yaşama yakın konuları içermesi gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde günlük yaşama yakın konuların bulunması gerektiğiyle ilgili öğreticilerin bazı ifadeleri şöyledir:

“...çocukların günlük yaşantılarından kesitler olmalıdır.” (Ö12)

“Günlük hayat aktivitelerini gerçekleştiren çizgi filmler olmalıdır.” (Ö13)

“Günlük yaşamdan kopuk olmamalı.” (Ö19)

“Günlük hayatı anlatan ve içinde diyaloglar geçen filmler olmalıdır.” (Ö37)

“Ö12, Ö13, Ö19, Ö37” kodlu öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde günlük yaşama yakın konuların bulunması gerektiğiyle ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 14’te belirtilmiştir.

4.2.7. Çizgi Filmlerde Görüntü ve Anlatımın Uyuşmasına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerdeki görüntü ve anlatımın uyuşması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15: Çizgi Filmlerde Görüntü ve Anlatımın Uyuşması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri

Görüntü ve Anlatımın Uyum İçinde Olması	f
Renklerin uyum içinde olması	2
Jest ve mimiklerin sözel ifadelerle uyumlu olması	1
Ses ve dokunun uyum içinde olması	1
Toplam	5

Tablo 15 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde renklerin uyum içinde olması, jest ve mimiklerin sözel ifadelerle uyumlu olması, ses ve dokunun uyumlu olması gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde görüntü ve anlatımın uyum içinde olması gerektiğiyle ilgili öğretmenlerin bazı ifadeleri şöyledir:

“Renk uyumu çocukların dikkatini çekecek biçimde olmalıdır.” (23)

“Çizgi filmlerde kullanılan jest-mimiklerin ve bu jest-mimikler için kullanılan sözel ifadelerin birbirini tamamlaması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö27)

“Ses, doku ve renk seçimleri uygun olmalı.” (45).

“Ö23, Ö27, Ö45” kodlu öğretmenlerin yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde görüntü ve anlatımın uyuşması gerektiğiyle ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 15’te belirtilmiştir.

4.2.8. Çizgi Filmlerin İlgi Çekmesi ve Merak Uyandırmasına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine dil öğretmenleri, çizgi filmlerin ilgi çekmesi ve merak uyandıracak özellikte olması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Çizgi Filmlerin İlgi Çekmesi Merak Uyandırması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmler İlgi Çekmesi ve Merak Uyandırması	f
Öğrencilerde merak uyandırması	4
Öğrencilerin ilgisini çekmeli	1
Toplam	5

Tablo 16 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin öğrencilerde merak uyandırması ve öğrencilerin ilgisini çekmesi gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin ilgi çekmesi ve merak uyandırması gerektiğiyle ilgili öğreticilerin bazı ifadeleri şöyledir:

“Çizgi filmler sıkıcı olmamalı, bir belgesel havasına bürünmemeli. Merak uyandırması ki çocukların dikkatleri diri tutulsun” (Ö7)

“Çocuk çizgi izlediği çizgi filmde gördüğünü merak ediyor ve soruyor. Bu nedenle çizgi filmlerde merak unsuru bulunmalı” (Ö28)

“Çizgi filmler çocukların merak duygusuna hitap etmelidir. Çocuk ilgi ile izlediği çizgi filmde duyduğu bir sözcüğü merak ederek öğrenmek isteyecektir. Ya da öğrenci sözcüğü çizgi filmde duyup anladığında heyecanlanarak daha çok öğrenmek isteyecektir.” (Ö38)

“Ö7, Ö28, Ö38” kodlu öğreticilerin yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin öğrencilerin ilgisini çekmesi ve öğrencilerde merak uyandırması gerektiğiyle ilgili doğrudan görüşlerine yer verilerek görüşlerin ortak özellikleri tablo 16’da belirtilmiştir.

4.2.9. Çizgi Filmlerin Evrensel Değerleri İçermesine İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin evrensel değerleri içermesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: Çizgi Filmlerin Evrensel Değerleri İçermesi Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Film Özellikleri	f
Evrensel değerleri içermesi	2

Tablo 17 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde evrensel değerlerin bulunması gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin evrensel değerleri içermesi gerektiğiyle ilgili öğreticilerin ifadeleri şöyledir:

“Çizgi filmlerdeki konuların evrensel nitelikte olması daha uygun olur.”
(Ö26)

“Çizgi filmler evrensel mesajlar içermelidir.” (Ö30)

“Ö26 ve Ö30” kodlu öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin evrensel değerleri içermesi gerektiğiyle ilgili doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 17’de belirtilmiştir.

4.2.10 Çizgi Filmlerin Uzun Süreli Olmamasına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin uzun süreli olmaması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Çizgi Filmlerin Uzun Süreli Olmaması Gerektiğine İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Film Özellikleri	f
Uzun süreli olmaması	2

Tablo 18 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin süre olarak uzun olmaması gerektiğini ifade ettikleri görülmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde

kullanılacak çizgi filmlerin uzun süreli olmaması gerektiğiyle ilgili öğretmenlerin ifadeleri şöyledir:

“Çizgi filmlerin süresi çocuğun yaş grubuna uygun uzunlukta olmalıdır.”
(34)

“Çizgi film süresinin kısa olması gerekmektedir.” (43)

“Ö34 ve Ö43” kodlu öğretmenlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin süresinin uzun olmaması gerektiğiyle ilgili doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 18’de belirtilmiştir.

Tablo 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18’deki veriler incelendiğinde, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özelliklerine ilişkin öğretici görüşleri arasında, en çok düşünülen görüşün 102 ifadeyle çizgi filmlerde kullanılan dil ile ilgili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte “kültürel unsurları ve değerleri içermesi” görüşünün de 57 ifadeyle benimsenen bir görüş olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra 33 ifade ile yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde olumsuz içeriklerin bulunmaması görüşü, araştırmaya katılan öğretmenler tarafından benimsenen bir diğer görüştür. Çizgi filmlerin hem eğlenceli olması hem de öğretici olması gerektiğine ilişkin öğretici görüşleri 13 ifade ile öğretici görüşleri arasında yer almaktadır. Ayrıca yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olması, günlük yaşama yakın konuları içermesi, çizgi filmlerde görüntü ve anlatımın uyuşması, ilgi çekmesi ve merak uyandırması araştırmaya katılan öğretmenler tarafından 5’er ifade ile aynı oranda olması farklı bir durumdur. Bu görüşlerin yanı sıra çizgi filmlerin evrensel değerleri içermesi ve uzun süreli olmaması görüşleri 2’şer ifade ile az da olsa öğretici görüşleri arasında yer almaktadır.

4.3. ÜÇÜNCÜ PROBLEME İLİŞKİN BULGU VE YORUMLAR

Bu başlıkta araştırmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı

bulunmaktadır?” şeklindeki üçüncü problem sorusuna yönelik görüşleri ve görüşlerin frekans dağılımları sunulmuştur. Araştırmada elde edilen bulgular yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak yorumlanmıştır.

4.3.1. Çizgi Filmlerin Görsel ve İşitsel Olmasına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin öğrencilerin görsel ve işitsel bir araç olması nedeniyle birden fazla duyuya hitap etme yönüyle yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Çizgi Filmlerin Görsel ve İşitsel Olduğunu Belirten Öğreticiler

Görsellik ve İşitsellik Sağlaması	f
Dinleme ve konuşma becerilerine yönelik olması	21
Öğrenmede kalıcılığı sağlaması	18
Öğrenmeyi kolaylaştırması	16
Soyut ifadeleri somutlaştırması	8
Yeni yapıları öğrenmeye hazırlaması	2
Toplam	65

Tablo 19 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi filmlerin görsel ve işitsel bir araç olması nedeniyle dinleme ve konuşma becerilerine aynı anda hitap etmesi, öğrenmede kalıcılığı sağlaması, öğrenmede kolaylık sağlaması, soyut ifadeleri somutlaştırması ve dil öğrencilerini yeni yapıları öğrenmeye hazırlaması yönüyle yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili bazı öğretici ifadeleri şöyledir:

“Durum ve içeriğin somutlaştırmasında ve öğrencilerin anlama durumları dikkate alındığında anlama yönünden ... bu çizgi filmlerin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.” (Ö1)

“Özellikle küçük yaş grubu çizgi film izlemeyi seviyor. İzlerken çizgi film karakterleri Türkçe konuştuğu için çocuk farkında olmadan Türkçeyi daha eğlenceli bir şekilde öğreniyor. Bu durumda dinleme ve konuşma becerisi gelişiyor.” (Ö6)

“Çocukların dikkatini çekmekte yarar sağlıyor ve görsel ve duyuşsal algıları merkeze almakta.” (Ö11)

“Çizgi filmler görsel ve işitsel zekaya aynı anda hitap ettiği için daha kalıcı Türkçe öğreniliyor.” (Ö14)

“Görerek öğrenmek daha kolay, bir kelimeyi çizerek ya da göstererek anlatmak belli bir yere kadar etkili oluyor. Mesela özür dilemek konusu çizgi filmde anlatarak çocuklara aktarmak daha akılda kalıcılık sağlar.” (Ö5)

“Çocuk işittiği sözcükleri çizgi filmle bütünleştirip akılda kalıcılığı sağlar. Görsel işitsel olarak öğrendiği sözcükleri aktif olarak kullanır.” (Ö24)

“Görsel işitsel duyulara hitap ettiği için akılda kalıcılığı sağlar.” (Ö28)

“Öğrencilerin teorik olarak işlediği dersi çizgi filmle desteklenmesi, onların öğrenmelerinde kalıcılık sağlar. Çünkü çizgi filmde hem görsel hem de işitsel olarak öğrencilerin öğrenmeleri desteklenir niteliktedir.” (Ö36)

“Çizgi filmler aracılığıyla anlatılması ya da somutlaştırılması zor olan kültürel öğeler yararlanıcıya daha rahat aktarılır ve anlaşılır hale gelir.” (Ö41)

“Dil öğretiminde materyal kullanımı önemlidir. Bunlardan biri de görsel araçlardır. Özellikle soyut durumların somutlaştırılmasında daha da etkilidir.” (Ö42)

“Çizgi filmler birden fazla uyarıcı barındırdığı için (işitsel-görsel vs.) hem istenilen öğrenmenin gerçekleşmesine hem de sonraki öğrenmelere yardımcı olmaktadır.” (Ö45)

“Ö1, Ö6, Ö11, Ö14, Ö24, Ö28, Ö36, Ö41, Ö42 ve Ö45” kodlu öğreticilerin çizgi filmlerin görsel ve işitsel bir araç olması ile yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 19’da belirtilmiştir.

4.3.2. Çizgi Filmlerin Sözcük Öğretiminin Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin sözcük öğretimi yönüyle yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Çizgi Filmlerin Sözcük Öğretimini Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Sözcük Öğretimini Sağlaması	f
Yeni sözcüklerin öğrenmesine katkı sağlaması	11
Tekrar yoluyla sözcük öğretimini sağlaması	12
Bağlam içinde sözcük öğretimini sağlaması	2
Toplam	25

Tablo 20 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi filmlerin yeni sözcüklerin öğrenmesini, tekrar yoluyla ve bağlam içinde sözcük öğretimini sağlamasıyla yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili bazı öğretici ifadeleri şöyledir:

“Çizgi filmlerde konuşulan sözcüklerin sürekli tekrar edilmesi ve ardından hareketin normal filmlere nazaran daha yavaş gerçekleşmesi sözcük öğretimini sağlamaktadır... Öğrenciler çizgi film ile hem görsel hem de işitsel zekalarına aynı anda hitap edip bu yolla sözcük öğrenmeye katkı sağlayıp verimli bir biçimde işlevsel odluklarını söyleyebilirim.” (Ö1)

“Çocuk çizgi filmde kullanılan sözcükleri günlük yaşamında kullanırlar. Bu sözcükler tekrarlandıkça çocuğun hafızasında daha çok yer edinir.” (Ö6)

“Öğrencilerin ilgisini çeken çizgi filmler olduğu zaman dikkatle izleyip, çizgi filmde geçen kelimeleri tekrarlıyorlar ve kelimelerin ne anlama geldiğini bilmek istiyorlar.” (Ö8)

“Kavram öğretiminde başlıca argüman olarak kullanılabilir. Olay akışı içinde daha kolay bağlantı kurmasını sağlar.” (Ö11)

“Çocuklar bu filmlerde bilmediği birçok şeyin adını öğrenebilir ve bunları kullanırlar.” (Ö19)

“Evet çocukların sözcük dağarcığını genişletir. Ama gerektiği yerde durdurup anlamını bilmeyecekleri şeyleri anlamını söylersek.” (Ö22)

“Türkçe öğretiminde çizgi filmlerde renkler, sayılar, hayvanlar gibi kelimelerin öğretiminde büyük katkısı var. Çünkü bir yabancıya Türkçe öğrenmesini konuşmaya yeni başlayan bir çocuğa benzetebiliriz. Çocuk çizgi filmlerle kelime dünyasını geliştirir. Sayılar, renkler, hayvanları çizgi filmlerden öğrenir.” (Ö26)

“Çizgi filmde tekrarlanan kelimeyi merak edip anlamaya çalışıyor.” (Ö28)

“Çizgi filmlerde belli bir tema çerçevesinde ele alınan konular sözcük öğretimini destekleyecektir. Özellikle diyaloglar sözcük öğretimini pekiştirecektir.”
(Ö43)

“Bazı çizgi filmlerde her bölümde farklı bir tema (sayılar, renkler, hayvanlar vb.) yer verilmektedir. Bu şekilde ana temaya yer verilmeyen çizgi filmlerde ise görsel ve işitsel unsurlarla tekrar yoluyla sözcük öğretimi sağlanabilmektedir.”
(Ö44)

“Ö1, Ö6, Ö8, Ö11, Ö19, Ö22, Ö26 Ö28, Ö36, Ö43 ve Ö45” kodlu öğreticilerin çizgi filmlerin sözcük öğretimini sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 20’de belirtilmiştir.

4.3.3. Çizgi Filmlerin İlgi Duymayı ve Dikkat Çekmeyi Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin öğrencilerin dil öğretimine ilgi duyması ve dikkatini çekmesi yönünde yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Çizgi Filmlerin İlgi Duymayı ve Dikkat Çekmeyi Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Yabancılara Türkçe Öğretimine Katkısı	f
İlgi ve dikkat çekmesi	23

Tablo 21 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi filmlerin öğrencilerin derse ilgi duymalarını ve dikkatlerini çekmelerini sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili bazı öğretici ifadeleri şöyledir:

“Özellikle 5 ve 12 yaş arasındaki çocuklarda gelişim dönemi gereği ve ilgilerinden dolayı çok faydalıdır.” (Ö1)

“Özellikle küçük yaş grubu çizgi film izlemeyi çok seviyor. İzlerken çizgi film karakterleri Türkçe konuştuğu için çocuk farkında olmadan Türkçeyi daha eğlenceli bir şekilde öğreniyor.” (Ö6)

“Maşa ile Koca Ayı” çizgi filminin Youtube’tan bulduğum Türkçe bölümlerini izletiyordum ve çocuklar seviyorlardı genelde. Onun dışında “Adese Baba Masalları” vardı. Bildiğimiz masalları animasyon, çizgi film haline getirmişler. Çocuklar gayet ilgiyle izliyorlardı.” (Ö7)

“Öğrencilerin ilgisini çeken çizgi filmler olduğu zaman dikkatle izleyip, çizgi filmde geçen kelimeleri tekrarlıyorlar ve kelimelerin ne anlama geldiğini bilmek istiyorlar.” (Ö8)

“Çocukların dikkatini çekmekte yarar sağlıyor...” (Ö11)

“Çocukların ilgisini çekmeyi daha dikkatli dinlemeyi sağlamaktadır.” (Ö13)

“Çocukların seviyesine uygun yaş aralığında olduğu için ilgilerini çekiyor.” (Ö15)

“Çocukların ilgisini çekiyor. Dersi istekli dinleme sürelerini etkiliyor. İlk kademedeki öğrenciler için güzel bir etkinlik oluyor.” (Ö18)

“Çizgi filmler dersin zevkli geçmesini sağladığı gibi daha iyi anlaşılmasını sağlar.” (Ö19)

“Özellikle küçük yaş grubunda ilgi çekmesi yönüyle faydalanyor.” (Ö20)

“Özellikle ilkökul düzeyinde yoğun ilgi ile dil öğretimine katkı sağlamaktadır.” (Ö23)

“Yabancı birinin Türkçe öğrenmesini küçük bir çocuğun yeni konuşmaya başlamasına benzetebiliriz. Çünkü çocukların ilgisi o dönemde çizgi filmlerdir. Çocuğun ilgisinin olduğu çizgi filmi Türkçe olarak izletmek onun daha iyi öğrenmesini sağlar. Çocuk olsun yetişkin olsun istediğimiz şeyi öğretmen için onun sevdiği bir şeyle bağdaştırmak daha faydalı olur.” (Ö26)

“Çizgi filmler yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır. Çünkü çocuklar çizgi filme ayrıca ilgi duymakta. Bundan kaynaklı da dil öğretiminde oldukça faydalı olduğunu düşünmekteyim.” (Ö30)

“Yaş grubu olarak küçük çocuklar olduğu için fazlasıyla dikkat çekmektedir.”
(Ö31)

“Çocuklara çocuksu öğelerle aktarımda bulunmak daha kolay oluyor. Çizgi filmler de çocuğun renkli ve coşkulu dünyasına doğrudan hitap ettiği için çocuğun dil ediniminde model alma yoluyla olsun gizil öğrenme yoluyla olsun etki gücü yüksek bir unsur oluyor.” (Ö34)

“İlgi çekici olmalıdır.” (Ö41)

“Çizgi filmler, çocukların ilgisini çekmektedir. Çocuklar çizgi film karakterleri ile kendilerini özdeşleştirmektedir.” (Ö43)

“Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö13, Ö15, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23, Ö26, Ö30, Ö31, Ö34, Ö41 ve Ö43” kodlu öğretmenlerin çizgi filmlerin öğrencilerin derse ilgi duymalarını ve dikkatlerini çekerek yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 21’de belirtilmiştir.

4.3.4. Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımını Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğretmenleri, çizgi filmlerin kültür aktarımını sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımını Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Yabancılara Türkçe Öğretimine Katkısı	f
Kültür aktarımını sağlaması	11

Tablo 22 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin çizgi filmlerin kültür aktarımını sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili bazı öğretici ifadeleri şöyledir:

“Kültür aktarımında yeri oldukça önemlidir. Özellikle Anadolu aile yapısı, yeme-içme kültürü, bayram-festival konulu çizgi filmlerde bu daha net görülmektedir.” (Ö9)

“Çizgi filmlerin kültür aktarımına katkısı vardır. Bu konu hakkında bilimsel çalışmalar da yürütülmüştür. Pizza kültürünün ülkemize girişi çizgi film üzerinden sağlanmıştır.” (Ö21)

“Kültür aktarımında en önemli unsur olan dili kullanıldığı çizgi filmlerde kesinlikle kültür aktarımı vardır. Konu, yer, zaman bunların her biri oluşum aşamasında doğduğu yerin kültürüyle yoğrulur. İzleyiciler çizgi filmdeki karakterlerle özdeşim kurmaları, model almaları, gizil öğrenmeleridir aslında. Dolayısıyla çizgi filmlerde barınan kültürel öğeler izleyiciye doğrudan aktarılır.” (Ö34)

“... öğretilmek istenen dil kültürden bağımsız düşünülemez. Farklı kültürlerle ait çizgi filmleri karşılaştırdığımızda her iki topluluğun aile yapısı, toplumsal yapı, bakış açısı vb. özellikleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıkları ortaya koymanın en iyi yolu somutlaştırarak kitleye izletmektir. Bu da çizgi filmlerle mümkündür.” (Ö45)

“Ö9, Ö21, Ö34 ve Ö45” kodlu öğreticilerin çizgi filmlerin kültür aktarımını sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 22’de belirtilmiştir.

4.3.5. Çizgi Filmlerin Gizil Öğrenme Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin gizil öğrenmeyi sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 23’te verilmiştir.

Tablo 23: Çizgi Filmlerin Gizil Öğrenme Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Gizil Öğrenmeyi Sağlaması	f
Sözcükleri farkına varmadan öğrenmesi	8
Çizgi film kahramanının örnek alınması	1

Kültür aktarımını gizil bir şekilde sağlaması	1
Toplam	10

Tablo 23 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi filmlerin dil öğretiminde öğrencilerin sözcükleri farkına varmadan öğrenmesini sağlaması, kültür aktarımını gizil bir şekilde sağlaması ve çizgi film kahramanını örnek alarak farkına varmadan öğrenmesi yönüyle yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili bazı öğretici ifadeleri şöyledir:

“Çocuk çizgi filmdeki kahramanı ve karakteri model alır. Gizil bir şekilde öğrenir. Bunu yaşamına yayar.” (Ö6)

“Çocuğun çizgi film izlerken duyduğu bir sürü kelime oluyor ve çocuk onları öğreniyor belki farkında bile olmadan.” (Ö7)

“Küçük çocuklara yönelik olduğu için daha çok dikkat ediyorlar ve gizil öğrenme sağlanıyor.” (Ö10)

“Çizgi filmler çocuklarda dikkat ve güdülenme seviyesini yüksek tutarak kelimelere karşı gizil öğrenme sağlamaktadır.” (Ö23)

“... sözcüklere maruz kalması izleyicinin yeni duyduğu sözcükleri, sözcük dağarcığına çoğu zaman farkında olmadan eklediği ve aktif olarak kullandığı görülür.” (Ö34)

“Özellikle toplumumuzun kültürel unsurlarını içeren çizgi filmler, yabancılara Türkçe öğretiminde gizil bir şekilde kültür aktarımını da sağlayacaktır.” (Ö43)

“Ö1, Ö9, Ö21, Ö34, Ö43, Ö45” kodlu öğreticilerin çizgi filmlerin gizil öğrenmeyi sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 23’te belirtilmiştir.

4.3.6. Çizgi Filmlerin Deneyimleme Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin deneyimleme sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe

öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24: Çizgi Filmlerin Deneyimleme Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Yabancılara Türkçe Öğretimine Katkısı	f
Deneyimleme sağlaması	6

Tablo 24 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi filmlerin deneyimleme sonucunda dil yapılarının öğrenilmesini sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili bazı öğretici ifadeleri şöyledir:

“Çocuk duyduğunu konuşmaya uygulamaya başlayacak zamanla etkilendiği sözcük hayatının bir parçası olacak.” (Ö5)

“Çocuklar kendi dünyalarına dair karakterleri izlerken bu yaşantıları karşılayan sözcükleri de deneyimleyerek daha iyi öğreneceklerdir.” (Ö12)

“Çizgi filmlerde kullanılan kelimeler yaşanmışlık katmaktadır.” (Ö31)

“Ö5, Ö12, Ö31” kodlu öğreticilerin çizgi filmlerin deneyimleme sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşlerine yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 24’te belirtilmiştir.

4.3.7. Çizgi Filmlerin Etkileşim Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğreticileri, çizgi filmlerin etkileşim sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25: Çizgi Filmlerin Etkileşim Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Yabancılara Türkçe Öğretimine Katkısı	f
Etkileşimi sağlaması	3

Tablo 25 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin çizgi filmlerin etkileşim sağlayarak yabancılara Türkçe öğretime katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili bir öğretici ifadesi şöyledir:

“...Özellikle görsel ve işitsel etkileşimli ders araçlarının olması, hazırlanması dil öğretimi açısından öğrencilere faydalı olmaktadır.” (Ö1)

“Ö1” kodlu öğreticinin çizgi filmlerin etkileşim sağlayarak yabancılara Türkçe öğretime katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşüne yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 25’te belirtilmiştir.

4.3.8. Çizgi Filmlerin Motivasyonu Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretime ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğretmenleri, çizgi filmlerin öğrencilerin motivasyonunu artırarak yabancı dil olarak Türkçe öğretime katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Çizgi Filmlerin Motivasyonu Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Yabancılara Türkçe Öğretime Katkısı	f
Öğrencilerin motivasyonu artırması	3

Tablo 26 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin çizgi filmlerin öğrencilerin motivasyonunu artırarak yabancılara Türkçe öğretime katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili öğretici ifadeleri şöyledir:

“Öğrencilerin motivasyonunun artırılmasında bu çizgi film ve araçların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.” (Ö1)

“Çizgi filmler çocuklarda dikkat ve güdüleme seviyesini yüksek tutarak kelimelere karşı gizil öğrenme sağlamaktadır.” (Ö23)

“Seçilecek veya hazırlanacak çizgi filmin eğlendirici olmasına dikkat edilmelidir. Böyle olması motivasyonu arttıracaktır.” (Ö42)

“Ö1, Ö23 ve Ö42” kodlu öğretmenlerin çizgi filmlerin öğrenici motivasyonunu artırarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşüne yer verilmiş ve ortak görüşleri tablo 26’da belirtilmiştir.

4.3.9. Çizgi Filmlerin Sosyal Uyumu Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğretmenleri, çizgi filmlerin sosyal uyumu sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir. Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Çizgi Filmlerin Sosyal Uyumu Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşleri

Çizgi Filmlerin Yabancılara Türkçe Öğretimine Katkısı	f
Sosyal uyum sağlaması	2

Tablo 27 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin çizgi filmlerin sosyal uyum sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili öğretici ifadeleri şöyledir:

“Çizgi filmler çocukları etkilemede önemli bir etken, onun için dil eğitimi ile sosyal uyumu sağlanabilir.” (Ö5).

“Ö5” kodlu öğreticinin çizgi filmlerin sosyal uyum yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşüne yer verilmiş ve görüşlerin ortak özellikleri tablo 27’de belirtilmiştir.

4.3.10. Çizgi Filmlerin Zaman Konusunda Ekonomiklik Sağladığına İlişkin Bulgular

Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerine sorulan “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” sorusu üzerine dil öğretmenlerinden bir kişi, çizgi filmlerin zaman konusunda ekonomiklik sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir.

Konuyla ilgili öğretici görüşleri ve görüşlerin frekans değerleri tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Çizgi filmlerin Zaman Konusunda Ekonomiklik Sağladığına İlişkin Öğretici Görüşü

Çizgi Filmlerin Yabancılara Türkçe Öğretimine Katkısı	f
Zaman konusunda ekonomik olması	1

Tablo 28 incelendiğinde; yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi filmlerin zaman konusunda ekonomiklik sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Konuyla ilgili öğretici ifadesi şöyledir:

“...tekrar için bu materyallerin yeniden kullanılabilmesi zamandan tasarruf etmede ve derslere ilgilin arttırılmasında bu çizgi film ve araçların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.” (Ö1)

“Ö5” kodlu öğreticinin çizgi filmlerin zaman konusunda ekonomiklik sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin doğrudan görüşüne yer verilmiştir. Öğretici görüşünün özellikleri tablo 28’de belirtilmiştir.

Tablo 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 ve 28’deki veriler incelendiğinde, çizgi filmlerin görsel ve işitsellik sağlaması nedeniyle yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağlandığına ilişkin görüşün 65 ifadeyle en çok benimsenen görüş olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra çizgi filmlerin sözcük öğretimine katkı sağlaması ve öğrencilerin derse ilgisini artırması ve dikkatini çekmesi yönüyle yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağlandığına ilişkin görüşün yüksek oranda benimsenen görüşler olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, çizgi filmlerin kültür aktarımını ve gizil öğrenmeyi sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığına yönelik ifadelerin birbirine yakın ifadeler olduğu bulgularda yer almaktadır. Ayrıca çizgi filmlerin öğrencilerin deneyimleme sonucunda dil öğrenmelerini sağlaması ve etkileşim sağlamasıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin görüşlerin de öğretmenler tarafından ifade edildiği görülmektedir. Bu görüşlerin yanı sıra, çizgi filmlerin öğrencilerin motivasyonunu artırması, sosyal uyumu sağlaması,

zaman konusunda ekonomiklik sağlaması yönüyle yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığına ilişkin görüşler, az da olsa bulgularda yer aldığı görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde bulgular kısmında elde edilen veriler, problem cümlelerine göre sınıflandırılmış ve literatürde daha önce yapılmış benzer araştırmaların sonuçları ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

5.1. TARTIŞMA

Araştırmada yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanımına ilişkin öğretici görüşleri alınmış, alınan görüşler basit betimsel analiz yöntemiyle incelenmiş ve elde edilen veriler daha önce yapılmış çalışmaların sonuç ve önerileri dikkate alınarak tartışılmıştır.

Araştırmaya konu olan “yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin çizgi filmleri kullanım sıklığı nedir?” problem sorusu kapsamında incelenen verilerin bazı yönlerden farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Bu doğrultuda “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin çizgi filmleri kullanım sıklığı nedir?” sorusuna ilişkin veriler göz önünde bulundurulduğunda, şu sonuçlara ulaşılmıştır: Araştırmaya katılan 45 öğreticiden 2’si yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerden hiç yararlanmadığını belirtmiştir. Geri kalan öğreticiden 13’ü haftada 1 defa, 10’u haftada 2 defa, 10’u bazen, 4’ü her gün kullandığını ifade etmiştir. 6 öğretici ise belli aralıklarla çizgi filmleri izlettiğini beyan etmiştir. Bu durum, araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi film kullandığı ve görüşlerini deneyimleri çerçevesinde ifade ettiği göstermektedir.

“Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi” kapsamında görevli olan bu öğretmenlerin 19’u erkek, 26’sı kadındır. Ayrıca öğretmenlerin 13’ü Türkçe Öğretmenliği, 10’u Sınıf Öğretmenliği ve 22’si Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunudur. Bu bilgilerden hareketle araştırmaya katılan yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğunun Türk Dili ve Edebiyatı mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, yabancılara Türkçe öğretiminde öğretici seçiminin Türkçe öğretmenliği ile sınırlı olmadığını ve dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminde öğretici seçimiyle ilgili net bir ölçütün bulunmadığının göstermektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğretici seçimiyle ilgili belirli bir ölçütün bulunmaması, yabancılara Türkçe öğretiminde hedeflenen amaçların gerçekleşmesini etkilemektedir. Yılmaz, Tezcan ve Doyumğaç, (2018: 277), “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, lisans, yüksek lisans veya doktora programını tamamlamış öğretmenlerce gerçekleştirilmesi” gerektiğini belirtmişlerdir. Güzel (2003: 16) ve Göçer (2013: 324-325) ise eğitim fakültelerinin Türkçe eğitimi

bölümlerinin yeniden şekillendirilerek Temel Türkçe Eğitimi, Türkçe Eğitimi ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Ana Bilim Dallarının kurulmasının gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretimi alanında en az yüksek lisans yapmış öğretmenlerin eğitim vermeleri yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin daha kalıcı ve etkili bir öğrenim gerçekleşebilir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımına ilişkin alınan öğretici görüşleri incelenmiş ve elde edilen veriler doğrultusunda “yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada öğretmenler çizgi filmlerde bulunan dilin sade, açık ve anlaşılır olması, seviyeye uygun olması, konuşma hızı olarak yavaş olması, standart Türkçeyi içermesi, günlük yaşamda kullanılan dil yapılarını içermesi, basit ve temel ifadeleri içermesi, öğrencilerin yaş grubuna uygun olması, kısa diyaloglardan oluşması, telaffuza uygun olması, uzun cümlelerden oluşmaması, diyalog şeklinde olması, dil yapılarını tekrar edici nitelikte olması, aynı zaman çekimi olması, somuttan soyuta olması ve bilinenden bilinmeyene doğru olması gerektiğini belirtmiştir.

Araştırmada öğretmenler çizgi filmlerde “açık, anlaşılır ve sade bir dilin kullanılması gerektiğini yönünde görüş bildirmişlerdir. “Çizgi filmlerin dili yalın ve akıcı olmalıdır. Öğrenci kulağında tını bırakan kelimeler daha iyi öğrenilir” Ö14. “Dili kesinlikle açık, sade olmalı. Mecaz anlama yer verilmemeli. Fiil zamanları hep aynı çekimde olmalıdır” Ö22. “Çizgi filmler konuşulan dilin anlaşılabilirliğini sağlamalıdır. Dil bütünlüğünün oluşmasına katkı sağlamalıdır” Ö42. Ö14, Ö22 ve Ö42 kodlu öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, görüşlerin aynı doğrultuda olduğu anlaşılmaktadır. Öğretici görüşlerinin aynı yönde olması, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin dilinin düzeye uygun olmasının önemli olduğunu göstermektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde, dil öğretiminin “basitten karmaşığa” doğru gerçekleştirilmesi, temel ilke olarak benimsenmektedir (Barın, 2004: 23). Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminde kullanmak amacıyla video, film ve çizgi film gibi görsel ve işitsel araçlar seçilirken bu ilkenin göz önünde bulundurulması önemlidir. Söz konusu görsel ve işitsel araçlar arasında yer alan çizgi filmin yabancı dil

öğretiminde kullanılması, çizgi filmlerdeki dilin de basit ve anlaşılır olmasını gerektirmektedir (Yakar ve Yılmaz, 2016: 272). Bununla birlikte mizah ve iletişim dili olan çizgi filmler, genel olarak çocuklara hitap ettiği için çizgi filmlerde kullanılan dil basit ve anlaşılır olduğu görülmektedir (Sajana, 2018: 2439). Çizgi filmlerin bu özelliğe sahip olması, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel düzeyde kullanılmasını kolaylaştırdığı söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin belirtmiş olduğu diğer görüş çizgi filmlerin “seviyeye uygun olması” gerektiğidir. “*Türkçe öğretilecek grubun yaş seviyesine uygun olmalı*” Ö11. “*Öğrencinin seviyesine ve yaşına uygun anlaşılır ve basit olmalı*” Ö19. “*İzletilecek grubun yaş seviyesine uygun olmalıdır*” Ö26. “*A1 seviyesi iletişimle eş değer ve açık anlaşılır olmalı*” Ö33. “*Çizgi filmler dil düzeyleri gözetilerek ve konuşulan dilin kültür içerikleriyle zenginleştirilip sunulursa ne kadar etkili olduğu zaman içerisinde gözle görülür şekilde anlaşılır zaten*” Ö42. Ö11, Ö19, Ö26, Ö33 ve Ö42 kodlu öğretmenler, yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin öğrencilerin yaş gruplarına ve düzeylerine uygun olmasını ölçüt olarak benimsedikleri görülmektedir. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni incelendiğinde dil öğretiminin temel seviye (A1, A2), orta seviye (B1, B2) ve ileri seviye (C1, C2) şeklinde 3 düzeye ayrıldığı ve her seviyenin de 2 düzeyden oluştuğu görülmektedir (2013: 30, <https://www.telc.net>, E.T.: 08.10.2018). Bunun yanı sıra “Avrupa Dil Portfolyosu genel olarak çocuklar (10-14 yaş), gençler (15-18 yaş), yetişkinler (18 yaş ve sonrası) olmak üzere 3 farklı yaş grubuna göre geliştirilmiştir” (Ada ve Şahenk, 2010: 74). Bu durum yabancı dil öğretiminin yaş grubuna ve seviyeye göre yapılandırıldığını göstermektedir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin öğrencilerin dil seviyesine uygun olması gerekmektedir (İşcan, 2017: 54). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde “görsel araç ve materyal seçiminde katılımcıların düzeylerine uygun materyal kullanılması dil öğretiminde verimlilik açısından dikkat edilmesi gereken durumlardandır” (Aytan ve Tunçel, 2015: 236). Bütün bu açıklamalar bağlamında düşünüldüğünde, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan veya yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik hazırlanacak çizgi filmlerin öğrencilerin seviyesine uygun olması gerektiğini göstermektedir.

Araştırmada öğreticiler, çizgi filmlerin “konuşma hızının yavaş olması” gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. “Açık olmalı yavaş olmalı” Ö2. “...konuşmalar biraz yavaş tane tane olmalı...” Ö5. “Diyaloglar yavaş olmalı” Ö20. “Mevcut materyaller ile ilgili en büyük problem bu alandadır. Çünkü var olan çizgi filmler Türk çocuklara yönelik eğitici ve eğlenceli filmlerdir. Bu sebeple konuşmalar çok hızlıdır. Dil özensizdi.” Ö23. “Konuşma hızı hedef kitleye uygun olup, akıcı, anlaşılır bir şekilde olmalıdır” Ö45. Ö2, Ö5, Ö20 ve Ö23 kodlu öğreticiler, mevcut olan çizgi filmlerin ana dili Türkçe olan çocuklara yönelik olduğunu, olması bu nedenle çizgi filmlerdeki diyalogların hızlı olduğunu, buna bağlı olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin çizgi filmlerdeki diyalogları anlaması ve anlamlandırması konusunda zorluk yaşadıklarını ve bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde konuşma hızının yavaş olması ve konuşmaların diyalog şeklinde verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, öğrencilerin çizgi filmlerdeki konuşmaları anlamlandırabilmeleri için, konuşma hızının yavaş olması gerekmektedir. Bununla birlikte, kullanılacak çizgi filmlerdeki konuşmanın diyalog şeklinde olmasına dikkat edilmelidir (İşcan, 2017: 34). ÖĞretici görüşleri ile bu açıklama dikkate alındığında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerdeki konuşmaların diyalog şeklinde olması ve konuşma hızının yavaş olması özellikle başlangıç seviyesinde olan öğrenciler için önemli bir durum olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğreticiler, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde “standart Türkçenin kullanılması” gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. “Standart dil olmalı, çocuklara özgü konuşma biçimlerine pek yer verilmemeli diye düşünüyorum. Örnek; geliyom, gelcem, çen (sen) vb.” Ö9. Argo sözcükler ve yöresel ağız kullanılmamalı. Standart Türkçe kullanılmalı” Ö34. Ö9 ve Ö34 kodlu öğreticiler, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde argo, yöresel ağız gibi standart dilin dışında olan dil kullanım örneklerinin bulunmaması gerektiğini belirtmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretimi genel ilkelere biri de iletişimde kullanılan dilin öğretilmesidir (Barın, 2004: 24). Yabancılara Türkçe öğretiminde iletişim dili

standart Türkçe olduğundan, yabancılara Türkçe öğretiminde standart Türkçenin kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminde “yapaylıktan uzak durulmalıdır. Öğretim elemanı yalnızca kendi kullandığı cümleleri değil, toplumun değişik kesimlerinde kullanılan standart Türkçeyi öğretmelidir” (Barın, 2004: 24). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları, film, dizi, çizgi film gibi materyallerde de standart Türkçenin kullanılmış olması, önemli bir durumdur. Özellikle Türkçe ağız özelliklerinin fazla olduğu ve bu nedenle öğrencilerin anlamakta zorluk çekeceği çizgi filmler seçilmemelidir (İşcan, 2017: 54). Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine katkı sağlaması için standart Türkçenin kullanıldığı filmler dil öğrenciler paylaşılmalıdır (Ünlüer Abacı, 2015: 95). Bununla birlikte Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler, öğrenim gördükleri şehirde, şehir insanlarının konuşmalarında standart Türkçeyi konuşmamaları nedeniyle doğal ortamda standart Türkçeye maruz kalmamaktadır (Ayaz ve Akkaya, 2010: 2018). Dolayısıyla eğitim ortamından kaynaklı olan bu sorun, standart Türkçenin kullanıldığı çizgi filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmasıyla aşılabileceği söylenebilir.

Araştırmada öğretmenler, çizgi filmlerde “günlük dil yapılarının kullanılması” gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. “*Günlük yaşamda konuşulan kelimeler içermelidir*” Ö10. “*Günlük kullanımda olan kelimeler içermelidir*” Ö26. “*Türkçenin günlük kullanımı olmalı*” Ö28. “*Günlük kullanımı olan kelimeler olmalı*” Ö29. “*Anlaşılması kolay, günlük hayatta kullanılan diyaloglar içermeli... Günlük hayatta kullanılan canlı dil olmalıdır*” Ö41. “*Dilin günlük yaşamda nasıl kullanıldığını göstermelidir*” Ö42. Ö10, Ö26, Ö28, Ö29 ve Ö41 kodlu öğretmenler, yabancılara Türkçe öğretiminde yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin Türkçenin iletişim boyutu kavramlarını sağlamak amacıyla, Türkçenin günlük hayatta kullanım şekline yer verilmesi gerektiği yönünde ortak görüş bildirmişlerdir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrencileri, Türkçenin günlük yaşamda kullanılmasına yönelik kullanım örneklerini fark ederek ve bu yönde pratik yaparak Türkçeyi iletişim dili olarak öğreneceği söylenebilir. Söz konusu pratik çalışmalar, gerçek yaşamda yapılabileceği gibi sınıf içerisinde görsel ve işitsel araçlarla yapılabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin sınıfta “teorikte gördüğü

bilginin gerçek yaşamda nasıl uygulandığını video filmi yardımıyla görmesi, duyması o dilin yapısını kavraması açısından önemlidir” (Arslan ve Adem, 2010: 67). Ayrıca çizgi filmler aracılığıyla dilin günlük söyleniş özelliklerinin kavratılması ve dilbilgisi yapılarının öğretilmesi mümkündür (Yakar ve Yılmaz, 2016: 272). Bu nedenle Türkçe günlük konuşma dilinin tüm özelliklerinin yansıtıldığı çizgi filmler kullanılmalıdır (İşcan, 2017: 54). Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretim çalışmalarında, öğrencilerin Türkçenin günlük yaşama ilişkin dil yapılarını doğal ortamda öğrenme olanağına sahip değildir. Bu durumda çizgi filmler aracılığıyla günlük yaşama ilişkin dil kullanımlarını kavratılabileceği söylenebilir.

Araştırmada öğretmenler, çizgi filmlerde “basit ve temel ifadeleri içermesi” gerektiğini belirtmiştir. “Öğrencilerin anlayacağı kişisel ayrıntılar ve somut gereksinimlerle ilgili basit ve temel ifade dizisine sahip olması gerekiyor” Ö1. “...cümlelerin basit düzeyde olması gerekiyor” Ö26. “...Anlatılmak istenen konunun basit bir şekilde anlatılmış olması...” Ö27. Doğrudan öğretici görüşleri incelendiğinde Ö1, Ö26 ve Ö27 kodlu öğretmenlerin çizgi filmlerde yer alması gereken ifadeler konusunda aynı görüşleri belirttiği anlaşılmaktadır. Çizgi filmlerin hedef kitlesi yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocuklar olduğu için çizgi filmler, çocukların gelişim düzeylerine uygun olmalıdır. Çizgi filmler, genel olarak çocuklara hitap eden bir tür olduğundan dolayı, çizgi filmlerde kullanılan dil de genellikle basit ve anlaşılır olmaktadır (Yakar ve Yılmaz, 2016: 272; Sajana, 2018: 2439). Çizgi filmlerin dil açısından sahip olduğu bu özellikler ile öğretmenlerin görüşleri göz önünde bulundurulduğunda, çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretiminde yaygın bir şekilde kullanılabileceği söylenebilir.

Çizgi filmlerde bulunan dilin öğrencilerin yaş grubuna uygun olması, kısa diyaloglardan oluşması, telaffuza uygun olması, uzun cümlelerden oluşmaması, diyalog şeklinde olması, dil yapılarını tekrar edici nitelikte olması, aynı zaman çekimi olması, somuttan soyuta olması ve bilinenden bilinmeyene doğru olması öğretmenler tarafından ifade edilen görüşler arasındadır. “Kelimeler telaffuza uygun olmalı. Diyaloglar “çocuk dili gibi hayıyy” gibi değil de yetişkinlerin diyalogları şeklinde olmalı. Diyaloglar yavaş olmalı.” Ö20. “Tekrara sık sık yer verilmeli ve günlük konuşma hızından biraz daha yavaş ilerlemelidir... Basit, sade, tekrara dayalı ifadeler barındırması ve konuşmanın ağır bir tonda ilerliyor olması

önemlidir.” Ö21. “Günlük kullanımda olan kelimeler içermelidir.” Ö26. “Kullanılan kelimeler yaş gruplarına yönelik olarak seçilmelidir.” Ö31. Araştırmaya katılan Ö20, Ö21, Ö26 ve Ö31 kodlu öğretmenlerin ortak görüşleri incelendiğinde çizgi filmlerde bulunan dilin öğrencilerin yaş grubuna uygun olması, kısa diyaloglardan oluşması, telaffuza uygun olması, uzun cümlelerden oluşmaması, diyalog şeklinde olması, dil yapılarını tekrar edici nitelikte olması, aynı zaman çekimi olması, somuttan soyuta olması ve bilinenden bilinmeyene doğru olması gerektiği yönünde olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada öğretmenlerin belirttiği görüşlerden biri de çizgi filmlerin “kültürel unsurları ve değerleri içermesi” gerektiğidir. *“Çizgi filmler yayınlandığı ülkenin kültür özelliklerine uygun olmalıdır. Dolayısıyla farklı ülke çocukları izlediğinde bir kültür aktarımı olacaktır” Ö12. “Türk kökenli çizgi filmler (Keloğlan Masalları) veya Nasrettin Hoca çizgi filmleri kültür aktarımında etkili olur. Ama öncelikle izlettiğimiz çizgi filmler veya sinema filmleri bizim kültürümüze ait olmalı” Ö22. “Kültür yapısı ile zenginleştirilmiş filmler kültür aktarımına büyük katkı sağlayacaktır.” Ö23. “Çizgi filmler yerli olduğunda tabii ki içinde o kültüre ait unsurlar bulunur. Eğer bir kültüre ait bir bilgi verilecekse o çizgi film izletilebilir...” Ö26. Araştırmaya katılan Ö12, Ö22, Ö23 ve 26 kodlu öğretmenlerin ortak görüşleri incelendiğinde, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde kültürel unsurların ve değerlerin bulunması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Dil öğretiminde kültürel öğelerin aktarılması önemli bir durumdur. Dil bir kültürün hafızası ve aktarıcısı olduğu için yabancı dil öğretiminde kültürel öğelerin öğretilmesine dikkat etmek gerekir (İşcan, 2011a: 940). Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak materyallerin de kültürel unsurları taşıması gerekmektedir. Bu bağlamda çizgi filmler ve filmler kültürümüze ait unsurları bir arada verebileceğimiz görsel ve işitsel araçtır (Yılmaz ve Irşi: 149). Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanmak amacıyla çizgi film seçimi yapılırken çizgi filmlerin Türk kültürü ve değer unsurlarını içermesine dikkat edilmelidir.*

Araştırmada öğretmenler, çizgi filmlerde “olumsuz içerik olmaması” gerektiği yönünde görüş bildirmişler. *“Derse ve konuya yönelik olmalıdır. Şiddet veya cinsel*

içerikli şeyler olmamalıdır. Dikkat çeken öğeler bulunmalıdır” Ö10. “Şiddet içerikli olmamalı” Ö19. “Öncelikle yaş grubuna göre olmalıdır. Şiddet, cinsellik, savaş ve ölüm gibi unsurlar bulunmamalıdır...” Ö23. “... Müstehcen içeriğe sahip olmamalıdır. Evrensel mesajlar vermelidir. Irkçılığa yönelik veya subliminal içerikli olmamalıdır” Ö30. “Dini, siyasi ya da etnik kökenle ilgili öğelere yer verilmemelidir. Toplumsal cinsiyet ayırımına dikkat edilmelidir” Ö41. “...şiddet unsurlarını içermemeli, cinsel öğelere yer verilmemeli, izleyicinin hayal dünyasını beslemelidir” Ö44. Ö10, Ö19, Ö23, Ö30, Ö41 ve Ö44 kodlu öğretmenler, yabancılarla Türkçe öğretiminde kazanımlara yönelik olmayan, şiddet, cinsellik, ırk ayrımcılığı, dini ve siyasi söylemler, savaş gibi olumsuz unsurları içeren çizgi filmlerin kullanılmaması gerektiğini belirtmiştir. Yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin önceden incelenmesi önemli bir durumdur. Özellikle çocuk öğrenciler için daha dikkatli olmak gerekmektedir. Dil öğretiminde kullanılacak çizgi film, öğrencilere zarar verecek içeriğe sahip olmamalıdır. Öğrencide psikolojik ve fiziksel bir şiddete ve suç işlemeye yönelik bir davranış oluşturmamalı, öğrenciyi buna özendirmemeli ve onun için bir rol model olmamalıdır (Solmuş, 2016: V). Dolayısıyla çizgi filmlerin içeriği önceden kontrol edilip cinsellik veya şiddet içeren unsurlar yer alıp almadığına bakılmalıdır (İşcan, 2017: 54). Bununla beraber “argo, jargon ve küfürlü sözlerin yoğun bulunduğu filmleri izlettirmekten dil öğretmenleri kaçınmalıdır” (Ünlüer Arabacı, 2015: 94-95). Dolayısıyla yabancılarla Türkçe öğretiminde olumlu içeriğe sahip olan çizgi filmlerin kullanılmasının daha etkili olabileceği söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin belirttiği görüşlerden biri de çizgi filmlerin “eğlenceli ve öğretici olması” gerektiğidir. “Sırf eğlenceye dayalı olmamalı. Eğlendirici olmalı ama aynı zamanda Türkçe de öğretiyor olmalı...” Ö7. “Öğretici ve eğitici tarzda olmalı” Ö19. “Eğitici ve bilgilendirici olmalıdır” Ö24. “Seçilecek veya hazırlanacak çizgi filmin eğlendirici olmasına dikkat edilmelidir. Böyle olması motivasyonu arttıracaktır” Ö42. Ö7, Ö19, Ö24 ve Ö42 kodlu öğretmenler, yabancılarla Türkçe öğretiminde sadece eğlence amaçlı çizgi filmlerin kullanılmaması gerektiğini ve Türkçe yapılarını eğlenceli bir şekilde öğretmeyi hedefleyen çizgi filmlerin kullanılması gerektiği yönünde ortak görüşte bulunmuştur.

Çizgi filmler “katılımcılara dinleme ve konuşma becerilerini kazandırmada ilgi çekici ve eğlendirici bir görsel içerik sunmaktadır” (Aytan ve Tunçel, 2015: 239). Bununla birlikte çizgi filmler, öğrencilerin dil öğrenmelerini sağlarken aynı zamanda onları eğlendirir (Sajana, 2018: 2443). Çizgi filmlerin bu özelliği yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin dikkat ve motivasyonunu arttırarak dil öğrenme sürecinde aktif kılmaktadır. Dolayısıyla çizgi filmlerin, eğlendirici ve öğretici olma özelliği ile yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırmada görüşleri alınan öğretmenler, çizgi filmlerin “Türkçe öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olması” gerektiğini ifade etmiştir. “*Kazanımları desteklemelidir*” Ö43. “*Gerekli kazanımları içerisinde barındırmalı...*” Ö4. “*Hedefe uygun olmalı. Verilmek istenen temaya uygun olmalı*” Ö45. Ö43, Ö44 ve Ö45 kodlu öğretmenler yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin hedef, amaç ve kazanımlarla uyumlu olması gerektiğini yönünde ortak görüşte bulunmuştur. Kazanımlarla uyumlu olmayan çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin dikkatini çekmeyip öğrencileri güdülemeyebilir. Bu durum, yabancılara Türkçe öğretim sürecinin verimli tamamlanmasını engelleyebilir. Bu nedenle kullanılacak çizgi filmlerin eğitim amacına uygun olması gerekmektedir (İşcan, 2017: 54). Bu doğrultuda, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film seçimi yapılırken hedef ve kazanımları konu alan veya hedef ve kazanımları pekiştirecek nitelikte olan çizgi filmlerin seçilmesi gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın veri analizinden alınan sonuçlardan bazıları çizgi filmlerin günlük yaşama yakın konuları içermesi, çizgi filmlerde görüntü ve anlatımın uyuşması, çizgi filmlerin çizgi filmler ilgi çekmesi ve merak uyandırmalı, evrensel değerleri içermesi ve çizgi filmlerin “uzun süreli olmamasıdır. Çizgi film, temelde ses ve hareketli görüntüden oluşmaktadır. Bu nedenle çizgi filmlerde hedeflenen iletinin izleyiciye kolay bir şekilde verilebilmesi için ses (diyalog, müzik) ve görüntünün anlamlı bir şekilde ilerlemesi gerekmektedir. Çizgi filmlerin bu özelliği, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmasını sağlayan temel unsurdur. Başka bir deyişle çizgi filmlerin görme ve işitme duyularına hitap etmesidir. Dolayısıyla çizgi filmlerde “görselliğin ön planda olması, karelerin hızlı akması, görüntülerin müzikle destekleniyor olması bazen söz olmadan da gerekli iletleri muhatabına ulaştırma

konusunda kolaylık sağlayabilmektedir” (Aytan ve Tunçel, 2016: 271). Bu açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde ses, anlatım ve görüntünün uyuşmasının, bir bütün içerisinde ilerlemesinin önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Çizgi filmlerde işlenen konular dünyanın her tarafında yaşayan çocukların anlayabileceği şekilde ele alınmalıdır. Bununla birlikte çizgi filmlerde karakter çizimi yapılırken her ırktan kişilerin olmasına dikkat edilmelidir (Can, 1995: 75-76). Ayrıca çizgi filmlerde evrensel değerlere de yer verilmelidir. Böylece çizgi film izleyicileri çizgi filmlerde kendisine veya yaşadığı topluma ilişkin izler görüp çizgi filmi benimseyebilir. Dünyanın farklı yerlerinden gelip Türkçe öğrenmek isteyen yabancılara Türkçe öğretim sürecinde bu özelliklere sahip çizgi filmler kullanılmalıdır. Bu durum öğrencilerin Türkçeyi içselleştirmesini sağlayabilir.

“Dil öğretiminin planlanması” yabancılara Türkçe öğretiminde yer alan temel ilkeler arasındadır (Barın, 2004: 23-24). Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminde ders ve aktivitelerin belli bir plan çerçevesinde hazırlanması gerekir. Söz konusu plan çerçevesinde ders ve aktivitelerin içeriği ve uygulama süresi de bulunmaktadır. Ders ve aktivite kapsamında yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin süresi belirlenirken öğrencilerin dikkat süreleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu konuda Adem ve Arslan’a göre film izleme etkinliği süresinin “en fazla bir ders saatinin yarısı kadar yani; bir dersi 40 dakika kabul edersek 20 dakika olmalıdır” (Arslan ve Adem 2010: 68). Bilen ise ileri düzeydeki öğrencilerin yeterlilikleri göz önünde bulundurularak başlangıçta, filmlerin süresinin 30 dakikayı aşmamasına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir (2010: 273). İşcan ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde izletilecek film sahnesinin 1,5-2 dakika ile sınırlı tutulması gerektiğini belirtmiştir (2017: 34). Bu açıklamalar dikkate alındığında, öğrencilerin dikkatinin dağılmaması ve dersin verimli geçmesini sağlamak için yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerinin sürelerinin uzun olmamasının önemli bir durum olduğu söylenebilir.

Araştırmaya konu olan “çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” problem sorusu kapsamında incelenen verilerin

bulgular çerçevesinde farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Problem sorusuna ilişkin elde edilen veriler doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada öğreticilerin çizgi filmlerin görsel ve işitsel bir araç olması nedeniyle dinleme ve konuşma becerilerine hitap etmesi, öğrenmede kalıcılığı sağlaması, öğrenmeyi kolaylaştırması, soyut ifadeleri somutlaştırması ve öğrencileri yeni yapıları öğrenmeye hazırlaması yönüyle alana katkı sağladığı yönünde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. *“Çizgi filmlerin kullanımı dil kullanım açısından önemli kaynaklardan biri ve dil öğretimi sürecinin aktarılması noktasında büyük bir payı olan materyal kullanımıdır. Özellikle görsel ve işitsel etkileşimli ders araçlarının olması, hazırlanması dil öğretimi açısından öğrencilere faydalı olmaktadır”* Ö1. *“Çizgi filmler görsel ve işitsel zekaya aynı anda hitap ettiği için daha kalıcı Türkçe öğreniliyor”* Ö14. *“Görerek öğrenmek daha kolay, bir kelimeyi çizerek ya da göstererek anlatmak belli bir yere kadar etkili oluyor. Mesela özür dilemek konusu çizgi filmde anlatarak çocuklara aktarmak daha akılda kalıcılık sağlar”* Ö15. *“Öğrencilerin teorik olarak işlediği dersi çizgi filmle desteklenmesi, onların öğrenmelerinde kalıcılık sağlar. Çünkü çizgi filmde hem görsel hem de işitsel olarak öğrencilerin öğrenmeleri desteklenir niteliktedir”* Ö36. *“Çizgi filmler birden fazla uyarıcı barındırdığı için (işitsel-görsel vs.) hem istenilen öğrenmenin gerçekleşmesine hem de sonraki öğrenmelere yardımcı olmaktadır”* Ö45. Ö1, Ö14, Ö15, Ö36 ve Ö45 kodlu öğretmenler çizgi filmlerin görsel ve işitsel bir araç olması dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenmenin kalıcılığını sağladığını belirtmişlerdir. İnsanlar okuduklarının %10’ unu, işittiklerinin %20’sini, gördüklerinin %30’ unu, görüp işittiklerinin %50’ sini, söylediklerinin %70’ ini, yapıp söylediklerinin %90’ ını hatırlamaktadır (Arslan ve Adem, 2010: 65; Bilen, 2010: 268; Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2002: 79; Demirel ve Altun, 2011: 41; Seferoğlu, 2006: 54). Bu bağlamda düşünüldüğünde, öğrenme sürecinde birden fazla duyu organının aktif olmasının öğrenilenleri hatırlamada ve öğrenilenlerin kalıcı hale gelmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Öğretim sürecinde birden fazla duyunun aktif olması önemlidir. Bu nedenle öğretim sürecinde birden fazla duyuyu aktif kılmak için görsel ve işitsel araçlar kullanılmalıdır. Görsel ve işitsel araçların öğretimde birden fazla duyu aktif kılmasının yanında öğretimde farklı rolleri bulunmaktadır. Söz konusu roller şunlardır: Öğrencilerin dikkatini çekmesi, dikkatini

canlı tutması, duygusal tepki vermesini, güdülenmesini sağlar. Bunun yanı sıra öğrencilerin kavramların somutlaştırmasını ve anlaşılması zor olan kavramları basitleştirmesine katkı bulunur (<http://dhgm.meb.gov.tr> E.T.: 12.10.2018). Yabancı dil öğretiminde önemli rollere sahip olan görsel ve işitsel araçların yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması “öğrenciyi derse karşı hem motive edecek hem de Türkçeyi öğrenmeye özendirecektir” (Ünler Arabacı, 2015: 94). Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretiminde, görme ve işitme duyularına hitap eden çizgi filmlerin kullanılması etkili bir öğretimi sağlamada önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmada görüşleri alınan öğretmenler, çizgi filmlerin “öğrenmede kalıcılığı sağlaması” ile alana katkısı bulunduğunu belirtmiştir. “*Sözcükler bağlantılı öğretildiği için kalıcı da olmakta*” Ö20. “*Görsel imaj kazanan sözcükler hafızada daha kalıcı olur*” Ö21. “*Çocuklar Türkçeye maruz kaldıkları için izleyerek hafızalarında daha çok kalıcı olmasını sağlar*” Ö22. “*Çocuk işittiği sözcükler çizgi filmle bütünleştirip akılda kalıcılığını sağlar*” Ö24. “*...görsel işitsel duyular olduğu için akılda kalıcılığı artar*” Ö28. Ö20, Ö21, Ö22, Ö24 ve Ö28 kodlu öğretmenler, çizgi filmlerin görsel ve işitsel bir araç olması dolayısıyla birden fazla duyuya hitap ederek ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Öğretici görüşleri göz önünde bulundurulduğunda, yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenilenlerin unutulmamasının önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, farklı duyulara hitap eden ve dolayısıyla öğrenmede kalıcılığı sağlayan araçlar kullanılabilir. Görsel ve işitsel araçlar, öğrenme sürecinde görme ve işitme duyularını aktif kılarak yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenmelerin kolay bir şekilde gerçekleşmesini ve öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlamaktadır (Arslan ve Adem, 2010: 65; Ceylan, 1996: 5; Dumanlı Kadızade, 2015: 743; Ünlüer Arabacı, 2015: 94; Yılmaz ve Ertürk Şenden, 2015: 191; Yılmaz ve Irşı, 2017: 146; Yılmaz ve Diril, 2015: 225). Bu açıklamalar ile öğretici görüşleri göz önünde bulundurulduğunda, çizgi filmler aracılığıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenilenlerin kalıcı olmasını sağlama etkili olabileceği söylenebilir.

Araştırmada öğreticilerin ortak görüŖlerinden biri de çizgi filmlerin soyut ifadeleri somutlaştırmasıdır. *“Somut yaşantıyla ilgili konuları içeren çizgi filmler tercih edilmeli çünkü yakından uzağa, somuttan soyuta ilkesiyle etki gücü daha yüksel olur”* Ö34. *“Çizgi filmler aracılığıyla anlatılması ya da somutlaştırılması zor olan kültürel öğeler yararlanıcıya daha rahat aktarılır ve anlaşılır hale gelir”* Ö41. *“Dil öğretiminde materyal kullanımı önemlidir. Bunlardan biri de görsel araçlardır. Özellikle soyut durumların somutlaştırılmasında daha da etkilidir”* Ö42. Ö34, Ö41 ve Ö42 kodlu öğreticiler, çizgi filmlerin, soyut ifadeleri ve yapıları somutlaştırarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde katkı sağladığını ifade etmiştir.

Duyular somut kavramları daha kolay algılayabilmektedir. Dolayısıyla insan beyni *“görüntüleri, özellikle de somut objeleri depolamada ve yönlendirmede son derece başarılıdır”* (Gülseven, 2014: 406). Bu nedenle insanlar *“gördüğü ve işittiği şeyi daha kolay öğrenir ve daha zor unutur”* (Ceylan, 1996: 5). Bundan dolayı yabancılara Türkçe öğretiminde soyut kavramların ve ifadelerin verilmesinde yaşanan zorlukları aşmak için soyut kavramlar ve ifadeler somutlaştırılarak verilmektedir. Çünkü *“somutlaştırma öğrencinin kafasında konuyu daha iyi oturtması açısından önemlidir”* (Yılmaz ve Irşı, 2017: 148). Bu noktada görsel ve işitsel araçlar, *“dil içindeki soyut ve anlatılması zor olan dil birimi ifadelerinin somutlaştırarak anlatılmasını sağlamada”* etkilidir (Ünlüer Arabacı, 2015: 95; Od, 2013: 503-504). Bu nedenle görsel ve işitsel bir araç olan çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretiminde soyut kavram ve yapıları somutlaştırarak verilmesinde yabancılara Türkçe öğretiminde katkıda bulunduğu söylenebilir.

Araştırmada öğreticilerin görüŖlerinden elde edilen sonuçlardan bir diğeri çizgi filmlerin *“sözcüklerin tekrar edebilirliğıdir”*. *“Çizgi filmlerde konuşulan sözcüklerin sürekli tekrar edilmesi ve ardından hareketin normal filmlere nazaran daha yavaş gerçekleşmesi sözcük öğretimini sağlamaktadır”* Ö1. *“Çocuk çizgi filmde kullanılan sözcükleri günlük yaşamında kullanırlar. Bu sözcükler tekrarlandıkça çocuğun hafızasında daha çok yer edinir”* Ö6. *“Öğrencilerin ilgisini çeken çizgi filmler olduğu zaman dikkatle izleyip, çizgi filmde geçen kelimeleri tekrarlıyorlar ve kelimelerin ne anlama geldiğini bilmek istiyorlar”* Ö8. Ö1, Ö6 ve Ö8 kodlu öğreticiler, çizgi filmlerdeki tekrara dayalı diyalogların sözcükleri

anlamada, öğrenmede ve öğrenilenlerin kalıcı olmasında etkili olduğunu belirtmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenilen yapıların kalıcılığı önemlidir. Dil yapılarının öğrenilmesi ve kalıcılığının sağlanması uzun bir süre gerektirmektedir. Öğrenme sürecinde, önce kısa belleğe alınan dil yapıları “uzun süreli belleğe aktarılmazlarsa çabuk unutulurlar. Tekrar, bu aktarımı sağlamada önemli bir unsurdur.” (Çetinkaya, 2005: 75). Bu nedenle kısa belleğe kaydedilen dil yapılarının kalıcılığını sağlamak amacıyla yabancılara Türkçe öğretiminde tekrar çalışmalarına yer verilmelidir. Bu amaçla “daha önce öğrenilen konuları da içeren, tekrar imkânı veren materyaller” kullanılmalıdır. (Duman, 2013: 2). Bu konuda çizgi filmlerin tekrarı sağlanıp yabancılara Türkçe öğretimine katkı bulunduğu söylenebilir.

Araştırmada görüşleri incelenen öğretmenlerin çizgi filmlerin “sözcük öğretimini kolaylaştırması” ile alan katkı sağladığı belirttiği görülmüştür. *“Öğrenciler çizgi film ile hem görsel hem de işitsel zekalarına aynı anda hitap edip bu yolla sözcük öğrenmeye katkı sağlayıp verimli bir biçimde işlevsel odluklarını söyleyebilirim”* Ö1. *“Kavram öğretiminde başlıca argüman olarak kullanılabilir. Olay akışı içinde daha kolay bağlantı kurmasını sağlar”* Ö11. *“Çocuklar bu filmlerde bilmediği birçok şeyin adını öğrenebilir ve bunları kullanırlar”* Ö19. *“Evet çocukların sözcük dağarcığını genişletir. Ama gerektiği yerde durdurup anlamını bilmeyecekleri şeyleri anlamını söylersek”* Ö22. *“Türkçe öğretiminde çizgi filmlerde renkler, sayılar, hayvanlar gibi kelimelerin öğretiminde büyük katkısı var. Çünkü bir yabancıya Türkçe öğrenmesini konuşmaya yeni başlayan bir çocuğa benzetebiliriz. Çocuk çizgi filmlerle kelime dünyasını geliştirir. Sayılar, renkler, hayvanları çizgi filmlerden öğrenir”* Ö26. Ö1, Ö11, Ö19, Ö22 ve Ö26 kodlu öğretmenlerin aynı görüşte olduğu anlaşılmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminin amaçlarından birisi de yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin anlama (dinleme-okuma) ve anlatma (konuşma-yazma) becerilerini geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine Türkçe söz varlığının öğretilmesi gerekmektedir. Bir kişinin sözcük dağarcığının zayıf ya da zengin olması anlama ve anlatma becerisini ve buna bağlı olarak duygu, düşünce, izlenim ve yaratıcılığını etkilemektedir (Çetinkaya, 2005: 69; Karatay, 2007: 143). Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin söz

varlığını geliştirmek için farklı duyulara hitap eden araç ve gereçler kullanılmalıdır. Bu doğrultuda, görsel birer araç olan “şekil, kroki, afiş, poster vb. materyallerden yararlanılmalıdır” (Büyükkiz ve Hasırcı, 2013: 154). Bununla beraber “konuyla bütünlük sağlayan sözlük, kitap, tv, teyp vb. gibi görsel ve işitsel araç ve gereçlerden yararlanılmalıdır” (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008: 40). Bu doğrultuda görsel ve işitsel bir araç olan çizgi filmlerin birden fazla duyuya hitap etmesi, sözcükleri olay akışı içinde vermesi ve sözcüklerin anlamını öğrenmeye yönelik öğreniciyi meraklandırması gibi özellikleriyle yabancılara Türkçe öğretiminde sözcük öğretimine katkı sağladığı söylenebilir.

Araştırmada çizgi filmlerin öğrencilerin “ilgisini arttırması ve dikkatini çekmesi” ile alana katkı sağladığı sonucuna varılmıştır. *“Maşa ile Koca Ayı” çizgi filminin Youtube’tan bulunduğun Türkçe bölümlerini izletiyordum ve çocuklar seviyorlardı genelde. Onun dışında “Adese Baba Masalları” vardı. Bildiğimiz masalları animasyon, çizgi film haline getirmişler. Çocuklar gayet ilgiyle izliyorlardı”* Ö7. *“Öğrencilerin ilgisini çeken çizgi filmler olduğu zaman dikkatle izleyip, çizgi filmde geçen kelimeleri tekrarlıyorlar ve kelimelerin ne anlama geldiğini bilmek istiyorlar”* Ö8. *“Çocukların ilgisini çekmeyi daha dikkatli dinlemeyi sağlamaktadır”* Ö13. *“Çocukların ilgisini çekiyor. Dersi istekli dinleme sürelerini etkiliyor. İlk kademedeki öğrenciler için güzel bir etkinlik oluyor”* Ö18. Ö7, Ö8, Ö13 ve Ö18 kodlu öğreticiler, çizgi filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin ilgisini arttırarak ve dikkatini çekmesini sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Yabancılara Türkçe öğretiminde, hedeflenen amaçların gerçekleşmesi için öğrencilerin ilgilerini çekebilecek farklı araçların kullanılması gerekmektedir. Bu araçlardan birisi de görsel ve işitsel araçlardır. *“Yabancı dil öğretiminde işitsel ve görsel araçlar, her yaşta öğrenmenin kalıcı olmasını sağlama açısından önemli bir yere sahiptir. Çünkü işitsel ve görsel araçlar, daha çok duyu organını uyarır ve öğrencinin ilgi ve dikkatini çeker bu sayede de öğrenmeyi kolaylaştırır”* (Yılmaz ve Diril, 2015: 225). Bununla beraber görsel ve işitsel araçlar *“sınıf içerisinde doğal bir ortamın oluşmasında öğretime yardımcı olmaktadır. Gerçek ortamlara yakın bir sistem içerisinde yabancı bir dili öğrenmek öğrencinin ilgisini çekmektedir”* (Arslan ve Adem, 2010: 65). Bununla beraber çizgi filmler, yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencinin dikkatini çekerek onları

güdülemekte ve öğrencinin dikkatini canlı tutmaktadır (Od, 2013: 503). Dolayısıyla görsel ve işitsel bir araç olan çizgi filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin ilgilerini çekip dikkatlerini arttırarak yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunabileceği söylenebilir.

Araştırmada öğreticilerin ortak görüşlerinden biri de çizgi filmlerin “kültür aktarımını sağlamasıdır.” *“Çizgi filmlerin kültür aktarımına katkısı vardır. Bu konu hakkında bilimsel çalışmalar da yürütülmüştür. Pizza kültürünün ülkemize girişi çizgi film üzerinden sağlanmıştır”* Ö21. *“Özellikle toplumumuzun kültürel unsurlarını içeren çizgi filmler, yabancılara Türkçe öğretiminde gizil bir şekilde kültür aktarımını da sağlayacaktır. Bununla beraber bir kurgu içerisinde gelenek ve göreneklerimiz yansıtacaktır. Bu durumda kültürel aktarım gerçekleşecektir”* Ö43. *“... öğretilmek istenen dil kültürden bağımsız düşünülemez. Farklı kültürlerle ait çizgi filmleri karşılaştırdığımızda her iki topluluğun aile yapısı, toplumsal yapı, bakış açısı vb. özellikleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıkları ortaya koymanın en iyi yolu somutlaştırarak kitleye izletmektir. Bu da çizgi filmlerle mümkündür”* Ö45. Ö21, Ö43 ve Ö45 kodlu öğreticiler, Türk kültürünü içeren çizgi filmlerin kurgu bağlamıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığı ve öğrencilerin Türk kültür değerlerini benimsediğini ifade etmişlerdir.

Yabancılara Türkçe öğretiminin temel amaçlarından biri de yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine Türk kültürünü aktarmaktır. Bu nedenle, yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kültürel unsurlara yer verilmelidir. Çünkü dil “kültürün aynası ve aktarıcısı durumundadır” (İşcan, 2011a: 940). Buna bağlı olarak dil öğretimi de “kültürel aktarımla aynı düzlemde ilerleyen bir kavramdır” (Akkaya, 2013: 179). Bundan dolayı dil öğretimiyle birlikte “dili konuşan milletin hayat tarzı, gelenek ve görenekleri, millî ve manevi değerleri de öğrenilir” (Biçer, 2011: 37). Bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde, Türk kültürü farklı araç ve gereçlerle yansıtılmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretiminde “kültürel unsurların yansıtılmasında en önemli araçlardan biri de hiç şüphesiz filmlerdir” (İşcan, 2011a: 946). Bu açıdan yabancılara Türkçe öğretiminde “filmlerin kullanımı kültür aktarımı açısından önemlidir. Filmler kültürümüze ait unsurları bir arada verebileceğimiz önemli bir unsurdur” (Yılmaz ve Irşi: 149). Sınıf ortamında kavratılması güç kültürel ve dil

unsuru olan atasözleri, deyimler ve söz kalıpları çizgi filmler aracılığıyla öğretilbilir (Ünlüer Arabacı, 2015: 87; Ertürk Şenden, 2015: 200-201). Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımını sağlamada Türk yapımı olan çizgi filmlerin kullanılmasının etkili olacağı söylenebilir.

Araştırmada görüşleri alınana öğretmenler, çizgi filmlerin “gizil öğrenmeyi” sağlaması ile alana katkıda bulunduğunu belirtmiştir. *“Çocuk çizgi filmdeki kahramanı ve karakteri model alır. Gizil bir şekilde öğrenir. Bunu yaşamına yayar.”* Ö6. *“Çocuğun çizgi film izlerken duyduğu bir sürü kelime oluyor ve çocuk onları öğreniyor belki farkında bile olmadan.”* Ö7. *“Küçük çocuklara yönelik olduğu için daha çok dikkat ediyorlar ve gizil öğrenme sağlanıyor.”* Ö10. Ö6, Ö7 ve Ö10 kodlu öğretmenler, çizgi filmlerin gizil öğrenme sağlayarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Çizgi filmler dil öğrenimi ve öğretiminin bilinçsizce gerçekleşmesini sağlar. Çizgi filmler, dil öğrencilerine hedef dilin gerçek hayatta kullanımına ilişkin örnekler sunarak onları buna maruz bırakır. Bu durum dil öğrencilerinin hedef dile ilişkin kullanımları, farkında olmadan öğrenmelerine yol açar (Sarajana, 2018: 2439). Bu açıklamalar ile öğretici görüşleri göz önüne alındığında, çizgi filmler aracılığıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin farkına varmadan Türkçeyi öğrenmeleri sağlanacağı söylenebilir.

Araştırmada görüşleri alınan öğretmenler çizgi filmlerin sözcük öğretiminde deneyimleme sağlayarak alana katkı sağladığını belirtmiştir. *“Çocuk duyduğunu konuşmaya uygulamaya başlayacak zamanla etkilendiği sözcük hayatının bir parçası olacak”* Ö5. *“Çocuklar kendi dünyalarına dair karakterleri izlerken bu yaşantıları karşılayan sözcükleri de deneyimleyerek daha iyi öğreneceklerdir”* Ö12. *“Çizgi filmlerde kullanılan kelimeler yaşanmışlık katmaktadır”* Ö31. Ö5, Ö12 ve Ö31 kodlu öğretmenler, öğrencilerin çizgi filmde geçen sözcükleri deneyimleyerek öğrendiğini belirtmiştir.

“Dil öğretiminde amaç yaşayarak öğrenmedir. Çünkü, insan duyduklarının büyük bir bölümünü unuttur. Okuduklarının bir kısmını hatırlar, ama yaptıklarını çok büyük bir oranda hatırlar” (Barın, 2004: 23). Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde öğrenciler aktif olmalı, yaşayarak ve deneyimleyerek öğrenmelidir. Bunu sağlamak için öğretim sürecinde farklı duylara hitap eden görsel ve işitsel araçlar

kullanılabilir. Söz konusu görsel ve işitsel araçlardan bir kurgu çerçevesinde yapılanmış olan programlar, izleyicide bir deneyimleme süreci yaşatabilmektedir. Bununla birlikte görsel ve işitsel araçlar “çocuğun yaşamadığı deneyimleri de ona sunabilen ve bunu kendi deneyimi gibi algılamasına yok açan bir araçtır” (Ertürk ve Gül, 2006: 23 Akt.: Demir, 2013: 161). Bu açıklamalardan ve öğretici görüşlerinden yola çıkılarak çizgi filmler aracılığıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, öğrencilerin deneyimleme/tecrübe edinmesini sağlayarak öğrencilere Türkçe öğretilbileceği söylenebilir.

Araştırmada görüşleri alınan öğretmenler, çizgi filmlerin dil öğretimde etkileşim sağladığını belirtmiştir. “...*Özellikle görsel ve işitsel etkileşimli ders araçlarının olması, hazırlanması dil öğretimi açısından öğrencilere faydalı olmaktadır*” Ö1. Ö1 kodlu öğretici, birden fazla duyuya hitap eden etkileşimli araçların yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılmasının yararlı olduğu yönünde görüş belirtmiştir.

“Birbirini karşılıklı olarak etkileme işi” (www.tdk.gov.tr E.T: 09.10.2018) olarak tanımlanan etkileşim, “kullanıcının (ya da öğrencinin) çalıştığı konuyu diğer klasik yöntemlere göre daha kolay ve kavrayarak öğrenmesini hedeflemektedir” (Kaya, 2008: 61). Bu nedenle, dil öğrencilerini yabancılar Türkçe öğretimi sürecinde aktif kılacak, öğrencilerin etkileşim içinde olmasını sağlayacak yöntem, teknik ve araçların kullanılması gerektiği söylenebilir. Öğrenciyi derste aktif kılıp öğrenme ortamında etkileşime girmesini sağlayacak araçlar arasında, birden fazla duyuya hitap eden görsel ve işitsel araçlar da bulunmaktadır. Çünkü öğretim sürecinde “konu ile bağlantılı bir video izleyebilmesi ya da metin ile beraber sesli dinleme imkanının öğrenciye sunulması çok yönlü bir etkileşim sağlamakta bu da kullanıcının o bilgiyi hatırlamasına yardımcı olabilmektedir” (Kaya, 2008: 62). Bu noktada çizgi filmlerin yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılmasının önem taşıdığı söylenebilir.

Araştırmada öğretmenlerin ortak görüşlerinden biri de çizgi filmlerin öğrenmeye karşı motivasyonu arttırdığıdır. Bu öğretmenlerin görüşlerine ilişkin açıklamalar şöyledir: “... *derslere ilgilinin artırılmasında bu çizgi film ve araçların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir*” Ö1. “*Çizgi filmler çocuklarda dikkat ve*

güdüleme seviyesini yüksek tutarak kelimelere karşı gizil öğrenme sağlamaktadır” Ö23. *“Seçilecek veya hazırlanacak çizgi filmin eğlendirici olmasına dikkat edilmelidir. Böyle olması motivasyonu arttıracaktır”* Ö42. Ö1, Ö23 ve Ö42 kodlu öğretmenler, çizgi filmlerin öğrencilerin motivasyonunu artırarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağladığı yönünde görüş bildirmiştir.

“Harekete getirme, harekete sevk etme” anlamı taşıyan motivasyon, yabancılara Türkçe öğretiminde, öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğinden dolayı önemli bir yere sahiptir (www.tdk.gov.tr E.T.: 09.10.2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde, öğrencilerin motivasyonunu arttırmak amacıyla farklı görsel ve işitsel araçlar kullanılmaktadır. Barın’a göre (2004) yabancılara Türkçe öğretiminde motivasyonu arttıran görsel ve işitsel araçlar şunlardır: “kısa filmler, reklam filmleri, Türk kültürünü yansıtan belgeseller veya konulu filmler, Türk kültürünü yansıtan şarkı ve türküler” (www.turkcede.org E. T.: 13.10.2018). Söz konusu bu araçlar, öğrencinin “özellikle görme ve işitme duyularına hitap edeceği için derse olan motivasyon artacak ayrıca bu materyallerle öğrenme ortamı daha da renklenip canlılık kazanacak ve her yaşta öğrencinin ilgisini çekmeye başlayacaktır” (Aktaş, 2005: 95). Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, öğrencilerin motivasyonu artırma konusunda çizgi film kullanımının etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğretmenler çizgi filmlerin “sosyal uyumu sağlayarak” alana katkıda bulunduğu yönünde görüş bildirmiştir. Yabancı dil öğretiminde sadece yabancı bir dil değil, o “dili konuşan milletin hayat tarzı, gelenek ve görenekleri, millî ve manevi değerleri de öğrenilir” (Biçer, 2011: 37). Dolayısıyla yabancı dil öğrenme, uyum sorununu da beraberinde getirdiği söylenebilir. Çünkü yabancı dil öğreniminde karşılaşılan farklı kültür ve yaşam tarzı, her zaman kolay bir şekilde benimsenmeyebilmektedir. Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler, kendi kültürlerinden farklı kültüre sahip bir toplumda yaşamaya başlaması nedeniyle uyum problemi ile karşılaşabilmektedir. Uyumla ilgili bu problemleri aşmak için öğrencilerin Türk kültürünü de yakından tanınmasına olanak sağlayacak kültürel farkındalık çalışmaları yapılabilir. “Kültürel farkındalık süreci öğrencinin Türk kültürünü tanınmasına ve kendi kültürü ile karşılaştırabilmesine imkân sağlar. Dolayısıyla bu süreç öğrencinin YTO merkezi dışına yani kültürün

yaşatıldığı ortama daha kolay uyum sağlamasına yardımcı olur” (Er, 2015: ix). Ancak yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için bu durum pek mümkün olmayabilir. Bu durumda, öğrencilerin Türk kültürünü tanımaları için Türk kültür unsurları içeren filmler ve çizgi filmler kullanılabilir. Bu açıdan yabancılara Türkçe öğretiminde “filmlerin kullanımı kültür aktarımı açısından önemlidir. Filmler kültürümüze ait unsurları bir arada verebileceğimiz önemli bir unsurdur” (Yılmaz ve Irşı, 2017: 149). Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin farklı bir kültüre ve topluma uyumu sağlama konusunda etkili olabileceği söylenebilir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin çizgi film kullanım sıklığı ne kadar olduğu, öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özelliklerine ve bu çizgi filmlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde katkısına ilişkin görüşlere ilişkin inceleme sonuçlarına yer verilmiştir. Bunun birlikte araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, araştırmacılara ve diğer ilgililere yönelik önerilere değinilmiştir.

SONUÇ

Araştırmanın “Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğreticilerin çizgi filmleri kullanım sıklığı nedir?” birinci probleme ilişkin sonuçlar tablo 29’deki gibidir. Tablo 29’deki bilgiler incelendiğinde, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinden 2’sinin çizgi filmlerden hiç yararlanmadığı, geriye kalan 43 öğreticinin ise belli aralıklarla mutlaka çizgi film yararlandığı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda konuyla ilgili bazen (10 öğretici), haftada 1 defa (13 öğretici), haftada 2 defa (10 öğretici) şeklindeki kullanım sıklığına ilişkin görüşlerin çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 29: Öğreticilerin Çizgi Filmleri Kullanma Sıklığı Sonuçları

Kullanma Sıklığı	f	%
Haftada 1 defa	13	28,9
Bazen	10	22
Haftada 2 defa	10	22
Her gün	4	9
Sıklıkla	2	4,5
Haftada 3 defa	2	4,5
Hiç yararlanmıyorum	2	4,5
Haftada 3 saat	1	2,3
Ayda 2 defa	1	2,3
Toplam	45	100

Araştırmanın “Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin özellikleri nasıl olmalıdır?” birinci problem sorusuna ilişkin öğretici görüşleri doğrultusunda ulaşılan genel sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- ❖ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerde bulunan dilin şu özelliklere sahip olması gerekmektedir:
 - ✓ Çizgi filmlerin dili sade, açık ve anlaşılır olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde bulunan sözcükler seviyeye uygun olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerdeki konuşma hızı yavaş olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde standart Türkçe kullanılmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde günlük yaşamda kullanılan dil yapıları olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmler basit ve temel ifadeleri içermelidir.
 - ✓ Çizgi filmlerin dili öğrencilerin yaş grubuna uygun olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde kısa diyaloglar olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde uygun telaffuz olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde uzun cümleler olmamalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde yer alan konuşmalar diyalog şeklinde olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde dil yapıları tekrar edilmelidir.
 - ✓ Çizgi filmlerde aynı zaman çekimi olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerdeki söz varlığı somuttan soyuta doğru olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerdeki söz varlığı bilinenden bilinmeyene doğru olmalı

- ❖ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler kültürel unsurları ve değerleri içermelidir. Bu kapsamda çizgi filmler şu özelliklere sahip olmalıdır:
 - ✓ Hedef dilin kültürel özelliklerini taşımalıdır.
 - ✓ Hedef dili konuşan toplumun değerlerini içermelidir.
 - ✓ Gelenek ve göreneklere içermelidir.
 - ✓ Kültürel kişi, olay, mekân ve eşya içermelidir.
 - ✓ Dini ve milli bayramlaşmaya ilişkin unsurlar olmalıdır.
 - ✓ Deyim, atasözü ve söyleyişlere yer verilmelidir.

- ❖ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler, olumsuz içeriğe sahip olmamalıdır. Bu doğrultuda çizgi filmler şu özelliklere sahip olmalıdır:

- ✓ Çizgi filmler şiddet unsurları içermemelidir.
 - ✓ Çizgi filmlerde cinsel içerik olmamalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde savaş ve ölüme ilişkin unsurlar yer almamalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde zararlı içerik bulunmamalıdır.
 - ✓ Çizgi filmler ırkçılık ve ayrımcılığa ilişkin unsurlar olmamalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet duyarlılığına dikkat edilmelidir.
 - ✓ Çizgi filmlerde dini ve siyasi propaganda unsurları yer almamalıdır.
-
- ❖ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler hem eğlendirici hem de öğretici olmalıdır.
 - ❖ Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin yabancılara Türkçe öğretimi programında yer alan kazanımlarla uyumlu olmalıdır.
 - ❖ Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler, günlük yaşama yakın konuları içermelidir.
 - ❖ Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerde görüntü ve anlatım uyumlu olmalıdır. Bu doğrultuda çizgi filmler şu özelliklere sahip olmalıdır:
 - ✓ Çizgi filmlerde renkler uyum içinde olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerdeki jest ve mimikler sözel ifadelerle uyumlu olmalıdır.
 - ✓ Çizgi filmlerde ses ve doku uyum içinde olmalıdır.
 - ❖ Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler öğrencilerin ilgisini çekmeli ve öğrencide merak uyandırmalıdır.
 - ❖ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerde evrensel değerleri içermelidir.
 - ❖ Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler uzun süreli olmamalıdır.

Araştırmanın “Çizgi filmlerin, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ne gibi katkısı bulunmaktadır?” üçüncü problem cümlesine ilişkin öğretici görüşleri doğrultusunda ulaşılan genel sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- ❖ Çizgi filmler görsel ve işitsel araç olduğu için aşağıda belirtilen yönleri ile yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır:
 - ✓ Görme ve işitme duyularına aynı anda hitap edebilmesi ve dolayısıyla dinleme ve becerilerine hitap etmesi
 - ✓ Öğrenmede kalıcılığı sağlaması
 - ✓ Öğrenmeyi kolaylaştırması
 - ✓ Soyut ifadeleri somutlaştırması
 - ✓ Yeni yapıları öğrenmeye hazırlaması

- ❖ Çizgi filmler yabancılara Türkçe öğretimine sözcüklerin tekrar yoluyla ve bağlam içinde öğrenilmesini sağlayarak katkı sağlamaktadır.
- ❖ Çizgi filmler öğrencilerin derse ilgilerini artırarak ve dikkatlerini çekerek yabancılara Türkçe öğretimine katkıda bulunmaktadır.
- ❖ Çizgi filmler, kültür aktarımını sağlaması yönüyle yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır.
- ❖ Çizgi filmler, aşağıda verilen durumlarda öğrencilerin farkına varmadan öğrenmelerini sağlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkıda bulunmaktadır.
 - ✓ Sözcükleri gizil bir şekilde öğretmesi,
 - ✓ Öğrencilerin çizgi film kahramanının örnek alması,
 - ✓ Kültür aktarımının gizil bir şekilde sağlaması,

- ❖ Çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin Türkçenin kullanım şekillerini deneyimleyerek öğrenmelerini sağlamaktadır.
- ❖ Çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrencilerin birbirleriyle ve çevresiyle etkileşime girerek Türkçe öğrenmesini sağlamaktadır.
- ❖ Çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin motivasyonu artırarak yabancılara Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır.
- ❖ Çizgi filmler, yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin Türkçeye ve Türkçenin kullanıldığı çevreye uyumunu sağlamaktadır.
- ❖ Çizgi filmler zamanın ekonomik kullanılmasını sağlamaktadır.

ÖNERİLER

Araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerine, araştırmacılara ve diğer ilgililere yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur:

- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerin kültürel unsurları ve değerleri içermesine dikkat edilmelidir. Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretiminde, dublaj çizgi filmler yerine, Türk kültürü unsurlarını içeren yerli yapım çizgi filmler kullanılmalıdır.
- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerde Türk kültürü ve değerlerinin yanı sıra barış, sevgi, adalet, gerçeğe ve insan onuruna saygı vb. gibi evrensel değerler olmalıdır.
- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerdeki dilin, öğrencilerin düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde, günlük hayata ilişkin dil yapılarının ve konuların yer aldığı çizgi filmler kullanılmalıdır.
- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde, açık ve anlaşılır standart Türkçenin, kullanıldığı, konuşma hızının yavaş olduğu çizgi filmler tercih edilmelidir.
- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmler, öğrencinin dikkatini çekmeli ve motivasyonunu artırmaya yönelik olmalıdır. Bu nedenle uzun süreli olmayan çizgi filmler kullanılmalıdır.
- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin eğlenceli olmasının yanı sıra öğretici olmasına da dikkat edilmelidir. Bu nedenle, kullanılacak çizgi film önceden izlenip, çizgi filmin kazanımları destekleyici nitelikte olup olmadığı incelenmelidir.
- ✓ Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmlerde ayrımcılık, suç, şiddet, istismar, yalnızlık, öfke, kıskançlık vb. gibi olumsuz konuların bulunmamasına dikkat edilmelidir.
- ✓ Mevcut çizgi filmlerin sahip olduğu özellikler bakımından hangilerinin yabancılara Türkçe öğretimi için uygun olup olmadığına ilişkin çalışma/çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışma/çalışmalar, yabancı dil olarak Türkçe öğreticisine, çizgi film seçimi ve kullanımını konusunda rehberlik edebilir.

- ✓ Yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinin çizgi filme ilgi duyup duymadığı belirlenmeli ve çizgi film kullanımı bu ölçüt doğrultusunda gerçekleştirilmelidir.
- ✓ Çizgi film izletmeden önce, öğrencilerin tahmin yürüterek merakını arttırmaya yönelik sorular sorulmalıdır. Bunun yanı sıra, izleme sürecinde ve sonunda çizgi filmin içeriğine veya kazanımları destekleyen unsurlara ilişkin boşluk doldurma, eşleştirme, bulmaca, canlandırma gibi çalışmalar yapılarak anlamlı bir süreç oluşturulmalıdır.
- ✓ Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan çizgi filmin, öğrenme sürecinde verimliliği sağlayabilmesi için çizgi filmdeki ses (müzik, anlatım) ve görüntünün eş zamanlı bir şekilde ilerliyor ve uyuyor olmasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Abalı, N. (2013). "Türkiye'de Animasyonun Dünü ve Bugünü". Tasart Dergisi, Sayı: 7, 6-12.
- Abdüsselam, Z. (2013). Çizgi Filmlerin Fen Öğretimine Etkisi: Kuvveti Keşfedelim Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ada, S. Ve Şahenk, S. S. (2010). Avrupa Dil Portfolyosu ve Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi. Avrupa dil Araştırmaları Dergisi, 18 (1-2), 63-88.
- Akalın, Ş. H. (2009). "Türk Dili: Dünya Dili". Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, XCVII (687), 195-204.
- Akkaya, A. (2013). Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları. EKEV Akademi Dergisi, (56), 179-190
- Aksan, D. (2015). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktaş, T. (2005). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. Journal of Language and Linguistic Studies, 1 (1), 89-100.
- Arıkan, A. (2002). Yedi Oniki Yaş Arası Çocuklara Çizgi Film Yöntemi İle Müze Eğitiminin Verilmesi. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi, 2 (3), 22-29.
- Arslan, M. ve Adem, E. (2010). "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı". Dil Dergisi, 147, 63-86.
- Atan, U. (1995). Animasyonun Kültür Aktarımındaki Yeri. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayaz, H. ve Akkaya, A. (2010). "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Bazı Düşünceler". Yabancı Dil Olarak Türkçe

Öğretiminde Yeni Çalışmalar 8. Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri. Ankara: 214-218.

Aytan, N. ve Tunçel, H. (2015). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Film Kullanımı”. International Journal of Languages’ Education and Teaching, 3/2, 235-246.

Balım, A. G., Pekmez, E. Ş. Ve Erdem Özaçık, M. (2004). Asitler Bazlar Konusunda Çoklu Zeka Kuramını’na Dayalı Uygulamaların Öğrenci Başarısına Etkisi. Ege Eğitim Dergisi, 5 (2), 13-19.

Banguoğlu, T. (1974). Türkçenin Grameri. İstanbul: Baha Matbaası.

Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1, 19-30.

Barın, E. (2007). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kısa Filmlerin Yeri”. Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi, Kongre Bildiriler Kitabı. Ankara: 191-195. www.turkcede.org E.T.: 24.10.2018.

Baytekin, Ç. (2004). Öğrenme-Öğretme Teknikleri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Anı Yayıncılık.

Bıçer, N. (2011). Kıpçak Dönemi Eserlerinin Yabancılara Türkçe Öğretimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.

Bilen, E. (2010). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sinema Filmlerinden Yararlanma”. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeni Çalışmalar 8. Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu Bildirileri. Ankara: 268-273.

Büyükikiz, K. K. ve Hasırcı, S. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Sözcük Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10 (21), 145-155.

- Can, A. (1995). Okul Öncesi Çocuklara Yönelik Televizyon Programları İçinde Çizgi Filmlerin Çocukların Gelişimine ve İletişimine Etkileri. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ceylan, M. (1996). Video ile Türkçe Öğretimi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, A. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çakır, A. ve Kana, F. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Video Kullanımının Dinleme Becerisine Etkisi. International Journal of Language Academy Dergisi, 3 (3), 50-65.
- Çangal, Ö. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Taşıyıcısı Olarak Türküler. Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi, 2(2), 9-20.
- Çetinkaya, Z. (2005). Basit Tekrar ve Alıştırma Yoluyla Sözcük Öğretimi. Dil Dergisi, 130, 68-85.
- Dedeal, M. N. (1999). Temel Özellikleriyle Çizgi Canlandırma. İstanbul: Pusula Yayıncılık ve İletişim Ltd.
- Delen, M. (2016). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, Ö. (2013). Türk Televizyonlarında Yayımlanan Çizgi Filmlerin İlköğretim Çağı Çocuklarının Toplumsallaşma Sürecine Etkilerinin Değerlendirilmesi. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demircan, Ö. (2013). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri. İstanbul: DER Yayınları.

- Demirel, Ö. (1999). Planlamadan Değerlendirmeye Öğrenme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Altun, E. (2011). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö., Başbay, A. ve Erdem, E. (2006). Eğitimde Çoklu Zeka Kuram ve Uygulama. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. S. ve Yağcı, E. (2002). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demiriz, G. (2008). Televizyon Reklamlarında Canlandırma Uygulamalarının Reklam Anlatısına Etkileri “Vada” Kampanyası Örneği. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doyumğaç, İ. (2018). Söylem ve Metin Çözümleme. International Journal of Language Academy, 6(1), 38-48.
- Duman, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1 (2), 1-8.
- Dumanlı Kadızade, E. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Akıllı Telefon Uygulamaları Üzerine İnceleme. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10, 742-752.
- Dursun, B. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Film Kullanımının Öğrencilerin Anlama Becerisine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dursun, H. ve Akkaya, A. (2017). Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Türkçe İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Şanlıurfa İli Örneği. Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, (22), 1-22.

- Er, O. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretimi Uygulamalarının Kültürel Farkındalık Oluşturma Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erdem, İ. (2009). “Yabancılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi”, *Turkish Studies*, 4 (3), 888-937.
- Ergin, M. (2009). Türk Dil Bilgisi. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Göçer, A. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Görevlendirilecek Öğretim Elemanlarının Göreve Hazır Bulunuşluk Durumlarının Değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5 (6), 309-326.
- Gökçeğözoğlu, A. (2014). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çok Duyulu (Multisensory) Metodunun Kullanımı”. Adem Balaban, Bünyamin Çağlayan ve Ümit Gülseven (Ed.). Uluslararası Dil ve Edebiyat Konferansı. (ss. 29-36). <https://www.researchgate.net>, Erişim Tarihi: 12.10.2017.
- Gülen, A. (2013). Cemal Erez’in Çizgi Film Dünyası. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülseven, Ü. (2014). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Önemi ve Kullanımı”. Adem Balaban, Bünyamin Çağlayan ve Ümit Gülseven (Ed.). Uluslararası Dil ve Edebiyat Konferansı. (ss. 404-412). <https://www.researchgate.net>, Erişim Tarihi: 12.10.2017.
- Güneş, F. (2013). “Dil Öğretimi ve Temel Dil Yaklaşımları”. Mustafa Durmuş ve Alpaslan Okur (Ed.). Yabancılara Türkçe Öğretimi El Kitabı (ss. 37-48). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Güneş, F. (2016). Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Yöntemler. Ankara: Pegem Akademi.

- Güzel, A. (2003). Eğitim Fakültelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümünün Kuruluşu ve Hedefleri -I-. (TÜBAR): Türklük Bilimi Araştırmaları: Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı, 13(-), 7-17.
- Halas, J. (1979). "Canlandırma Sineması". Kurgu Dergisi, 2/2, 256-271.
- Hünerli, S. (2000). Türk Canlandırma Sinemasında Türk Yazını Uyarlamaları: Gösterge Çözümlemesi Modeli. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hünerli, S. (2005). Canlandırma Sineması Üstüne. İstanbul: Es Yayınları.
- Hünerli, S. (2016). "Eğitimde Animasyon Kullanımı ve Yeni Yaklaşımlar". Levent Mercin (Ed.). Görsel İletişim Tasarımı ve Animasyon. (ss. 299-303). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ilgaz, S. (1997). Çizgi Film Temel İlkeleri Yapım Tekniği. İstanbul: Leya Yayıncılık.
- İnce, M. (1991). Çizgi Filmlerin 6-18 Yaş Grubu Bireylerin Yaşantılarında Yeri ve Önemi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İpşiroğlu, N. ve İpşiroğlu, M. (2012). Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- İşcan, A. (2011a). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. Turkish Studies, 6 (3), 939-948.
- İşcan (2011b). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Önemi, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (4), 29-36
- İşcan, A. (2016a). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11(21), 487-500.

- İşcan, A. (2016b). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 58, 437-452.
- İşcan, A. (2017). *Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık
- İşcan, A. ve Aktürk, Y. (2014). Televizyon Dizilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanımı: Seksenler Dizisi Örneği. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 234-246.
- İşcan, A. ve Delen, M. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Filmlerin Kullanımı (Selvi Boylum Al Yazmalım Filmi Örneği). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 87-101.
- İşcan, A. ve Karagöz, B. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi Kazandırmada Filmlerin Kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1265-127.
- Kaba, F. (1992). *Animasyonun Eğitim Amaçlı Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaba, F. (1994). "Çizgi Filmlerde Grafik İfade ve Konu Açısından Kültürel Etkiler: Türk Çizgi Film Örnekleri". *Selçuk İletişim Dergisi*. 8(3), 163-181.
- Kaba, F. (2013). "Animasyon/Çizgi Film Hakkında". *Tasart Dergisi*, 8, 6-1.
- Kalenderoğlu, İ. ve Çekici, Y. Y. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde B2 Düzeyinde Türk Filmleriyle Kültür Aktarımı: Neşeli Günler Örneği. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 2(2), 47-57.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 141-153.

- Kaya, N. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretiminde İnteraktif (Etkileşimli) Bilgisayar Destekli Eğitimin Öğrenci Başarısına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, Z. (2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kaysi , F. (2015). “Etik Konular”. Bruce L. Berg ve Howard Lune (Ed.) Hasan Aydın (Çeviri Ed). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (129-188). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Kır, E. Candemir Özkan, C. (2017). Deyimlerin ve Kalıplaşmış Sözlerin Reklamlar Yolu ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanımı. Tukophone Dergisi, 4(1), 37-42.
- Kırbaş, G. ve Doğanay, H. (2015). Yabancı dil Olarak Türkçe Öğretimi/Öğreniminde Dizi ve Filmler. International Journal of Languages’ Education and Teaching, 1052-1061
- Köymen, E. (2008). Üç Boyutlu Animasyon Filmlerde Mimarlık. (Yüksek Lisans Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Küçükahmet, L. (2008). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Malatyahoğlu, Ö. (2014). Belirli Yaş Gruplarına Göre Çizgi Filmlerde Karakter Soyutlama Düzeyi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mete, F. (2012). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 1, 1.
- Mete, F. (2015). “Dil ve Yabancı/İkinci Dil Eğitimi Kavramları”. Arif Sariçoban (Ed.). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi. (ss. 12-68). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2017). 2016 Yılı İzleme Değerlendirme Raporu. Ankara: İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı.
- Od, Ç. (2013). Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Çizgi Filmlerin Dinlediğini Anlama ve Konuşma Becerilerine Katkısı. *Turkish Studies*, 8 (10), 499-508.
- Onan, B. (2017) “Başlangıçtan 13. Yüzyıla Kadar Türkçenin Öğretimiyle İlgili Gelişmeler”. Abdurrahman Güzel (Ed.). *Başlangıçtan Günümüze Türkçenin Eğitim-Öğretim Tarihi Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları. S.45
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, İkinci Dil, İki Dillilik, Yabancı Dil. *The Journal of Academic Social Science Studie*, 45, 279-290.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Türkçe Öğretiminde Kelime Hazinesinin Önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, V (I), 30-45.
- Özün, N. (1981). *Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sajana, C. (2018). Cartoons in Language Teaching and Learning. *International Journal of Pure and Applied Mathematics*, 19 (12), 2435-2450.
- Samancı, Ö. (2004). *Animasyonun Önlenemez Yükselişi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Samatova, A. (2010). “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Video”. III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 16-18 Aralık 2010 İzmir. (<http://www.turkcede.org>). E. T.: 08.11.2018
- Saraç, H. (2012). Yabancı dil öğretim sürecinde sanatsal filmler. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*. 1 (4), 27-42.
- Seferoğlu, S. S. (2006) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık

- Sezgin, K. (1990). "Canlandırma". Kurgu Dergisi, 7, 191-229. (dergipark.gov.tr E.T.: 16.11.2018).
- Solmuş, T. (2016). Çocuk Psikolojisi ve Çizgi filmler. Ankara: Nobel Yaşam Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2013). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şimşek, M. R. (2016). "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Film-Temelli Öğretim Etkinlikleri Geliştirme: Bütünleştirilmiş Beceri Yaklaşımı". International Journal of Social Science, 47, 319-330.
- T. C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2015). Türkçe Öğretimi Çalışmaları. Ankara: Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Yayınları.
- Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük. (10. bs.), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2005.
- Türker, İ. H. (2011). "Canlandırmanın Tarihçesi ve Türk Canlandırma Sanatı". İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(2), 227-241.
- Türün, C. (1989). "Türkiye'de CANLANDIRMA Sineması Bugünü ve Geleceği". Ve Sinema Dergisi, 7, 10-19.
- Uçarcan, Ç. (2010). 1970 Sonrasında Türk Çizgi Film (Animation) Sektörünün Gelişmesi ve Sorunlar. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünlüler Arabacı, P. (2015). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yararlanılan Kısa ve Uzun Metrajlı Filmlerin Kırgızistan Bağlamında Değerlendirilmesi". Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(2), 83-97.
- Yakar, M. Y. ve Yılmaz, O. (2016). Çizgi Filmler Aracılığıyla Türk Soylulara Türkçe ve Değer Öğretimi. Alparslan Okur, Bekir İnce ve İsmail Güleç (Ed.). Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar. (ss. 265-273).

[Bildiri]. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları.

Yalın, İ. H. (1999) Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yalın, İ. H. (2002). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, F. ve Diril, A. (2015). Filmlerle Yabancılara Türkçe Öğretimi: Beyaz Melek Film Örneği. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10, 223-240.

Yılmaz, F. ve Ertürk Şenden, Y. (2015). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözcükler: “Babam ve Oğlum” Film Örneği”. The Journal of Academic Social Science Studies, 32, 187-202.

Yılmaz, F. ve Irşi, A. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde TV Dizilerinin Kullanımı. International Journal of Languages' Education and Teaching, 5(2), 144-157.

Yılmaz, F. ve Talas, Y. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Materyal Olarak Animasyon Kullanımı ve Önemi. International Journal of Languages' Education and Teaching, 3(1), 114-127.

Yılmaz, M. ve Küçük, F. (2016). Tarihsel Bir Bakış ile Erken ve Orta Dönem Japon Manga-Anime Kültürü. Levent Mercin (Ed.). Görsel İletişim Tasarımı ve Animasyon. (ss. 197-214). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yılmaz, M., Tezcan A. ve Doyumğaç, İ. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Yöntemleri Hakkındaki Görüşleri. International Journal of Language Academy, 6 (2), 263-280.

Yiğit, M. ve Yılmaz, E. (2016). Kültürel Etkileşim Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Reklam Filmleri ile Emir Kipinin Anlatımı. Alparslan Okur, Bekir İnce ve İsmail Güleç (Ed.). Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar. (ss. 275-281). [Bildiri]. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Mehmet Veysi ERDEM
Uyruğu	Türkiye Cumhuriyeti
Doğum tarihi ve yeri	26.08.1989 Kahta
E-Posta	mehmetveysierdem@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Lise	Kahta Lisesi/Eşit Ağırlık	2005
Üniversite	Adıyaman Üniversitesi/Türkçe Öğretmenliği	2014
Yüksek Lisans	Adıyaman Üniversitesi/Türkçe Eğitimi	Devam ediyor
Doktora		

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
4 yıl	RET International	Eğitim Uzmanı

Yabancı Dil	İngilizce (Başlangıç)
-------------	-----------------------

Yayımlar	
----------	--

EKLER

EK 1: GÖRÜŞME FORMU

30.10.2018 YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİLMLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNİN ALINMASI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÇİZGİ FİMLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETİCİ GÖRÜŞLERİNİN ALINMASI

Değerli Katılımcı,
Bu çalışmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanımına ilişkin öğretici görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda kullanılacak olan veriler başka bir çalışma ve amaç için kullanılmayacaktır. Formu doldururken isimlerinizi kullanmayınız. Vereceğiniz bilgiler için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Mehmet Veysi ERDEM
Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaş

2. Cinsiyet

3. Kaç yıldır Türkçe öğretiyorsunuz?

4. Mezun olduğunuz Lisans Programı

5. 1. Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerden yararlanıyor musunuz?
Yararlanıyorsanız ne sıklıkta yararlanıyorsunuz?

6. 2. Yabancılara Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımı Türkçe öğretimine katkı sağlamakta mıdır? Neden?

https://docs.google.com/forms/d/1gjnCbYkwE2AO3nuW_hY8v5Fy3boL5kEK-C1Pabs57IE/edit

1/2

7. 3. Yabancı lara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin hangi özellikleri olmalıdır?

8. 4. Yabancı lara Türkçe öğretiminde kullanılacak çizgi filmlerin dili nasıl olmalıdır?

9. 5. Çizgi filmlerin kültür aktarımında bir işlevi var mı? Neden?

10. 6. Yabancı lara Türkçe öğretiminde çizgi filmlerin kullanılmasının sözcük öğretimine katkısı var mıdır? Neden?

EK 2: İZİN DİLEKÇESİ

T.C.
ŞANLIURFA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

27.09.2018

Sayı : 26292541-44-E.17575794
Konu : Mehmet Veysi ERDEM'in
Uygulama İzni Hk.

ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 20.09.2018 tarih ve 5267 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet Veysi ERDEM'in "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmlerin Kullanılmasına İlişkin Öğretici Görüşlerinin Alınması" konulu çalışmaya ilişkin ilgi yazı ve ekleri değerlendirilmiş olup;

Söz konusu uygulama çalışmasının sonuçlarının Müdürlüğümüzce paylaşılması ve uygulama çalışmasının eğitim öğretim faaliyetini aksatmadan, gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Erdal ŞEKEROĞLU
İl Millî Eğitim Müdür V.

Mustafa KILIÇ
İl Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
27.09.2018

Adres: N.Cehveri Cad. No:20 İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Halilîye/ŞANLIURFA
Elektronik Ağ: <http://sanliurfa.meb.gov.tr>
e-posta:

Bilgi için:

Tel: 0 (414) 280 63 57
Faks: 0 (414) 280 63 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden 59c0-0c9c-3e08-b6c7-54ac kodu ile teyit edilebilir.

EK 3: KURUM LİSTESİ

ŞANLIURFA EYYUBİYE

1. Eyyübiye Hayati Harrani İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi
2. Hayrat İnsani Yardım İmam Hatip Geçici Eğitim Merkezi
3. İrfan İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi
4. Osmanlı Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi
5. Suriyeli Misafirler Yenice Bilgi Geçici Eğitim Merkezi
6. Turan İlkokulu Geçici Eğitim Merkezi
7. Zeliha Ramazan Alpan Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA HALİLİYE

1. Hacı Eyyüp Koç İlkokulu Geçici Eğitim Merkezi
2. İbni Sina Geçici Eğitim Merkezi
3. İmam Buhari Geçici Eğitim Merkezi
4. Milli İrade Geçici Eğitim Merkezi
5. Osman Gazi Anadolu Lisesi Geçici Eğitim Merkezi
6. Rabia Hatun Kız Anadolu İHL Geçici Eğitim Merkezi
7. Said Suriye Geçici Eğitim Merkezi
8. Sırrın Geçici Eğitim Merkezi
9. Söz Geçici Eğitim Merkezi
10. Süleymaniye Geçici Eğitim Merkezi
11. Ümmülhayr Selma Hatun İmam Hatip Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA KARAKÖPRÜ

1. Ali Baba İlkokulu Geçici Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA AKÇAKALE

1. İMKB Geçici Eğitim Merkezi
2. Atatürk İlkokulu Geçici Eğitim Merkezi
3. Cumhuriyet İlkokulu Geçici Eğitim Merkezi
4. İbni Sina İlkokulu Geçici Eğitim Merkezi

5. Süleymanşah Geçici Eğitim Merkezi
6. Süleymanşah Ortaokulu Geçici Eğitim Merkezi
7. Akçakale Halk Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA HARRAN

1. Konteynerkent Konaklama Tesisi Geçici Eğitim Merkezi
2. Selahaddin Eyyübi Anadolu İmam Hatip Lisesi Geçici Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA SİVEREK

1. Siverek Suriye Geçici Eğitim Merkezi
2. Siverek Halk Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA SURUÇ

1. Suruç IMKB Geçici Eğitim Merkezi
2. Konaklama Tesisi Geçici Eğitim Merkezi
3. Vali Ziya Çoker Geçici Eğitim Merkezi
4. Suruç Halk Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA VİRANŞEHİR

1. Viranşehir Konaklama Tesisi Viranşehir Barınma Merkezi Okulu
2. Anadolu İmam Hatip Lisesi Suriye Geçici Eğitim Merkezi
3. Viranşehir Halk Eğitim Merkezi

ŞANLIURFA CEYLANPINAR

1. Ceylanpınar Geçici Eğitim Merkezi
2. Ceylanpınar Konaklama Tesisi Eğitim Merkezi
3. Ceylanpınar Halk Eğitim Merkezi